

Poetski kutak / Priredio: preč. Lazar Novaković

Čeznja za praznim rukama

Štefica
ima muku
čitam s lica
čujem joj u zvuku
glasa
gorčinu
vidim s trepavica
ona bi dubinu
mora
u plićaku nema spasa
ona ima muku
ljudi imaju stvari
ona za njih ne mari
želi naprosto biti
želi ruku praznu
ne ruku sitih
sestro dozvoli
da je pružim
da ti služim
da te volim

Nerad Mirko Novaković

Katolički list

Zvonik

GOD. XXVI. BR. 1 (302) | siječanj (januar) 2020. | cijena 150 din

Tema broja:

PUT ODGOJA ZA
ZRELU KRŠĆANSKU
DUHOVNOST

Poštovani čitatelji!

Prvi ovogodišnji *Zvonik* započinjemo tematskim promišljanjem o putu odgoja za zrelu kršćansku duhovnost. Izabrali smo ovu temu ne samo zato što ste ju mogli čuti na *Razgovorima* koje priređuje Društvo Ivan Antunović nego zato što nam se ona činila kao najplodonosnija tema za razmišljanje u novoj godini.

Mjesec siječanj u mnogo čemu zanimljiv je mjesec. U njega ulazimo okićeni u božićnom raspoloženju koje zamaskira sve naše životne probleme, veseli i puni nade, odlučni primijeniti novogodišnje odluke, a izlazimo u svoju svakodnevnicu koja ne poznaje kalendarske promjene, osim što mijenjamo godine na zaglavlju službenih dokumenata. Izvana djeluje zaista tako, ako zanemarimo činjenicu da Novu godinu započinjemo rođenjem Isusa Krista koji donosi svjetlo nade u tamu naše svakodnevnice. Ako smetnemo s uma beskrajnu ljubav Boga prema čovjeku, koji postaje čovjekom da bi čovjeku pokazao Put u vječnu radost.

Svakodnevnicu obiluje ometačima koji nas lako mogu navesti na pomisao da se zaista ništa nije promijenilo te da ovaj život baš i nema nekog dubljeg smisla, osim u površnim zadovoljstvima koje se svodi na parolu „kruha i igara“. Bez zrele kršćanske duhovnosti teško možemo prepoznati Boga na pravim mjestima.

Najčešće potražiti ćemo Boga u crkvama, jer nas je netko davno učio da je to Božji dom, da se tamo moli i služi misu za nekog i da tamo postoji pozlaćeni ormarić u kojem se nalazi Bog. Ali potrebno je ipak malo više znanja od djetinjeg poznavanja vjeronauka, na koji smo kao djeca morali ići zbog sakramenata, da znamo da je svaki čovjek hram Duha Svetoga, i da je Božja ljubav i Božja dobrota posebno usmjerena na čovjeka. Problematika tog fenomena jest u tome što vjeru ostavljamo „ispred oltara“, a odnos prema čovjeku temeljimo na svjetovno-kapitalističkim vrijednostima. To znači da, zbog nedostatka zrelog shvaćanja i promišljanja nad Božjom riječju, imamo pogrešan stav prema ljubljenu Božjem stvorenju, koje se zove čovjek. Stoga, zrelost u vjeri nužan je presedan za ispravno vrednovanje ljudske osobe. Pojam zrelosti u sebi podrazumijeva i rast, razvijanje, tj. sazrijevanje. To znači da zrelost u vjeri podrazumijeva učenje, vrijeme i komunikaciju (molitvu) s Bogom.

Nova godina zaista pruža nove šanse. Šanse da učimo, da sazrijevamo i upoznajemo svoga Gospodina. Ali isto tako pruža nam nove šanse da ispravimo pogrešne postupke prema svojim bližnjima i da na temelju Božje riječi ispravno vrednujemo čovjeka.

Urednik

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godisšte XXVI., broj 302
Siječanj (januar) 2020.

Izdaje

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)21 775524

Dario Marton, novinar

Mirjana Crnković, lektura

Željka Zelić Nedeljković,

redaktura i korektura

Dragan Muharem, član Uredništva

Jelena Ademi, tehnička urednica

Vedran Jegić, fotograf

Tisak

Štamparija „Printex“
Segedinski put 86
24000 Subotica
Tel.: +381(0)24 554435

ISSN 1451-2149

Izdavanje Zvonika podupiru:

Hrvatska biskupska konferencija

Uprava za saradnju s crkvama
i verskim zajednicama
Republike Srbije.

Sadržaj 302.

6

Tema
Put odgoja za zrelu
kršćansku duhovnost

19

Crkva u Hrvata / Crkva u svijetu
U svijetu je progonjeno 260
milijuna kršćana

26

Intervju
Razgovor o Zlatnoj krunici:
s. M. Eleonora Merković i
Nada Skenderović

37

Obitelj
Izgrađivanje karaktera

9

Događanja u Subotičkoj biskupiji
Dani biskupa Ivana
Antunovića – XXVIII.
Razgovor

24

Moralni kutak
Smije li se napadati papu?

34

Spektar riječi
Zamalo ljubić ili o knjizi
„Buđenje gospođice
Prim“ Natalie Sanmartin
Fenollera

42

Okrugli stol
Put u Emaus kao model
sudjelovanja u društvenim
medijima

Godišnja pretplata na Zvonik

* izravnom dostavnom na župe: 1650 dinara

* poštom: 1900 dinara: tuzemstvo (popust za više primjeraka)

50 eura: Europa

60 eura: USA, Canada (prekooceanske zemlje)

Pretplatnici iz tuzemstva uplate mogu vršiti na račun: Katoličko društvo „Ivan Antunović“, Trg svete Terezije 3, 24000 Subotica, broj računa 310-210508-62, s naznakom ZA ZVONIK, a oni iz Hrvatske na ime: Svjetlana Ivković, Stjepana Ljubića Vojvode 12, 10000 Zagreb. Deviznu doznaku pretplatnici iz inozemstva mogu poslati s naznakom „Za Zvonik“.

Prijatelji Zvonika:

RADIO MARIJA

Hrvatska
subotica

Fotografije u ovom broju Zvonika:

* Naslovnica i zadnja stranica:

Petar Gaković

* Zvonik

* NIU „Hrvatska riječ“

* www.zupasvrokasubotica.com

* www.pixabay.com

Blagoslov za obitelj u novoj godini

Ušli smo u novu godinu i ponovno smo krenuli brojati vrijeme ispočetka. Jedni drugima smo čestitali i poželjeli sve najbolje. Najčešće smo željeli mnogo sreće, zadovoljstva, zaposlenja, novca, a najviše od svega zdravlje. To nam je uvijek najvažnije, jer kada si zdrav, onda je sve drugo lakše. Istina, bolestan čovjek ograničen je i sputan da učini bilo što od onoga što bi htio. Takav čovjek ne može ni raditi, ni zarađivati, ne može otići s društvom na piće, ne može otići nekome u goste, ne može nedjeljom u crkvu na misu, često nema volje ni biti samo kod kuće. Bolestan čovjek na kraju ne može podnijeti ni samoga sebe. Zato je zdravlje vrlo važna vrijednost koju svatko sebi želi na početku nove godine.

Ipak, nemojmo zaboraviti da ima nešto važnije od zdravlja, a to je Božji blagoslov, odnosno prisutnost samoga Boga. Jesmo li čuli da nam je netko ovih dana rekao: „Želim ti Boga u ovoj godini?“ To se i ne čuje baš tako često. Imajući Boga, zapravo imamo sve. Promotrimo samo što sve taj naš Bog čini od trenutka kada je sišao na svijet. On, Stvoritelj svega što postoji, silazi među svoje stvorenje i postaje čovjek – postaje ono što je sam stvorio. Jedini razlog zbog kojega je to učinio jest da našem čovječstvu vrati izgubljeno dostojanstvo. Kao što bismo i mi refleksno podigli i otrsli onu krpu koja nam je iz ruke ispala na prašnjav pod, tako i Bog čovjeka koji je pao u bijedu života žurno

podigne i vraća u radost postojanja. Istina, zdravlje je važno. I Isus Krist je to itekako pokazao vraćajući tjelesno zdravlje mnogim bolesnicima, gubavcima, slijepima, gluhima, nijemima, hromima, kljastima, opsjednutima. No je li to bila konačna svrha njegova poslanja? Svi koje je Isus ozdravio opet su morali kad-tad umrijeti.

Zaželjeti nekome Božju prisutnost i blagoslov zapravo je najviše što drugome možemo izreći. Čak je i zdravlje relativno, jer danas ga možemo povratiti, sutra ga opet možemo izgubiti. No čovjek koji ima Boga u svome životu, doista ima blagoslov koji će ga nositi i u radostnim i u žalosnim trenutcima, i u zdravlju i u bolesti, i

Zato dok jedni drugima izričemo želje na početku ove nove godine, zaželimo si blagoslov obitelji. Ako je u našoj obitelji prisutan Bog kao što je bio stvarno prisutan u obitelji Marije i Josipa, onda ćemo imati sve što nam je doista potrebno. Jer gdje je prisutan Bog, tu je prisutan i blagoslov, a blagoslov uključuje i radost, i mir, i ljubav, i ispunjenost, i ostvarenost, pa i materijalnu sigurnost i, svakako, zdravlje.

kada mu sve ide od ruke i kada nailazi na životne poteškoće.

Ako upitamo druge o tome koja im je najveća vrijednost u životu, mnogi zapravo i neće odgovoriti da je to zdravlje, nego obitelj. Svaki čovjek veliku važnost polaže u svoju obitelj. Ona je mjesto gdje se čovjek osjeća sigurno, zaštićeno i voljeno. Obitelj je ognjište iz kojeg izrasta čovjek. Ona je mjesto stvaranja i rađanja novoga života, mjesto podrške i odgoja, prirodni ambijent za rast i razvoj u zrelost i odgovornu osobu. I baš takva obitelj bila je mjesto gdje se rodio i nastanio naš Stvoritelj i Spasitelj. Samim svojim rođenjem posvetio je svaku ljudsku obitelj. Bog je jasno dao do znanja da su i njemu kao čovjeku za odrastanje bili potrebni roditelji: i majka i otac. On se tako predao u ljudske ruke da ga podigne i odgoje te da ga osposobe za veliko djelo spasenja koje tek treba učiniti. Iz obitelji je, dakle, započelo naše spasenje. Božji blagoslov za cijeli svijet došao je po obitelji.

Put odgoja za zrelu kršćansku duhovnost

U današnje vrijeme stječe se dojam da se vjera olako odvaja od života, da je život u osamostaljenju kao da Boga nema i da vjera nema nikakvu ulogu u odlukama života, načinu življenja kao ni oblikovanju međuljudskih odnosa. Vjera koja je naučena i pohranjena u (istinitim i ispravnim) formulama, a koja ne postavlja pitanja, ne može ni dati životnost prihvaćenih istina. Takva je vjera odvojena od života, od iskustva svakodnevice i ubrzo otkriva da živimo *bez vjere* i u vjeri *bez života*. A potrebna nam je vjera koja živi, mijenja, preoblikuje i nosi sve trenutke života (Vučković, 2003).

Suvremeni čovjek ima nemale poteškoće s jedne strane, pronaći ravnotežu jer bježi u „ludi tempo“ koji mu diktira sve istodobno i u svako doba jer je najvažnije biti „on-line“, a s druge živimo u vremenu preplavljenosti osjećajima i brige za vlastite osjećaje pri čemu više nego ikada osjećamo manjak osjećaja za drugoga, za susret i otvorenost drugome. U pedagoškom smislu, istinsko zanimanje i briga za čovjeka započinje zalaganjem za njegovu cjelovitost kao osobe koja je u neprestanom rastu i razvoju na putu prema kršćanskoj i ljudskoj zrelosti. Tako monaški pisac iz 4. stoljeća Evagrije Pontijski smatra da hoćeš li upoznati Boga, nauči prije toga upoznati sebe. Naime, duhovni put uvijek je put ljudske zrelosti. Zrela osoba svoje svijetle i tamne dijelove integrira u cjelinu i njezina unutar-nja skladnost potiče i širi sklad u obitelji, u župi, na poslu. Put sazrijevanja svake osobe put je preobrazbe i otkrivanja poziva i poslanja, a znamo da je svaki poziv utemeljen u Bogu, u odnosu s Bogom i ljudima te traži spremnost da istinski krenemo, a da pri tome ne znamo ili nemamo sigurnost kamo će nas dovesti (Cencini, 2001). U toj perspektivi otvorenosti moguće je živjeti vlastiti poziv i u trenutcima osjećaja obeshrabrenosti jer

smo svjesni da je kršćanski put uvijek križ, ali križ koji vodi prema radosti uskrsnuća. Iako svjesni činjenice da nas Bog ljubi i poziva, otkrivamo ga u kušnjama života kojima nas još bliže privlači k sebi. Ta dinamika življenja odnosa s Bogom i otkrivanja vlastitog poslanja nije statična, upravo suprotno, dinamična je i otkriva se po „posljedicama“ našeg približavanja ili udaljavanja od Boga, otkriva se u življenju svakodnevice.

Vjerovati na način da se prožima cjelokupni život nije jednostavno ni svakodnevno jer je rezultat razuma i srca, milosti i mukotrpnog rada u vršenju volje Očeve. Dokument Drugog vatikanskog sabora „*Gaudium et spes*“ donosi: „Crkva, naime, treba učiniti prisutnim i takoreći vidljivim Boga Oca i njegova utjelovljenog Sina time što se pod vodstvom Duha Svetoga neprekidno obnavlja i čisti. To se postiže ponajprije svjedočenjem žive i zrele vjere, to jest vjere koja je tako odgojena da može jasno proniknuti teškoće te ih prevladati: Divno svjedočanstvo takve vjere davali su i daju mnogobrojni mučenici. Ta vjera mora očitovati svoju plodnost time što prožimlje sav život vjernika, pa i profani, te što ih pokreće na pravdu i ljubav, posebno prema siromašnima“ (GS 21). Čini se da je ključno za razumijevanje i istinsko življenje poslanja kršćana *zrela vjera koja je odgajana* da može i zna prevladati sve poteškoće i spremna je na mučeništvo. Govor o mučeništvu ne odnosi se samo na spremnost da se izgubi život za Krista nego i na svakodnevno autentično življenje odnosa s Bogom koji prožima sve trenutke, a napose spremnosti da se usred patnje i nevolje navijesti: „U tebe se uzdam Gospodine!“.

Integrirati život i vjeru zajednička je vizija ili cilj koji se želi postići, ali isključivo u slobodi osobe uz pomoć hoda duhovnog i ljudskog, iskustvenog s drugim ljudima koji uzajamno pomažu (Martini, 1988). Ne treba

se zanositi mislji da put zrelosti i naviještanja Radosne vijesti nije zahtjevan, ali je moguć bez obzira na složenost prilika. Naime, uvijek je stvar srca i ljepote u detaljima koji mijenjaju cjelinu stvarnosti. Ako imamo iskustvo živog Boga onda je naše djelovanje uvijek *novo po svom žaru* jer smo uhvatili i iskusili novost Božje prisutnosti u ljudskoj povijesti. Očigledno je da tada neumorno tražimo *nove metode* da bi izrekli i pretvorili Radosnu vijest unatoč svim napastima i preprekama koje susrećemo na putu, a to rađa *novost u izričaju* jer smo utjelovili i izrazili stvarnost novim oblicima života da osobe mogu osjetiti kako djelovanje prodiere i u njihove živote i tako u njima budi svijest o kršćanskom pozivu (Mesters, 1983).

Zato možemo reći da je proces naviještanja uvjetovan iskustvom živog Boga jer ono što nam je u srcu, nužno nam je najviše pri srcu (Rossi, 2004). Uostalom:

Duhovni put uvijek je put ljudske zrelosti. Zrela osoba svoje svijetle i tamne dijelove integrira u cjelinu i njezina unutarnja skladnost potiče i širi sklad u obitelji, u župi, na poslu. Put sazrijevanja svake osobe je put preobrazbe i otkrivanja poziva i poslanja, a znamo da je svaki poziv utemeljen u Bogu, u odnosu s Bogom i ljudima te traži spremnost da istinski krenemo, a da pri tome ne znamo ili nemamo sigurnost kamo će nas dovesti (Cencini, 2001).

Ne izabrate vi mene, nego ja izabrah vas i postavih vas da idete i rod donosite i rod vaš da ostane te vam Otac dade što god zaištete u moje ime. Ovo vam zapovijedam: da ljubite jedni druge (Iv 15, 16-17).

Iako suvremeni čovjek živi od rokova, planova i strategija za koje smatra da mu omogućuju ostvarenje zadanih ciljeva, istodobno prepun vizija i misija kojima teži, olako zanemaruje preduvjete i načine kojima bi to mogao ostvariti. Trebali bismo više promišljati o pomoći da naučimo samostalno hodati u Kristovoj školi naviještanja i djelovanja na koju smo svi pozvani i po krštenju obvezani. Možda je dobar početak govor o „štakama“ koje nas mogu osnažiti u hodanju ususret svakom i širenja radosti Evanđelja koje je ostvarivo isključivo uz snagu *odozdo* i *odozgo*. Ta dinamika osposobljavanja prema Anselmu Grunu (2004.) jest put duhovnosti *odozdo* i duhovnosti *odozgo* kao moguće mjere osobnog rasta i spremnosti da naviještamo uvijek i svugdje. Naravno da odabir štaka u tom hodu ovisi o potrebi osobe koja ne mora nužno biti svjesna te potrebe, ali je dobro provjeriti mogu li nam one uopće poslužiti na putu zrelosti. Dobro bi bilo promisliti o snazi poniznosti i svetačkih primjera kao štakama koje daju sigurnost našim koracima.

„Štaka“ poniznosti nosi snagu odozdo

Ključ razumijevanja snage *odozdo* je poniznost koja je izraz iskustva Boga i naše stvarnosti života. Naime, istinski uspon k Bogu počinje preko svjesnosti osobnih

stranputica, preko neuspjeha i razočaranja sobom, jednom riječju grijeha jer iskustvo nemoći i posrtanja postaje mjesto iskrene molitve i šanse za osobni odnos s Bogom (Grun, 2004:4). Snaga dolazi s prihvaćanjem da Boga ne možemo dohvatiti, a onda niti drugima navijestiti vlastitim snagama, a niti savršenim projektima, nego spremnošću slijediti Krista na putu križa. Znamo da Isus nije postavio nikakve ljestve savršenosti kojima bismo se ljestvicu po ljestvicu uspinjali do Boga, nego se svjesno obraćao carinicima i grješnicima koji su bili otvoreni za Božju ljubav. Tako ni kršćansko djelovanje nema savršen recept uspjeha bez osobnog istinskog angažmana, kako navjestitelja tako onoga kojem se naviješta. Uostalom, Biblija nam nikad za uzore u vjeri ne stavlja savršene ljude, nego ljude koji u određenim trenucima života prepoznajući vlastite grijehe (David, Šimun Petar, Pavao) radikalno i svjesno odabiru Boga kao put, istinu i život i tek tada svojim nesavršenim životima i djelovanjem oduševljavaju i još uvijek osvajaју za Krista. Radi se tu o redovitoj spremnosti kad sve pođe naopako, kad stojimo bespomoćno nad krhotinama svoga života i ne znamo što bismo s njima započeli da Bogu dozvolimo da s nama čini nešto novo. Tada u središtu našeg djelovanja dolazi otajstvo Boga Ljubavi koji govori u svakom vremenu i na svim prostorima. Tada iz vlastite malenosti možemo činiti velike stvari u tišini i samozatajnosti ponizna služenja u obitelji, u župi, na radnom mjestu i svugdje gdje se krećemo. Jedinstvo ljubavi prema Bogu i ljubavi prema bližnjemu postaje model konkretnog djelovanja prema svim ljudima koji su oduvijek jednako siromašni i željni ljubavi.

„Štaka“ svetačkih primjera donosi snagu odozgor

Snaga odozgor dolazi nam po primjeru svetaca. Odnos duhovnosti odozdo i duhovnosti odozgor, prema Grunu, nije u potpunoj suprotnosti, nego dinamičkoj napetosti. Naime, duhovnost odozgor stavlja nam pred oči ideale koje trebamo slijediti i nastojati da se poistovjetimo s njima (Grun, 2004:5). Životi svetaca i njihovi putove ohrabruju i ulijevaju samopouzdanje da otkrivamo svoj poziv i onu jedinstvenu sliku koju Bog ima o nama. Upravo zato štaka svetačkih primjera služi da sigurnije kročimo osobnim putem svetosti, a mi ćemo se poslužiti primjerom Majke Terezije i Terezije od Djeteta Isusa. Sveta Majka Terezija svetica je našeg doba koja za naše medijsko okruženje, koje žudi za zvijezdama, uistinu iznimna „zvijezda“, jedinstvena i neponovljiva sjaja, „zvijezda“ koja nije bila opkoljena bogatima i lijepima, nego najsiromašnijima među siromasima, onima koji su na razne načine žigosani i odbačeni u društvu. Posrijedi je karizmatična i ponizna osobnost, puna snage i mudrosti, osobnost koja ne želi gospodariti, nego služiti (Maasburg, 2012:8). Za sebe je smatrala da je samo obična olovka u ruci Boga koji upravo kani napisati ljubavno pismo čitavu svijetu. Na

njezinu primjeru možemo zaključiti da je početak plodonosnog naviještanja kada dozvolimo da se Bog posluži nama upravo onako kako se mi koristimo običnom olovkom, jednostavno i svakodnevno. Za to nam je potrebna poniznost da učimo na takav način surađivati s Bogom na dobrobit drugih ljudi. Možda nas na tom putu Bog iznenadi kao i Majku Tereziju s „drugim“ pozivom po kojem će se ostvariti silna Božja djela i kada to najbliži ne razumiju ili ponekad čak osuđuju.

Ili primjer svete Terezije od Djeteta Isusa koja je živjela „mali put“ pouzdanja i ljubavi koji je postao put svetosti i način misijskog djelovanja. Ljubav joj je dala ključ zvanja jer je shvatila da jedino ljubav oživljuje udove Crkve jer kada bi se ljubav ugasila, ne bi više apostoli navješćivali Evanđelja, mučenici ne bi više htjeli

Snaga dolazi s prihvaćanjem da Boga ne možemo dohvatiti, a onda niti drugima navijestiti vlastitim snagama, a niti savršenim projektima, nego spremnošću slijediti Krista na putu križa. Znamo da Isus nije postavio nikakve ljestve savršenosti kojima bismo se ljestvicu po ljestvicu uspinjali do Boga, nego se svjesno obraćao carinicima i grješnicima koji su bili otvoreni za Božju ljubav. Tako ni kršćansko djelovanje nema savršen recept uspjeha bez osobnog istinskog angažmana, kako navjestitelja tako onoga kojem se naviješta.

prolijevati krv. Shvatila je da ljubav obuhvaća sva zvanja, da je ljubav sve, da ona obuhvaća sva vremena i sva mjesta. Sveta Terezija od Djeteta Isusa sebe je usporedila s kistom što ga je izabrao Isus da njima naslika svoju sliku u dušama koje su joj povjerene (usp. Povijest jedne duše, 1984:182 – 220).

Možemo zaključiti da svaku zajednicu čine svete i grešne osobe, zato se zajednica gradi u dobru i u zlu, pri čemu smo svi pozvani na svetost, a svet se ne postaje sam, već dijeljenjem, prihvaćanjem i integriranjem lošeg u nama i drugima. Prihvaćanje sebe i drugih u realnosti svakodnevnog života uvjetovano je ljudskom i kršćanskom zrelošću. Svaka zajednica na putu je svetosti „toliko – koliko“ smo mi sami na tom putu. „Samo ako Bogu damo apsolutno prvenstvo u odnosu na sve ostale stvarnosti (posao, međuljudski odnosi itd.), moći ćemo uspostaviti ispravan odnos prema stvarima, biti istinski angažirani ne gubeći potreban odmak, imati nutarnju slobodu i ujedinjen život. Veza s Bogom koja se stvara u molitvi bitan je element naše životne stabilnosti. Bog je stijenja, njegova je ljubav nepokolebljiva. On je ‘Otac svjetlila u kome nema promjene ni sjene od mijene’ (Jak 1,17)” (Philippe, 2018:19).

Dani biskupa Ivana Antunovića – XXVIII. Razgovor

Katoličko društvo *Ivan Antunović* i ove godine organizirao je dane biskupa Ivana Antunovića te je tako 10. siječnja 2020., u Augustinianumu u Subotici održan XXVIII. „Razgovor“. Ovogodišnja tema „Put odgoja za zrelu kršćansku duhovnost“ okupila je lijepi broj vjernika laika, a predavanje na spomenutu temu iznijela je gošća, profesorica s Hrvatskog katoličkog sveučilišta – Odjel za komunikologiju dr. sc. Snježana Mališa.

I ovogodišnji „Razgovor“, kako navode organizatori, kao i svi prethodni, zamišljeni su kao rasprava o nekoj aktualnoj temi. Iako možda na prvi pogled ne izgleda da je tema usko vezana za hrvatsku zajednicu, ona dotiče svakoga ponaosob. Ovogodišnjim „Razgovorom“, po riječima predsjednika KD „Ivan Antunović“, vlč. dr. Ivice Ivankovića Radaka, Društvo želi uspostaviti svojevrsnu suradnju s Hrvatskim katoličkim sveučilištem. Po njegovim riječima, „Razgovor“ je tradicionalno okupljanje Hrvata u Subotici koje je započela Hrvatska prosvjetna zajednica na čelu s biskupom Lajčom Budanovićem, još 1934. godine. Sve do 1941. godine „Razgovori“ su održavani, da bi potom uslijedila dugačka stanka sve do 1990. godine, kada ih spomenuto Društvo, tada Institut, obnavlja i čuva sve do danas.

Tijekom svog predavanja dr. Mališa u nekoliko navrata istaknula je činjenicu koja nam je svima bliska, a to je da u današnjem vremenu svi uglavnom promatraju druge ljude i vidimo što drugima treba, kako im se može pomoći, njihove pogreške, pa čak i kako ih ispraviti, ali da zato ne vidimo sebe, svoje slabosti

i mane. A svi zapravo trebamo raditi na sebi, na svom putu svetosti na koji smo pozvani. Također, okupljene je podsjetila na odnos ljudske i duhovne zrelosti te da je križ jedini put spasenja. „Pukotine“ u našem životu put su do Gospodina. Boga ne možemo krojiti po svojoj mjeri, on je uvijek angažiran oko nas i mi ljudi, kako je govorila dr. Mališa, dobro znamo kada smo na dobrom putu, a kada smo na lošem, ali trebamo otkriti uzrok naših grijeha. Svaku zajednicu, bilo duhovnu, župnu,

školsku grade svete i grješne osobe, a svi smo pozvani raditi na sebi, na svom putu do kršćanskog odgoja i zrelosti. Nakon zanimljivog predavanja, uslijedila je plodna diskusija u kojoj su se našla pitanja o duhovnim obnovama, kako moliti, angažiranjima u župnim zajednicama, današnjim mogućnostima. U sklopu Dana Ivana Antunovića, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske, u nedjelju 19. siječnja 2020., u 18 sati slavljena je svečana sveta misa za pokojnog biskupa Antunovića, o njegovoj 132. obljetnici preminuća. /Zv./

Božić u župi Uzvišenja sv. Križa u Somboru

Mnoštvo vjernika okupilo se na Badnju večer pred polnoćku uživajući u igrokazu vjeronaučne dječice koji su ushićeno i radosno prikazivali rođenje Isusa Krista.

Na Božić, crkva je bila premala da primi sve vjernike koji su željeli veliki kršćanski blagdan proslaviti u molitvi, pjesmi i živoj Riječi koja napaja dušu. Bog uobličuje Dijete koje nam je došlo kako bi nam bilo svjetlo na ovozemaljskom putovanju. Ako želimo novi pogled na

svijet, novo obraćenje, ako želimo, ali možda teška srca, oprostiti, moramo dopustiti da se nastani u našoj duši, da napravimo ugodno mjesto za drago maleno djeteta. Ne smijemo zanemariti skromnost betlehemske štalice malenog Kralja i upitati se za smisao našega života. On s nama želi podijeliti istinski život i ljubiti nas do kraja. On je Mesija u kojem su sve naše nade i obećanja. Zato budimo svjetlo svima onima koji u tami hode: bolesnima, izgubljenima, siromašnima, starima i nemoćnima. Pružimo ruku spasa kao što je i nama Isus s Ljubavlju pružio. Vjeronaučnu dječicu pripremala je vjeroučiteljica **Marina Diosy**, a za glazbu je bio zadužen **prof. Mihajlo Patarčić** sa župnim zborom. /Marica Mikrut/

Iskustvo ljubavi koje oblikuje stvarnost

Uokviru Dana biskupa Ivana Antunovića održan je i Okrugli stol na temu „Mediji i evangelizacija“, 11. siječnja u Pastoralnom centru Augustinianum. Okrugli stol je organizirao Katehetski ured Subotičke biskupije za vjeroučitelje, suradnike Radio Marije i Zvonika, kao i za sve zainteresirane.

Predavanja o medijima i evangelizaciji održali su profesori s Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu, **dr. Snježana Mališa** i svećenik **dr. Krunoslav Novak**, oboje doktorirali na papinskom salezijanskom sveučilištu u Rimu. Profesorica na odjelu za komunikologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu, dr. Snježana Mališa govorila je o tome kako mediji funkcioniraju u susretu s novim oblicima komunikacije. *Evangelizirati znači pružiti iskustvo Isusove ljubavi, rekla je, a taj poziv može vršiti onaj tko je i sam doživio Božju ljubav.* To doživljeno iskustvo oblikuje i karakteristike evangelizatora, od kojih je na važnom mjestu izostanak osobnih interesa, a ljubav prema ljudima je ono što takvu osobu vodi. Uzimajući Isusa kao najveći uzor, dr. Mališa rekla je da je u susretu s ljudima Isus oblikovao njihov novi, drugačiji identitet te da je to velika uloga

medija u evangelizaciji. Ona je završila predavanje govoreći o nekoliko karakteristika ljubavi. Prva je da je ljubav volja, a ne osjećaj, da ljubav treba postati redovita, kao navika i da uz nju čovjekove krize postaju prilike za oslanjanje na Boga. A plod tog iskustva je služenje drugima. O primjeni medija u praksi evangelizacije govorio je drugi predavač, dr. Krunoslav Novak. On je konkretnim primjerima pokazao

da mediji nikada ne daju realnu sliku situacije, jer svaki medijski sadržaj oblikuje osoba koja na svoj način interpretira stvarnost. Upravo zato je odgovornost medijskog djelatnika vrlo velika. Promatrajući fenomen medija na nekoliko razina, dr. Novak rekao je da se mediji koriste onim o čemu konzumenti već imaju svoje iskustvo, da bi to iskustvo iskoristili kao

platformu za ponudu nečega drugog. Zato je medijski važno dati što cjelovitiju sliku nekog događaja, jer ono što ostane skriveno, korisnici nastoje rekonstruirati prema svom iskustvu. Za primjer kako postupiti danas, predavač je naveo Isusov primjer u poznatom evanđeoskom odlomku o putu u Emaus. Čovjek današnjice također je dezorijentiran i razočaran kao i učenici na putu u Emaus, a Isus im pristupa i najprije ih sluša, a potom nenametljivo poučava. /**Nela Skenderović**/

Obnovljen Betlehem u Baču

Franjevački samostan u Baču jedan je o najstarijih sačuvanih sakralnih objekata na ovim prostorima, koji ujedno u sebi nosi jedno veliko kulturno i duhovno bogatstvo. Tijekom božićnog vremena u tom samostanu unutar crkve već na ustaljenom mjestu postavlja se Betlehem koji uprizoruje rođenje Isusa Krista u štalici s dodatnim figurama koji dočaravaju taj događaj.

Novost tog Božića bila je što je taj već „stari“ Betlehem poprimio novoobnovljeno ruho, a za to se pobrinula **Anna Nosal**, rodom iz Selenče. U tišini svoga doma Anna je skoro godinu dana posvetila svoj rad na obnovi Betlehema. Počela je najprije čišćenjem i farbanjem figura, zatim je uslijedila obnova velike štalice s brdima i gradom, a na kraju novo platno i nebo oslikano zvijezdama i anđelima. Ugrađivanje svjetlećih efekata cijeli ambijent Betlehema učinili su još ljepšim. U montiranju Betlehema imala je pomoć svojih najbližih, a ideju o obnovi tog Betlehema podržavao je i pratio **fra Josip Špehar**, gvardijan tog samostana. Anna se u svoje slobodno vrijeme bavi slikanjem, ukrašavanjem i obnavljanjem starih predmeta. Osim obnavljanja Betlehema, obnovila je još neke predmete i figure u samostanu. Rad na obnovi tog Betlehema u Anni je probudio osjećaj zahvalnosti Bogu što i na takav način može učiniti nešto na Njegovu slavu, a i na radost ljudi koji dođu u samostan tijekom Božića. /**K.R.**/

Čudesni advent u Vajskoj i Bođanima

Advent u našim župama započinje kao u svim dijelovima katoličkog svijeta, paljenjem prve adventske svijeće. Na prvu nedjelju adventa u Bođanima blagoslovili smo adventski vijenac ispred oltara, koji su napravile vrijedne ruke Ljilje i Ivane Herbst, a u Vajskoj advent smo započeli blagoslovom adventskog vijenca u dvorištu naše crkve koji je napravila sakristanka Amalija Šimunović. Tijekom adventa, svako jutro u 6.30 sati slavili smo mise zornice, a nakon mise, a prije početka škole, djeca su imala doručak, koji je svako jutro pripravljal domaćica Katica Barukčić, dok su se nakon mise odrasli grijali uz kavu i čaj i dobro raspoloženje.

Htjeli smo ovaj advent završiti u jednom drugačijem raspoloženju. Stoga smo na četvrtu nedjelju adventa u Vajskoj priredili Božićni koncert na koji smo pozvali u goste *VIS Ritam vjere*, koji je ove godine proslavljao desetu obljetnicu svoga postojanja. U punoj crkvi predstavili su nam se adventskim i božićnim pjesmama i duhovnim šansonama. Nakon koncerta u dvorištu crkve,

dvorište. Župljanke su bojama za staklo ukrasile šalice koje su se prodavale na vašaru, kitile jelke, ukrasile štandove borovim granama, zajedno s djecom izrađivale ukrase za jelku i anđeliće, pravile i slagale kolače u plastične posude i još mnoge druge poslove, kao što su spremanje u uređivanje crkvenog prostora. Valja tu spomenuti gospodu koja su donijeli svoj roštilj i pekli kobasice, kuhali vino, ložili vatru, postavljali božićnu rasvjetu, gospodina koji je posudio kabele i žarulje za štandove, župljanke koje su darovale nove kipove za štalicu, one koje su darivali drva za loženje, župljane koji su darivali za malene jelke, kao i one župljane koji su prodavali na štandovima i koji su kupovali.

Božićni koncert je počeo u 17 sati. Dok su pjevači svojim lijepim glasovima uveseljavali naše župljane, vani su se postavljali štandovi. Na prvom štandu prodavali su se ukrasi koje su izradila djeca i figurice za „Betlehem“ koje je izradila naša župljanka za potrebe tog vašara. Na drugom štandu bile su postavljene ukrašene šalice, na trećem štandu su bili med i orašasti plodovi u medu, također dar naših župljanki, na četvrtom štandu bili su kolači koje se ispekle vrijedne župljanke. Na petom štandu u ponudi su bile kobasice u kifli pečene na roštilju. Kobasice smo dobili na dar od mesnice, a kifle iz lokalne pekarnice iz Bođana. Na šestom štandu točilo se vino koje smo dobili na dar od jednog svećenika iz Đakova, kao i čaj koji je darovala jedna župa iz Hrvatske. Iako je kiša padala cijelu večer, vašar je bio iznimno posjećen i vrlo uspješan. Prikupili smo 110.000,00 dinara, a sva sredstva će biti darovana socijalno-zdravstvenoj ustanovi *Kolevka*, koja zbrinjava djecu sa smetnjama u razvoju. Svima od srca hvala! /Amalija Šimunović/

pripravili smo Adventski vašar. Pripreme su trajale tijekom cijelog adventa. Ideja je bila da se vjernici i mještani naših sela okupe na koncertu te da se nakon koncerta druže. Članovi pastoralnog vijeća, zajedno s nekoliko župljana, napravili su u dvorištu crkve štalicu od bala sojine slame, odrezali, donijeli i postavili jelke u crkvu, donijeli šest štandova s tržnice, postavili šest suncobrana s Provale i četiri bureta u kojima se ložila vatra, a koje je darovao jedan župljanin. Osim toga, napravili su i postavili nove nosače za zvučnike u crkvi i zamijenili stare reflektore novim. Kao posljednji detalj, napravili su ukrasni natpis *Božić u Vajskoj* koji su neposredno prije početka koncerta postavili na ulaz u

Badnja večer u karmelićanskoj crkvi u Somboru

Usvetoj Badnjoj noći mnoge su crkve odjekivale svečanim zvucima orgulja, pjesmama, recitacijama u čast rođenja Isusa Krista, koje su se čule i daleke noći kada se rodio Spasitelj.

Tako je bilo i na Badnju večer u karmelićanskoj crkvi sv. Stjepana kralja, kada se po starom dobrom običaju prije mise polnočke čuo odjek anđeoske pjesme kojom su naši prijatelji *Karmela, Daniela, Daliborka, David, Nikoleta, Danijel, Nenad i Predrag* i zbor mladih dočekali rođenje božanskog djeteta malog Isusa, nakon kojeg je uslijedila svečana sveta misa polnočka. Djeteta Isus nas je i ove godine pozvao da u njemu svi prepoznamo Boga, da mu se poklonimo i poželimo svim obiteljima, djeci, mladima, roditeljima, djedama i bakama, a posebno bolesnima i nemoćnima kao i svim ljudima dobre volje i otvorenog srca da taj najveseliji blagdan provedu šireći vjeru, radost, ljubav i mir. Isus nas je pozvao da budemo svi jedna obitelj, da jedni

drugima budemo braća, sestre i prijatelji, a ne vukovi.

Slaveći blagdan pomirbe Boga s čovjekom, svima od srca želim ono što je nama svima u ovom našem ljudskom i zemaljskom životu najvažnije i najpotrebnije, mir u duši, radost u srcu, zadovoljstvo i Božji blagoslov u vašem životu! /s. **Marijana od Kraljice Karmela, priorica OCDS/**

Božić u Vajskoj i Bođanima

Tijekom cijelog adventa pripremali samo se za Božić. Na velikoj ispovijedi u našim župama oslobodili smo se grijeha, učinili dobra djela te pomogli djeci kojoj je to najpotrebnije.

U Bođanima je **Igor Bajči** napravio novu štalicu za crkvu, **Franja Malina** darivao je jelku, župljanke ju okitile, **Jelica Lapaji** uredila je crkvu, a **Emilija i Valentina Kovačev** pobrinule su se da pjevanje i sviranje tijekom polnočke bude dostojanstveno i predivno.

U Vajskoj je ove godine darovao dvije jelke **Josip Iličić**, a ostali župljani darovali su novac za jedanaest jelki, koje će nakon Božića biti posađene u crkveno dvorište. Na Badnju večer pola sata prije polnočke, djeca su ispred crkve izvela igrokaz „Božić u srcu“. Dvadesetak djece je u kratkom igrokazu prikazalo što je to Božić i kako bi se trebali odnositi prema tom malom djetetu rođenom u štalici na slamici. U prepunoj crkvi misu polnočku predvodio je župnik **vlč. Vinko Cvijin**, a po dobrom starom običaju ministrirali su članovi pastoralnog vijeća. Župni zbor tijekom adventa sastajao se u župnom stanu na probama pjevanja, koje je vodio naš novi orguljaš **David Bertran** te su na polnočki zaista predivno pjevali. Na kraju mise otpjevali su pjesmu „Tiha noć“ u pratnji naših tamburaša koje je vodi **Janoš Petrović**.

Poslije mise polnočke uslijedilo je druženje uz kuhano vino, koje je i ove godine kuhao **Mladen Šimić**. Sutradan, poslije svečane mise, djeca su za Isusov rođendan dobili paketiće, koje su ove godine sponzorirali naša općina u Baču, Đakovačko-osječka nadbiskupija, koja je darivala

Biblije za djecu i dragi župljani, kako u novčanom smislu tako i u vremenu da te paketiće naprave. /**Amalija Šimunović/**

Slavlje Božića u Plavni

Božić je blagdan kada slavimo Isusovo rođenje. Taj dan svi radosno iščekujemo i radujemo mu se, zato što je to dan veselja, obiteljske radosti i dječjega smijeha.

Ove godine za Božić pripremili smo program na kojem su sudjelovala djeca naše župe, recitirajući i pjevajući. Djevojčice viših razreda svirale su na gitarama i popratnim instrumentima. Program je sve usrećio i razveselio. Riječi posljednje pjesme: „Sretan, sretan Božić, porođenje Krista – sretan Božić svima s lica nam blista“ i nakon programa dugo su odzvanjale u našim srcima. Za nastup su nas pripremale **Evica Bartulov** i vjeroučiteljica **s. Kristina Ralbovski**. Još jednom hvala teta Evici na velikoj ljubavi koju pruža nama djeci, roditeljima na suradnji, a župniku **vlč. Josipu Štefkoviću** na potpori. /**Dijana Maroš/**

Srićna noć

„Srićna noć je prispila, misečina svitlila, igrale su zvizdice, pri porodu Dvice“. Sačuvati i otpjevati staru bunjevačku „božićnu pismu“ bio je motiv i ovoga Božića pjevačima i voditeljici zbora „Sveta Cecilija“, s. Mirjam Pandžić, kao i Subotičkom tamburaškom orkestru kojeg je uvježbala i njime ravnala Marijana Marki.

U franjevačkoj crkvi sv. Mihovila 29. prosinca publika je došla zapjevati skupa sa zborom tradicijske, svima dobro znane, božićne pjesme uz pratnju tambura. Da je tambura naš izvorni instrument i da je odlična pratnja za

božićne pjesme, otkrila je s. Mirjam skupa sa **Stipanom Jaramazovićem** još davne 1989. kada su tambure prvi puta zasvirale na polnočki u katedrali. Ta suradnja pjevanja božićnih pjesama uz tambure još i danas nikome nije dosadila. Publika je imala prilike čuti i nekoliko pjesama poznatih u svijetu, „Transeamus usque Betlehem“, „Tiha noć“, „Dicsőség mennyben az Istennek“, „Gloria in excelsis Deo“. Gosti večeri bili su pjevači iz Ruskog Krstura, zbor Doma kulture i Katedralni zbor „Sveti Nikola“ koji je uvježbala i njime ravnala **Lidija Pašo**. Jednostavna božićna pjesma uz zvuke tambura pokazala je i ovog Božića da ima posebno mjesto u srcima svirača, pjevača i publike. /**Marina Piuković**/

Božićni koncert u crkvi Presvetog Trojstva u Somboru

Na nedjelju Svete obitelji, 30. prosinca 2019. godine održan je božićni koncert u crkvi Presvetog Trojstva u Somboru. Barokna crkva božićno okićena pruža lijepi ambijent za izvođenje klasične glazbe.

Nazočni su mogli čuti skladbe Johana Sebastijana Bacha, Schuberta, Hendela i razne varijacije na temu pjesme „Tiha noć“. Na violini je svirao student **Andrej Kukuruzar**, pjevala je studentica **Vesna Živković**, orguljsku pratnju je svirao vlč. **Gábor Drobina**, župni vikar crkve Presvetog Trojstva u Somboru. Slušajući glazbene skladbe i gledajući detalje somborske barokne crkve, nazočni su bili dio jedne bogate meditacije koja ih je uvela u duboka razmišljanja o Božiću preko poezije koju je čitala vjeroučiteljica **Rozmari Mik**. /Zv./

VIS „Ritam vjere“ proslalvio 10 godina postojanja i djelovanja

tijekom koje je **Vedran Peić** između strofa čitao prigodnu meditaciju, zatim pjesma „Sunce“, prvobitno snimljena za HosanaFest 2017., koju je izvela, kako onda tako i sada **Kristina Crnković**. Posljednja, jedina potpuno autorska pjesma na repertoaru, kojom se Ritmovci osobito ponose, nosi ime „Čuvar duša“, govori o našem čovjeku, kandidatu za sveca ocu Gerardu Tomi Stantiću. Tekst potpisuje Vedrana Cvijin, dok su glazbu napisale Biljana i Marina Kovač.

Sve to marljivo su pripremali, uz entuzijastičnu pomoć iskusnijeg kolege **Darka Temunovića** te potporu župnika sv. Roka, **vlč. Andrije Anišića**, koji ih je uvijek bodrio te im ustupao župne prostorije, kako za probe tako i za čašćenje. Tijekom kratkog izlaganja, Ritmovci su zahvalili svima prisutnima, a osobito onima čije su zasluge velike za cijeli taj program i postojanje i rad VIS-a „Ritam vjere“. / **M. D./**

U crkvi sv. Roka u Subotici 5. siječnja upriličen je koncert VIS-a „Ritam vjere“, povodom 10 godina postojanja i aktivnog djelovanja. Koncertu je prethodila misa zahvalnica, prikazana na istu nakanu, koju su također animirali Ritmovci.

Već na svetoj misi pokazali su svoje umijeće, slaveći Gospodina šarolikim, prigodnim numerama, od kojih bi se valjala spomenuti i jedna osobito lijepa, a capella izvedba pričešne pjesme „Oče naš“, VIS-a „Laudantes“. Sastav trenutačno broji 13 aktivnih članova, koji su i animirali misu te nastupili na koncertu: **Vedrana Cvijin** – gitara, **Tomislav Huska** – gitara, **Ana Piuković** – flauta i vokal, **Kristina Matković** – klavijatura i vokal te vokali **Snežana Nović**, **Gordana Cvijin**, **Biljana Kovač**, **Nađa Kovač**, **Kristina Crnković**, **Regina Dulić**, **Matiša Dulić**, **Emil Cvijin** i **Ivan Huska**. Koncert se sastojao od devet pjesama, od kojih trećinu kao autor potpisuje bend „Hillsong United“. Prilikom izvedbe pjesama („Dubine“, „Hosana“, „Isus premješta planine“), Ritmovci su se koristili hrvatskim prepjevima tih pjesama, dok je na repertoaru bila i jedna pjesma na engleskom jeziku, „When you believe“, glazba iz animiranog filma „Princ od Egipta“. Od duhovne glazbe na engleskom jeziku, na repertoaru se našao još jedan hrvatski prepjev, pod nazivom „Krovovi“. Osim navedenih, na repertoaru su još bile i pjesme „Prva ljubav“, „Ispred bijele hostije“,

Vokalno instrumentalni sastav „Ritam vjere“ nastao je svibnja 2009. godine. Razlog prvog okupljanja bio je nastup s autorskom pjesmom „Samo Tebi ću pjevat“, na susretu mladih Subotičke biskupije u Baču, u prvom sastavu koji je brojao četiri člana: **Elizabetu Tumbas Loketić** (tada Nađ Kanas), **Antoni Tumbas**, **Ivana Pelhea** i **Anu Gaković** (tada Ivković). Stalni sastav koji je redovito imao probe, animirao mise i ostala duhovna događanja, počeo se okupljati u jesen iste godine, a članove je okupila Elizabeta. Tijekom svojih 10 godina, članovi su se mijenjali, odlazili i dolazili, njih ukupno 34, ali cilj i zadaća ostali su isti. Iako je VIS „Ritam vjere“ animirao i duhovne obnove, vjenčanja (poneka i svojih članova) i nastupao na festivalima suvremene duhovne glazbe (HosanaFest, Bonofest), glavnom zadaćom i svojim najvećim dostignućem smatraju mise, posebice mise mladih, koje su svih 10 godina stalno animirali.

Mr. Branka Gabrić obranila doktorat iz bioetike

Teologinja mr. Branka Gabrić 17. siječnja uspješno je obranila doktorsku disertaciju na Papinskoj akademiji *Alfonsiana* u Rimu. Naslov obranjene disertacije je: *I primi mille giorni di vita: lo sviluppo psico-fisico della persona dal concepimento alla prima infanzia. Premesse antropologiche per la riflessione etica* (Prvih tisuću dana života: koncept psihofizičkog razvoja osobe. Antropološke pretpostavke za etičku prosudbu).

Branka Gabrić rođena je u Subotici u kojoj je završila gimnaziju nakon koje odlazi na studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu. Nakon diplomiranja 2013., upisuje magisterij iz moralne teologije – smjer bioetika, na Papinskoj akademiji *Alfonsiana*, a potom se od 2015. posvećuje stručnom usavršavanju te upisuje na istoj akademiji doktorat. Njezino stručno usavršavanje ima sljedeći tijek: poslijediplomski tečaj usavršavanja iz područja Bioetike i početak života, 2016. na Medicinskom fakultetu „Gemelli“ Katoličkog sveučilišta „Presveto Srce“ u Rimu; od 2015. do 2017. na Papinskom sveučilištu *Salesiana* – Fakultet za odgojne znanosti pohađala je kolegiji iz psihologije: Psihologija razvoja, psihologija, neuroznanost, psihopatologija razvoja, intenzivni tečaj gostujućih profesora: Spolnost i edukacija na Papinskom institutu „Ivan Pavao II.“ za studije o braku i obitelji 2017., poslijediplomski tečaj usavršavanja iz područja Multidisciplinarni pristup

majčinstva i perinatalnoj psihopatologiji od 2016. do 2017. na Medicinskom fakultetu „Gemelli“ Katoličkog sveučilišta „Presveto Srce“ u Rimu te također, na istom fakultetu, pohađala je poslijediplomski tečaj usavršavanja iz područja Bioetike i medicinske profesije. Branka Gabrić time je postala prva doktorica teologije iz zajednice vojvođanskih Hrvata. /M. Tucakov/

Proslavljen spomendan sv. Andrije Corsinia u Somborskom Karmelu

Na spomendan sv. Andrije Corsinia, 9. siječnja, somborski Karmel svake godine skromno proslavlja imendan brata Andrije.

Tako je bilo i ove godine kada je nakon večernje svete mise brat Andrija pozvao nazočne članove Karmelskog svjetovnog reda u Somboru da skupa skromno proslave njegov 91. imendan. Brat Andrija od Blažene Djevice Marije, kršteno **János Varga** (1929.), rođen od oca **Jánosa** i majke **Marije** koji su izrodili petero djece: **Jánosa**, **Ilonku**, **Feriku**, **Joziku** i najmlađu **Mariku** koja se rodila kada je brat Andrija bio na odsluženju vojnog roka.

András je inače suvremenik o. Gerarda, a u Karmel je stupio sa 17 godina. Tijekom svojeg života bio je i vozač, sakristan, kuhar, ekonom. Ima zlatne ruke. Što oko vidi, to ruke naprave ili poprave. S ljubavlju govori o zajednici, o ljubavi prema njoj i zajedništvu. Jedini je u samostanu koji pamti o. Gerarda. Najviše ga pamti kako sjedi

u ispovjedaonici i čeka vjernike. Članovi Karmelskog svjetovnog reda poželjeli su Andrásu dobro zdravlje, da još dugo svakodnevno moli križni put. Preporučili su se u njegove molitve krunice sa željom da na njegovom divnom licu još dugo blista njegov iskren osmijeh. /s. Marijana od Kraljice Karmela, OCDS/

Koncert Zagrebačkog kvarteta u Subotici

Povodom obilježavanja početka hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, u nedjelju 19. siječnja u subotičkoj Sinagogi priređen je koncert renomiranog ansambla iz Hrvatske, glasnika Zagrebačkog kvarteta.

Na programu su bila djela suvremenog hrvatskog skladatelja Marka Ruždjaka te Beethovena i Šostakoviča. Organizatori koncerta bili su Veleposlanstvo Hrvatske u Srbiji, Generalni konzulat Hrvatske u Subotici, Hrvatsko nacionalno vijeće i Fondacija Subotička Sinagoga, čiji su predstavnici prije koncerta pozdravili uzvanike i publiku: predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Lazar Cvijin**, predsjednik UO Fondacije Subotička sinagoga

Tivadar Bunford i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**. Inače, tom vrhunskom kulturnom događaju u reprezentativnom prostoru sinagoge, nazočio je veliki broj publike, njih preko 1.000. Zagrebački kvartet najstariji je hrvatski komorni ansambl, osnovan 1919. godine. Održao je preko 4000 koncerata na svim kontinentima i snimio više od 60 ploča za razne svjetske izdavačke i radijske kuće. Dobitnik je brojnih domaćih i inozemnih nagrada. Kvartet trenutačno djeluje u sastavu: **Martin Krpan** (prva violina), **Davor Philips** (druga violina), **Mrvoje Philips** (viola) i **Martin Jordan** (violončelo). /Hrvatska riječ/

Na izložbi Božićnjaka

Prema ustaljenom običaju, prije Božića se postavlja u vestibulu subotičke Gradske kuće Izložba božićnjaka. Ova izložba upriličena je 21. put u organizaciji Etnografskog odjela društva „Ivan Antunović”. Prije

odlaska na božićne blagdane, posjetili smo tu izložbu i pozorno pogledali i divili se radovima marljivih ruku žene i djece iz Subotice, Tavankuta, Male Bosne, Đurđina i Žednika.

Božićni program u staračkom domu

Starački dom „Vila Ancora” jedan je od značajnih i dobroopremljenih domova za stare i bolesne u našim krajevima. Nalazi se u najljepšem dijelu parka „Palić”. Ravateljica Livia Bíró, ne brine samo za što bolju opskrbu i liječenje nego se trudi da se stanovnici doma osjećaju kao kod kuće. Zato se priređuju i razni programi i priredbe, na svjetovnom i na duhovnom planu. Prije Božića, pozvani su bili paulinci da prirede božićni program da bi štićenike doma oraspoložili za blagdane. Naš se program sastojao od govora, tumačenja smisla blagdana, recitacija i glazbenih točaka.

Naš radijski program

Gotovo prije trideset godina Uprava Subotičkog radija zamolila je poglavare naše gimnazije i sjemeništa da paulinci priređuju vjerski program za Božić i za Uskrs. Tako smo počeli surađivati s Radijom Subotica od 1991. godine. Od tada redovito pripremamo programe za najveće crkvene blagdane. Godinama smo priređivali samo za Subotički radio, a posljednjih godina priređujemo i za Radio Mariju i za subotički „Pannon Radio”. Paulinci rado priređuju te programe jer znaju da na taj

način šire evanđelje i pridonose duhovnom razvitku vjernika-slušatelja.

Nagrade za književni sastav

Pod pokroviteljstvom Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, već godinama organizira se natječaj za eseski sastavi ili pisanje novele za osnovnoškolske učenike i srednjoškolske učenike. Organizatori natječaja ove godine proširili su radove na slobodne sastave i na razne crteže književnih tema. Dvojica učenika „Paulinuma”,

Adam Petrović i Adam Husar poslali su svoje na teme „Moj zavičaj” i „Moja škola”. Povjerenstvo koje je pregledalo više stotina tih radova, nagradilo je spomenutu dvojicu učenika posebnom nagradom. Paulinci se raduju postignutom uspjehu i čestitaju im na dobivenoj nagradi.

U kazalištu u Novom Sadu

Gimnazija „Paulinum” trudi se svoje učenike, osim službenih predavanja i školskih sati, prema mogućnostima uključiti i na druge aktivnosti i komunikacije. Učenici često idu na susrete, književne večeri, šetnje u prirodi i na razne kulturne priredbe. Neposredno prije božićnih ferija, naša škola posjetila je kazalište u Novom Sadu gdje smo pogledali „Orašava”. U kazalištu smo pogledali balet u dva čina „Orašar” od Petra Iljiča Čajkovskog. Libreto tog djela temelji se na pripovijetci A. Hoffmana „Orašar i Kralj miševa”, a balet je uglazben u Sankt Petersburgu 1892. godine. Od tada se stalno izvodi, osobito prije Božića, jer se radnja događa u kući obitelji Stalbaum tijekom proslave Božića.

Božićni koncert u Zemunu

U crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu 22. prosinca održan je predbožićni koncert kojega je priredio pjevački zbor „Odjek” koji djeluje pri mjesnom ZHZ-u „Ilija Okrugić”.

Izvedeno je 12 pjesma, među kojima i skladbe Dugana, Nardellija, Mava, Liguorija, Grubera i Händela, a kojima se navješćuje Božić. Zborom je ravnala dirigentica **Mina Bošnjak**, a za klavijaturu je bila **Hristina Antić**. Solistica je bila **Ana Marija Vukić**.

Gostovanje Rumljana u Nišu

Hrvatska udruga „Široko” iz Niša i ove godine organizirala je božićni koncert u katoličkoj crkvi Uzvišenja svetog Križa u Nišu.

Nakon dvogodišnjeg gostovanja HGU „Festival bunjevački pisama” iz Subotice, ove godine gost te niške hrvatske udruge kulture bio je Veliki tamburaški orkestar HKPD-a „Matija Gubec” iz Rume koji je pred velikim brojem posjetitelja 7. prosinca u župnoj crkvi u Nišu održao božićni koncert. U cjelovečernjem programu predstavili su se brojnim tamburaškim kompozicijama te pjesmama u izvedbi solista **Darka Matešića** i **Marije Ratančić**.

Riječki zbor „Val” u Beogradu

HKD „Hrvatski kulturni centar Beograd” organizirao je i ove godine u glavnom gradu Srbije koncert naslovljen „Kao nekad pred Božić” na kojem je gostovao riječki komorni zbor „Val”.

Koncert je održan 14. prosinca u Ustanovi kulture „Vuk Stefanović Karadžić”. Cilj tog i drugih programa koje organizira HKD „Hrvatski kulturni centar Beograd” promocija je hrvatske kulture. Komorni zbor „Val” iz Rijeke oduševio je beogradsku publiku, a njihov repertoar bio je sačinjen od klasičnih zbornih skladbi, pop obrada i božićnih napjeva, a izveden je dirigentskom palicom **Doris Kovačić**.

Božićna izložba u Surčinu

U prostorijama Hrvatske čitaonice „Fischer” u Surčinu 15. prosinca otvorena je četvrta božićna izložba koju su priredili članovi Kreativne sekcije te udruge.

Izloženi radovi izrađeni su različitim tehnikama, uglavnom od prirodnih materijala, a dominiraju adventski vjenčići sa svojom simbolikom kruga kao vječnosti i simbolikom svijeće kao dolazeće svjetlosti – Isusa. Novina je i to što su ove godine u izradu božićnih čestitki bila uključena i djeca.

Proslava sv. Anastazije, mučenice

U katedrali sv. Dimitrija, đakona i mučenika, u Srijemskoj Mitrovici, 15. siječnja euharistijskim slavljem proslavljen je liturgijski spomen sv. Anastazije, mučenice. Euharistijsko slavlje predslavio je mons. Eduard Španović, župnik župe sv. Dimitrija, đakona i mučenika, uz suslavljenje vlč. Ivica Zrna, župnika župe sv. Ane u Lačarku.

Sveta Anastazija, mučenica, svoj je život položila kao svjedočanstvo za Krista na Božić 304. godine, tijekom Dioklecijanovih progona kršćana, što je svrstava u red brojnih svjedoka drevnoga Sirmiuma. Svojim jakim vjerničkim primjerom, tijekom povijesti, privlačila je mnoge, stoga se danas njezinim imenom diče mnogi gradovi i mnoge župe. Iako je srijemska mučenica i pokopana u Sirmiumu, spletom povijesnih okolnosti, njezine relikvije prenošene su preko Rima u Carigrad (5. st.), zatim u Zadar (9. st.), da bi se dio relikvija 1976. „vratio kući”, u Srijemsku Mitrovicu i sada je pohranjen u glavnom oltaru srijemske prvostolnice.

Obraćajući se okupljenim vjernicima, mons. Eduard Španović istaknuo je da je sveta Anastazija vrlo značajna za tu župu, crkvu i biskupiju. „Radi se o ženi, svetici i mučenici koja je u vremenu teškoće i progona pokazala veliku hrabrost. Pri hodočašću 2004. godine, na veliku obljetnicu „1700 godina srijemskih mučenika”, posjetili su nas građani grada Zadra, predvođeni svojim nadbiskupom, msgr. Ivanom Prendom. Upravo tada on je istaknuo da Zadar i Srijemsku Mitrovicu veže jaka spona koja se prepoznaje u herojskom primjeru svete Anastazije, mučenice. Mi, u svojem gradu štujuemo svetu Anastaziju, ali ovdje hodamo po tlu kojim je i ona hodila, prostorom gdje je svojim životom svjedočila Krista. Sveta Anastazija, svojim se mučeništvom pribrojila vojsci srijemskih svjedoka, koje smo pozvani nasljedovati i u današnje vrijeme, poput njih svjedočiti.”

Nakon euharistijskog slavlja, vjernici su se uputili pred oltar s moćima svete Anastazije, gdje su u osobnoj molitvi, još jednom zatražili nebeski zagovor svete Anastazije. /**Ivica Zrno**/

Papina poruka „gradu i svijetu“: U ljudskim srcima postoji tama, ali Kristovo svjetlo je veće

U božićnoj poruci, upućenoj prije blagoslova Urbi et Orbi - Gradu i svijetu, papa Franjo je istaknuo da je svjetlost Djeteta koje se noćas rodilo veća od tmine u ljudskom srcu i u sukobima.

Papa je uputio apel za mir u Siriji, Svetoj zemlji, Ukrajini i Demokratskoj Republici Kongo, osvrnuo se i na krize u Libanonu i Venezueli te se spomenuo progonjenih zbog vjere i onih koji moraju napustiti vlastiti dom s nadom u sigurniji život. Bit njegove poruke svodi se na to da promjena počinje u ljudskim srcima. „Tmina se nalazi u ljudskim srcima, ali svjetlo Krista je još veće“, rekao je Papa. „Tmina se nalazi u osobnim, obiteljskim i društvenim odnosima, ali svjetlo Krista je veće. Tmina postoji u gospodarskim, geopolitičkim i ekološkim sukobima, ali još veće je svjetlo Krista“, rekao je.

Papa je upozorio na progone kršćana u Burkini Faso, Maliju, Nigeru i Nigeriji, zamolivši Boga da utješi one koji pate zbog svoje vjere.

Dio poruke posvetio je i patnjama migranata. „Nepravda ih prisiljava da prelaze pustinje i mora koja se pretvaraju u groblja. Nepravda ih prisiljava da trpe neizrecive oblike zlostavljanja, porobljavanja svake vrste i mučenja u nehumanim kampovima“, rekao je. „Nepravda ih tjera s mjesta gdje bi mogli imati nadu u dostojanstven život, ali umjesto toga nađu se ispred zidova ravnodušnosti“, istaknuo je Papa. No premda u svijetu ima mnogo velikih problema, ne treba pokušavati ispraviti nepravde negdje daleko, istaknuo je, savjetujući ljudima da prvo pokrenu promjene u vlastitim zajednicama da bi se naposljetku iscijelili „svi članovi naše ljudske obitelji koji pate“. „Neka Bog omekša naša često kamena i samoživa srca i učini ih kanalima svoje ljubavi. Neka donese svoj osmijeh, preko naših sirotih lica, svoj djeci svijeta; onima koji su napušteni i onima koji trpe nasilje“, kazao je.

„Preko naših slabih ruku, neka odjene one koji nemaju ništa za odjenuti, neka da kruha gladnima i izliječi bolesne“, kazao je Papa, dodajući da pružanjem prijateljstva svatko može biti blizak starijima, usamljenima, migrantima i marginaliziranim. „Na ovaj radosan Božić, neka donese svoju blagost svima i rasvijetli tminu ovoga svijeta“, zaključio je Papa. /IKA/

U svijetu je progonjeno 260 milijuna kršćana

Organizacija „Open Doors“ predstavila je 15. siječnja izvještaj „World Watch List 2020“ u kojem, među ostalim, stoji da je u svijetu oko 260 milijuna kršćana progonjeno (svaki osmi kršćanin), da je

izrazito kritično stanje u Sjevernoj Koreji, Sahelu i Nigeriji, kako su kršćanske obitelji izložene prijetnjama smrću te da je zabilježeno više od osam tisuća slučajeva zlostavljanja žena, temeljenoga na vjerskoj diskriminaciji.

U usporedbi s prethodnom godinom, broj kršćana koji su progonjeni povećao se za 15 milijuna. U najmanje 73 zemlje u svijetu kršćani proživljavaju visoku razinu progona, kao što su ubojstva, protjerivanja, diskriminacija, nasilje nad kršćanima, uskraćivanje zaposlenja, zdravstvene skrbi i liječenja, kao i zakoni protiv kršćana ili protiv obraćenja na kršćanstvo. Gotovo je deset tisuća crkvi u svijetu zatvoreno ili napadnuto. Samo u Sjevernoj Koreji zatočeno je 50 do 70 tisuća kršćana u radnim logorima.

Za Božić je u Nigeriji brutalno pogubljeno 11 kršćana od strane islamista. Trenutno se traže četiri oteta bogoslova u toj zemlji. Sve češće su otmice kršćana.

U svijetu je prošle godine ubijeno 29 katoličkih misionara: šest laika, dvije redovnice, dva redovnika, jedan trajni đakon i 18 svećenika. /ZV, IKA, Bitno.net, Zenit/

Poruka uz Svjetski dan bolesnika

U Vatikanu je u petak 3. siječnja objavljena poruka pape Franje za XXVIII. svjetski dan bolesnika koji se slavi na blagdan Gospe Lurdske, 11. veljače, a nosi naslov iz Matejeva evanđelja „Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti“ (Mt 11, 28).

Papa je uputio apel zdravstvenim ustanovama i vlastima u svim zemljama u svijetu da zajamče odgovarajuće liječenje siromašnima i onima koji nemaju pristup liječenju, u ime društvene pravednosti koju se često zanemaruje zbog gospodarskoga vidika. Na kraju poruke papa Franjo zahvaljuje posebno volonterima koji se, po primjeru dobrog Samaritanca, gestama nježnosti i blizine žrtvuju da bi nadomjestili strukturne nedostatke. /IKA/

Nedjelja, 2. veljače 2020.
PRIKAZANJE GOSPODINOVO. SVIJEĆNICA
Blagdan

ČITANJA:

Mal 3, 1-4; Ps 24, 7-10; Heb 2, 14-18; Lk 2, 22-40

Gospodin nas i ove nedjelje nastavlja iznenađivati. Slušamo danas evanđeosko izvješće kako Josip i Marija Sina Božjega nose u hram da ga prikažu Gospodinu. Divan je to i važan običaj. Židovi su imali svijest da je njihovo dijete Božji dar. Stoga su prvo muško dijete nosili u hram da bi ga posvetili Gospodinu, jer muško dijete nastavlja obiteljsku lozu i po njemu taj ogranak obitelji nosi ime. Sve ono što je „prvo“ za njih je imalo najveću vrijednost. Prvi plodovi s njive, prvo živinče, prvo dijete, sve to pripada dragom Bogu, a darovano je nama ljudima. Iznenađujuće jest to što su Sina Božjega u hramu prepoznali ljudi koji su bili društveno neurazumljivi. Tko bi ozbiljno shvatio jednog senilnog starca i staricu koja više i ne izlazi iz hrama, jer često nije pri sebi. Najčešće najmudrije riječi i najviše razumijevanja primit ćemo od starih i „neurazumljivih“ ljudi. Valja imati na umu da nam Bog i preko njih govori. Nemojmo ih tako lako otpisati...

Nedjelja, 9. veljače 2020.
PETA NEDJELJA TIJEKOM GODINE

ČITANJA:

Iz 58, 7-10; Ps 112, 4-8a.9; 1Kor 2, 1-5; Mt 5, 13-16

U prvom čitanju čitamo odlomak iz knjige proroka Izajie koji nam prenosi Božju poruku koja nam daje praktične upute za sretan i zdrav život. To su djela milosrđa i dobrote prema ljudima koji pate. Svatko tko je na ulici bez krova nad glavom, tko je gladan, tko je potlačen, ucijenjen i zarobljen neimaštinom, nalazi se u životnoj „tami“ i iz nje ne vidi izlaza. Takvim ljudima potrebna je dobrota bližnjih koji će im osvijetliti vjeru u život i omogućiti novi početak. Nekada smo toliko opterećeni fantazijama što bi trebali činiti u ovome svijetu da bi bili dobri ljudi. Sam Bog nam poručuje da je dovoljno činiti dobro drugima. Na taj način ostvarujemo ljudsku bit i potičemo jedni druge na dobrotu.

Nedjelja, 16. veljače 2020.
ŠESTA NEDJELJA TIJEKOM GODINE

ČITANJA:

Sir 15, 15-20; Ps 119, 1-2.4-5.17-18.33-34; 1Kor 2, 6-10; Mt 5, 17-37

U svom odrastanju nismo uvijek razumjeli, niti prihvaćali zapovijedi svojih roditelja, ali smo osjećali njihovu ljubav. Poslije, kada smo odrasli, postalo nam jasno da su te zapovijedi za nas bile dobre, jer su nas odgojile da budemo dobri ljudi. Isto je tako i s našim odnosom s Bogom. Nekada nam se njegove zapovijedi čine preteške i nelogične, ali uvjereni smo da nam Bog želi dobro, jer osjećamo njegovu ljubav i znamo da nas nikada neće poticati da učinimo grijeh. Zato nam Isus u evanđelju govori da nije došao ukinuti Božje zapovijedi, nego produbiti njihov smisao. Nije dovoljno samo izvanjski održavati zapovijedi kao što su to činile vjerske vođe, nego srcem prionuti uz njih. Zato vjera nije ideologija, nego istina života koja zahvaća cjelovitog čovjeka, njegovo razmišljanje, osjećanje i djela.

Nedjelja, 23. veljače 2020.
SEDMA NEDJELJA TIJEKOM GODINE

ČITANJA:

Lev 19, 1-2.17-18; Ps 103, 1-4.8.10.12-13; 1Kor 3, 16-23; Mt 5, 38-48

U današnjim čitanjima provlači se jasna Božja poruka koja nam poručuje da je život svakog čovjeka svetinja! Nije važno gajimo li prema nekim ljudima lijepa ili ružna osjećanja, je li nam on prijatelj ili neprijatelj... To ne umanjuje dostojanstvo ljudske osobe niti Božju ljubav prema čovjeku. Na temelju toga Isus donosi mudru novinu u današnjem evanđelju, a to je da ne trebamo zlom uzvraćati zlo! Bit nije u osjećanjima koje gajimo prema neprijateljima, nego u djelima koje činimo prema njima. U skladu s tim, Isus nam savjetuje da odemo korak dalje. Ako nas netko izaziva ili učini nešto loše, ne trebamo uzvraćati jednakom mjerom, jer tako ulazimo u krug zla koji nema kraja, dok netko ne nastrada ili ne popusti. Naprotiv! Ljubavlju i molitvom borimo se „protiv“ neprijatelja. Jedino na taj način situacija se može promijeniti na bolje. Djeluje teško i nemoguće, ali kad se zamota klupko mržnje, svi pate. I onaj koji mrzi, i onaj koji se mrzi.

Služba riječi u misi, VII. dio

Praktične upute za čitače na misi

U okviru naših promišljanja o *Službi riječi* trebalo bi dati nekoliko praktičnih uputa čitačima (lektorima) koji navještaju Božju riječ na svetoj misi. U našoj biskupiji nema, nažalost, neke sustavnije formacije liturgijskih čitača pa je sve ostavljeno na umješnost župnika, koji, više ili manje, pridaju značaja tomu. Briga za navještaj riječi zahtijeva temeljitu pripravu cjelokupne liturgijske zajednice, napose onih koji su bliži akteri – pjevači, čitači, ministranti (asistencija), a poglavito sâm predvoditelj slavlja. Bez te neophodne priprave, navještaj riječi u misi ispada kao neki usputni privjesak koji je tu radi reda, a ne kao spasenjski događaj odjelotvoren u zajednici. Evo nekih natuknica koji mogu pomoći u dostojanstvenom i skladnom uređenju *Službe riječi* u misi.

Prethodne napomene:

– U mnogim našim župama postoje odabrani vjernici laici koji vrše službu čitača (lektora) u svetoj misi. Dobro je što postoji već odabrana grupa ljudi koji su tome posvećeni, napose da bi se izbjegla praksa da župnik nekoliko minuta prije mise s knjigom traži nekog po crkvi da uzme čitanje (možete mislit veselja i oduševljenja onoga koji bude „uhvaćen“!).

– Dobro je načiniti raspored kada tko čita i koje čitanje uzima. To pomaže da se čitač unaprijed pripravi za „nastup“. Veoma je korisno da svi čitači prije samog stupanja na ambon više puta pročitaju i dobro „prostudiraju“ tekst kojeg imaju navijestiti (zašto to ne bi bila i svojevrsna molitvena priprava na liturgijskim tekstom?).

– Budući da je većina nas internetski pismena, preporučam često otvoriti stranicu: www.hilp.hr. Tamo su navedena sva čitanja za nedjelje i blagdane. One boljestojeće župe mogle bi svojim čitačima pokloniti ABC misal ili čak pretplatu na liturgijski listić *Živo vrelo*.

– Naši čitači većinom nisu završili teološki studij ni studij hrvatskog jezika. Zato je potrebno više pozornosti posvetiti njihovoj pripravi za navještaj riječi u liturgiji. Uloga svećenika ili nekog iz zajednice (vjeroučitelja, katehete...) jest čitaču protumačiti nejasne pojmove, riječi, značenje određenog teksta, upozoriti na naglaske... I mi koji imamo teološki studij, koji smo studirali na hrvatskom jeziku, lomimo ponekada jezik i izleti koji krivi naglasak, a kamoli nekome tko se s biblijskim rječnikom ne susreće u svakodnevicu.

– Zadaća predstojnika liturgijske zajednice jest brižljivo voditi računa o urednosti liturgijskih knjiga iz kojih se čita. Ni za jednu župu nije preskupo nabaviti nove liturgijske knjige, pogotovo one nove koje povremeno izlaze i pomažu u pastoralu navještaja riječi. Tužno je vidjeti stara i raspadnuta izdanja lekcionara. Ponekada je to pokazatelj koliko nam je zapravo važna Božja riječ.

– Dobro bi bilo da se čitači prethodno upoznaju s liturgijskim knjigama čitanja (lekcionarima), da znaju

njima rukovati i pronaći gdje se što nalazi. Podrazumijeva se da navještaj riječi bude iz tih knjiga koje su propisane, a ne s raznih fotokopiranih papira.

– Božja riječ treba doprijeti do svakog uha. Stoga, iznimno je važno imati dobar razglas u crkvi. Ulaganje u to nikada nije promašena investicija. Uz funkcionalan razglasni sustav, valja pripaziti i na estetski izgled mikrofona, stalaka, zvučnika... Ružno je vidjeti skalamerije koje bodu oči i nagrđuju liturgijski prostor crkve.

Služba čitača u misi:

– Čitač je došao na vrijeme u crkvu i još jednom je pogledao lekcionar te otišao na predviđeno mjesto za čitače.

– Ako stupa na ambon prolazeći ispred oltara, dostojanstveno se nakloni glavom prema oltaru. Ako je nužno, namjesti mikrofona na visinu usta.

– Razumljivo je da čitač/ica mora biti pristojno odjeven/a. Tko čita, mora stajati uspravno, mirno, ne raširenih ili prekriženih nogu, nakrivljen ili naslonjen na ambon.

– Nikako nije dobro da čitač dolazi do ambona dok svećenik još nije završio Zbornu molitvu (na početku mise). Nijedan čin u liturgiji ne valja započinjati dok onaj prije nije potpuno završio. Onaj koji se penje prema ambonu za vrijeme dok još svećenik govori molitvu kao da kaže: „Pustite sad to što taj moli, gledajte i slušajte mene!“. Par sekundi tišine iza svećenikove molitve neće nikomu škoditi. Jednako tako, čitač ne treba započeti prije nego što su svi sjeli. Tek kada utihne svaki žamor i kada se svi umire, onda započeti.

– Djeca nisu zahvalni čitači! Možda je simpatično vidjeti dijete za ambonom, ali koliko je moguće valja izbjegavati tu praksu, pogotovo jer nisu u dobi da mogu razumjeti neke tekstove. Čitanje na misi nije u službi nekog igrokaza pa da podijelimo uloge djeci, da ih vide njihove mame i tate.

– Isto tako, valja izbjegavati davati čitanje nekom gostu koji je došao na misu da bismo ga tim, eto, počastili.

– Čitač na misi nije dramski glumac i ne valja previše afektirati. Treba čitati svojim prirodnim glasom, jasno i glasno. Ne sebi u bradu, nego razgovjetno.

– Ne čita se rečenica koji je zapisana prije čitanja!

– Kod čitanja ne valja svaki čas podizati glavu i gledati po crkvi. Možda samo na početku i na kraju.

– Nakon najave čitanja i na kraju, prije „Riječ Gospodnja“, malo zastati, a ne rafalno sve ispucati.

– Preporuča se kratka šutnja nakon čitanja. Valja izbjegavati praksu naglog izmjenjivanja čitača za ambonom, kao da idu na traci. Sve se mora odvijati dostojanstveno, polako i mirno.

Markovo evanđelje

(IV. dio)

Drugo evanđelje u prvom dijelu prikazuje Isusa koji naučava i čini čuda da bi Židovi pitali: *Tko je Isus?* – i dali odgovor: *On je Sin Božji!* (3,14-8,26) Rezultat je nepotpun: Isus vođen Duhom Svetim jedino ljudsku volju ne zna pobijediti. Za promjenu, za prihvaćanje Utjelovljenog Sina Božjega neophodna je ljudska osobna odluka. Taj duhovni element jedini je koji se može suprotstaviti Bogu. Isus sve liječi, diže iz groba, zapovijeda silama prirode, jedino ljudsku volju ne može promijeniti – osim pristankom osobe, kome se okreće u svojoj dobroti. Ima onih, koji su mu dali dozvolu i počinju mijenjati svoju nutrinu, a postoje i oni koji su sasvim zatvoreni pred Nazarećaninom, gubeći se u svom subjektivnom svijetu.

Drugi dio evanđelja – Mk 8,27-13,31 – nazvan je po teolozima: „Tajna Sina Čovječjega.“ Poslije otprilike godinu dana aktivnosti u židovskom društvu, Isus vidi one koji su ga prihvatili. Ostavlja na stranu one koji ga odbijaju i okreće se osobama koje imaju povjerenje u njega. Njima počinje otvarati svoju nutrinu – svoju tajnu – da bi što bolje razumjeli tko je on. Nazarećanin „Tajnu Sina Čovječjega“ – počinje konkretizirati pred očima apostola. To čini na vrlo neobičan način, moglo bi se reći, na veoma neugodan način. U 8-9-10 poglavlju navješćuje svoju muku: križ i uskrsnuće. To je bit njegovog dolaska. Tu tajnu nerado prihvaćaju. Apostoli se natječu koji je veći od njih (9,33-34). Sebični su (9,38), umišljeni i oholice (10,35-37). Isus, pak, neprestano govori ono suprotno: *Tko bi želio biti prvi među vama, neka bude sluga sviju* (10,44). Učenici ne razumiju da smisao ljudskog života može biti prihvaćanje križa – jer ga slijedi uskrsnuće. Isusova tajna njima se čini mračnim. Odbojno je ono: *Sin Čovječji nije došao da mu služe, nego da on služi i da predadne život svoj kao otkupninu za sve* (10,45). Očeva tajna je ovo: daje svoj život u Sinu za sve one koji vjeruju da se njihov život s Kristom svršava u Božjem kraljevstvu. Ne postoji nikakva religija svijeta – ni u židovstvu, ni među muslimanima, ni među budistima – gdje bi Bog žrtvovao sebe za čovjeka. Suprotno je sasvim razumljivo, ali da Stvoritelj daje sebe za stvorenje, to je jedina tajna

– sada već objavljena tajna – pravoga Boga, koji se utjelovio u Isusu Kristu.

Nazarećanin je tu „Tajnu Sina Čovječjega“ želio prenijeti kao duboku radost i nadu svojoj braći u Izraelu. Moramo reći da je rezultate vidio samo poslije uskrsnuća. Do te slavne nedjelje, čovjek, mada njemu odan (apostoli, žene, drugi učenici i vjernici), bio je suviše slab povjerovati da je smisao života darovanje samoga sebe. Kada su ugledali Uskrsloga, u tom trenutku njihova volja rekla je: „Da! Prihvaćamo tu tajnu!“ Apostoli – osim jednoga, Ivana – doslovce su dali svoj život za Isusa. Mučenici prve Crkve i danas... Objavljena „Tajna Sina Čovječjega“ prožela je nutrinu vjernika i donijela plodove u svakom stoljeću – bilo vidljivo, bilo u tajnosti braka, obitelji, svagdašnjih ljudskih odnosa...

Gore spomenuta „Tajna“, koja služi čovjeku, najbolje se vidi iz euharistije. Božje darovanje samoga sebe događa se u kruhu i vinu. On nas uči – ne teorijski nego egzistencijalno – da možemo živjeti bez straha u služenju. Sin Čovječji na svakoj svetoj misi sjedinjuje se s vjernikom. Moramo priznati da se u nekim trenutcima ne razlikujemo od apostola prije uskrsnuća. Ali proces sazrijevanja već napreduje, jer katolik svaki dan može pokazati mnogim djelima u kojima je darovao nešto iz sebe onome pored sebe.

Ondje je nužno naglasiti produbljivanje kršćanske svijesti. Lagano prelazimo preko svagdašnjice: ali ona je najvrednija, jer po sitnim djelima gradi se mozaik našega života. Kršćanin ne zaboravlja svoja dobra djela. Ne traži uzvrat za njih, ali ne zaboravlja što je učinio bližnjemu, jer ni Bog to ne zaboravlja. Ne očekivati od ljudi kompenzaciju jest garancija da nećemo postati oholi. Ali nije oholost pamtiti koja dobrota ostaje iza naših ruku! Takvo duhovno raspoloženje vodi do služenja u radosti, jer Bog uzvraća dobra djela u kršćanskom društvu, na kraju, pak, poklanja svoj svijet, tj. sebe samoga, gdje On služi u beskrajnoj slavi i radosti. Kao što Isus nije dozvolio da ga nadmaši bilo tko u ljubavi, tako ni Otac neće nikada dozvoliti da njegov dar nadmaši kršćanska zajednica, ni na zemlji, ni u nebu. Ta tajna nam je objavljena, tu tajnu već živimo.

„Ta vidješe oči moje spasenje tvoje“ (Lk 2,30)

Starac Šimun i starica Ana

Na blagdan prikazanja Gospodinova susrećemo se s dvoje staraca, Šimunom i Anom, koji su u hramu primili Isusa i u njemu prepoznali Pomazanika Gospodnjega (Lk 2,26). Pobožni Starac Šimun i proročica Ana, poodmakla u dobi, hvalili su Boga i pripovijedali svima o djetetu što su ga držali u naručju. Gledanje novorođenog djeteta Isusa bilo je ispunjenje njihovih životnih nada, a mudre proročke riječi što su ih tom prilikom izgovorili, bijahu vrhunac njihove životne mudrosti što su je stekli tijekom dugogodišnje molitve, postova i razmišljanja nad poviješću svoga naroda i nad osobnim životima.

Starci u Bibliji

Starci u Bibliji čuvari su i prenositelji sjećanja i ponovnog doživljavanja Božjih djela iz zajedničke prošlosti izraelskog naroda te promicatelji prave religioznosti. Starost je doba bogatog iskustva čovjeka te mu može donijeti mudrost (usp. Ps 90,12). Divni primjeri starih ljudi Starog i Novog zavjeta daju nam naslutiti starost kao povlašteno doba mudrosti i izraz Božjeg blagoslova. Mnogobrojne su izreke u mudrosnoj literaturi o važnosti slušanja savjeta starih (usp. Sir 8,9). Novozavjetni odlomci Biblije svjedoče o uključenosti ljudi u poodmakloj dobi u božanski plan spasenja i u pripremu za dolazak Spasitelja. Starci Šimun i Ana prvi prepoznaju Isusa Spasitelja (usp. Lk 2,29). Apostolska izvješća u poslanicama govore o vrijednosti staračke mudrosti te potiču starije vjernike na poučavanje mladih (usp. Tit 2,2-5), a mlađe upućuju na poštovanje starijih i njihova iskustva (usp. Flm 9).

Najčešće upotrebljavani hebrejski izrazi za doba starosti povezani su sa semitskom imenicom *zaqan* koja znači *brada* i odnosi se na *čovjeka s bradom*, a u starozavjetnim tekstovima označava i *starca* ili *starije* u smislu službe *savjetnika u upravi* ili *vijeću staraca*. Stari zavjet također upotrebljava i riječ *sijeda glava* (*šabḥ*) koja označava sivu boju i nekoga tko je siv, bjelkast, sijed. Riječ *yases* označava onoga tko je bespomoćan i bez mogućnosti obrane, onoga koga je potrebno poštovati zbog njegove dobi. U novozavjetnim tekstovima izraz *geras* označava *starca*. Službeni položaj starca vijećnika ili savjetnika označava se riječju *presbyteres*, a viši službenici prve Crkve nazivaju se *episkopoi*, jer vrše nadgledničku službu predvoditelja u vijeću staraca (*gerousia*).

Dug život je dar Božjeg blagoslova onima koji su mu vjerni i ne napuštaju njegovu blizinu. Valja uočiti simboliku brojeva godina života patrijarha. Što je koji patrijarh

udaljeniji od početnog stanja savršenosti stvaranja, to mu je i pripisani broj godina manji (usp. Post 5, 1-32). Starost se predstavlja kao cilj i nagrada mudrog i pravednog života. Doživjeti sretnu starost želja je starozavjetnih vjernika. Ta želja označava udioništvo u baštini koja proizlazi iz Božjeg blagoslova. Stoga, njihova molitva za sretnu i dugu starost označava njihovu želju da ustraju u obdržavanju Božjeg Zakona (usp. Ps 71, 17-18). Život je obećan svakome koji izvršava Zakon, štuje roditelje i starije (usp. Izl 20,12). Tako je vrijeme spasenja kod Izaije označeno kao doba u kojem neće biti čovjeka koji će živjeti manje od stotinu godina (usp. Iz 65,20).

Starost i mudrost staračke dobi

U Bibliji nailazimo na dva oprečna shvaćanja starosti. Starost može biti bogata iskustvom i oplemenjena mudrošću, blagoslov sretnu čovjeku koji napreduje putem prema vječnoj sreći ili prokletstvo nesretniku koji ide prema svom zalazu. Opće je mišljenje da starost i mudrost idu zajedno (usp. Job 32,4-7). Međutim, malo tekstova starije mudrosne literature podupiru sliku stara i nužno mudra čovjeka. Naprotiv, mudrosni spisi starijeg doba (usp. Ps 119,100; Job 12,12; Prop 4,13) svjedoče da mudrost i starost ne moraju nužno ići zajedno. Staračka dob nije preduvjet mudrosti. Takvo gledište očito je u izvješću o Suzaninu izbjavljenju iz ruku pomahnitalih staraca (usp. Dn 13,1-64). Mudrost nije nužno plod starosti, niti starost plod mudrosti, nego je starost i mudrost oznaka onoga koji živi u skladu s Bogom. Dug život znak je prisutnosti Božje i dolaska njegova spasenja. Doživjeti duboku starost i vidjeti sinove sinova svojih dio je Božjeg obećanja onima koji izvršavaju njegov Zakon i slušaju njegove zapovijedi (usp. Izr 17,6). Dugovječnost i starost u Bibliji, stoga, nije samo pitanje proživljenih godina nego je to oznaka prisutnosti Boga i njegova djelovanja u životu čovjeka.

Starost i poodmakla dob nosi sa sobom poteškoće i opasnosti. Mrzovolja, nestrpljivost, a ponekad i pomahnitalost staraca ne služi im na čast. Stoga, Pavao opominje starije kršćane, *presbyteroi* i *episkopoi* neka sjaju svojim vrlinama (usp. Tit 2,2-5). Isus upozorava na drugu opasnost starih. Njihova dužnost poučavati mlađe može se preokrenuti u zatvaranje svakoj novini i zaprječivanje puta napretku otkrivanja Istine. Namjerno zatvaranje očiju pred činjenicama i sprječavanje drugih da dođu do Istine zlouporaba je starosti i ugleda koju ona u društvu donosi (usp. Iv 9,41).

Smije li se napadati papu?

Napada na Crkvu, napose na katoličku, i na papu bilo je uvijek. No čini se da u novije vrijeme upravo pljušte napadi na papu Franju. Bezbroj je lažnih optužbi i poluistina o nekim njegovim stavovima, odnosno o onom što je rekao ili navodno rekao. Vrlo je jasna osma Božja zapovijed: „Ne reci lažna svjedočanstva“. Svaki katolik, osobito onaj tko se ispovijeda, morao bi poznavati sve Božje zapovijedi: zapovijed ljubavi, deset Božjih zapovijedi, pet crkvenih zapovijedi, sedam glavnih grijeha, grijeha protiv Duha Svetoga... Tko to ne zna, ne može u potpunosti ispitati svoju savjest, a onda se ni dobro ni ispravno ispovijediti. Ispovijed mu, eventualno, može biti cjelovita ako mu ispovjednik postavi neka nužna pitanja da bi ga podsjetio na neke grijeha koje nije ispovjedio. No ne želim sada govoriti o tome, nego o grijesima protiv vjere, odnosno protiv nauka i istina Katoličke Crkve.

Doslovno ću navesti što o tom kaže Katekizam Katoličke Crkve (KKC), a potom i Zakonik kanonskog prava (ZKP).

U tumačenju prve Božje zapovijedi Katekizam govori i o kreposti vjere: „Vrelo našem čudorednom životu jest vjera u Boga koji nam objavljuje svoju ljubav. Sveti Pavao govori o ‘posluhu’ vjere kao o prvotnoj obvezi te zaključuje da je ‘nepoznavanje Boga’ počelo i objašnjenje svih čudorednih skretanja. Naša je dužnost u pogledu Boga da u njega vjerujemo i da za njega svjedočimo” (KKC, 2087). O tom vrlo lijepo i konkretno piše sv. Pavao u poslanici Rimljanima i valja to pročitati i razmatrati (usp. Rim 1,5.18-32; 16,25-27).

„Prva zapovijed traži da razborito i budno negujemo i čuvamo svoju vjeru, odbacujući sve što joj se protivi. Ima raznih načina kojima se griješi protiv vjere: *Hotimična sumnja* o vjeri zanemaruje ili odbija držati istinitim ono što je Bog objavio i što Crkva predlaže vjerovati. Nehotična sumnja označuje kolebanje u vjeri, poteškoću nadvladati prigovore vezane uz vjeru ili pak tjeskobu izazvanu njezinom nejasnoćom. Ako se neguje naumice, sumnja može dovesti do duhovnog sljepila” (KKC, 2088).

„*Nevjerovanje* je zanemarivanje objavljene istine ili hotimično odbijanje pristati uz nju.

Krivovjerje je uporno nijekanje, poslije primljenog krsta, neke istine koja treba da se vjeruje božanskom ili katoličkom vjerom ili uporno sumnjanje u nju.

Otpad je potpuno odbacivanje kršćanske vjere.

Raskol je uskraćivanje podložnosti vrhovnom svećeniku ili zajedništva s članovima Crkve koji su mu podložni” (KKC, 2089).

U nastavku ovog prikaza donosim što o tome kaže Zakonik kanonskog prava, odnosno Zakonik prava Katoličke Crkve u kanonima 752. – 754.

„Trebalo iskazivati ne doduše pristanak vjere, ali barem vjernički posluš uma i volje nauku koji o vjeri ili čudoredu izriču bilo vrhovni svećenik bilo Biskupski zbor kad vrše vjerodostojno naučavanje, iako ga ne namjeravaju proglasiti konačnim činom; neka dakle kršćani nastoje kloniti se svega što nije s njim u skladu.

Biskupi koji su u zajedništvu s glavom i udovima

Zbora bilo kao pojedinci bilo sabrani na biskupskim konferencijama ili na krajevnim saborima, iako nisu nezabludivi u naučavanju, vjerodostojni su naučitelji i učitelji vjere vjernika povjerenih njihovoj brizi; uz to vjerodostojno naučavanje svojih biskupa vjernici su dužni prijanjati s vjerničkim poslušom duha.

Svi su vjernici obvezni držati se konstitucija i odluka koje donese zakonita crkvena vlast da bi predložila nauk ili osudila kriva mišljenja, a posebno onih koje izda rimski prvosvećenik ili Biskupski zbor.“

Za nepoštivanje gornjih odredbi predviđene su i kazne o kojima također govori Zakonik kanonskog prava.

Otpadnik od vjere, krivovjernik ili raskolnik upada u izopćenje unaprijed izrečeno, uz obdržavanje propisa kanona 194. par. 1, br. 2: Po samom pravu uklanjanja se s crkvene službe: tko javno otpadne od katoličke vjere ili crkvenog zajedništva... i kanon 194. par 2: Uklanjanje o kojem se govori u br. 2, može se zahtijevati samo ako je ono sigurno na temelju izjave mjerodavne vlasti.

Osim toga, postoji još jedna odredba koja govori posebno o klericima: Klerik se, osim toga, može kazniti i raznim drugim kaznama prema kanonu 1336., a prema kanonu 1364., par. 2.: Ako dugotrajna tvrdokornost ili težina sablazni traži, mogu se dodati druge kazne, pa i otpuštanje iz kleričkog staleža.

Sve sam to naveo da ukažem da je potrebno biti vrlo oprezan u „napadima“, osobito u javnosti, medijima ili društvenim mrežama, na ono što govori ili piše u svojim dokumentima papa ili što naučavaju i određuju Sinode biskupa. Nažalost, to čine mnogi, a neki i učestalo. Uvjeran sam da bi bilo mnogo „izopćenih“ kad bi nadležni biskupi ili redovnički poglavari pratili neke izjave i tvrdnje svojih svećenika ili redovnika i redovnica. No može se postaviti pitanje, što učiniti ako netko od „viših“ poglavara, pa i papa, doista izrekne ili naučava nešto što je protivno nauku Crkve? Tko onda mora reagirati, komu prijaviti papu ili biskupe i kardinale? I za to postoje određeni propisi i postupci. Svakako društvene mreže nikako nisu za to prikladno ni dopustivo mjesto. U tom smislu zaključujem mislima p. Ike Mandurića, kojemu su poglavari naredili da na određeno vrijeme obustavi aktivnost na društvenim mrežama. Upitan: Tko smije, a tko ne smije kritizirati Crkvu, odgovorio je: „I Krist JAVNO kritizira! Da, Krist je brutalno žestoko kritizirao. Ali ti i ja to nismo kadri. Poginut ćemo u grijehu povrijeđenosti, bunta, otpada, sumnje, ogorčenosti. Vrag samo čeka da istrčimo i da nas pokosi na unutarnjem području. Stoga, neka ne istrčava u kritiziranju Crkve nitko tko ju ne ljubi do smrti, toliko da iskreno za njom, zbog ljubavi prema njoj, plače i moli danima i satima. Ako takvoga nađete, potaknite ga slobodno odmah da govori.“ /Valja pročitati cjeloviti tekst objavljen na Bitno.net pod naslovom: *Nadahnut i provokativan govor - Pater Ike: Tko smije, a tko ne smije kritizirati Crkvu?*

Nove želje na početku nove godine

Božićno vrijeme je iza nas. Zvono nas je pozvalo natrag u školske klupe te smo ohrabreni i osnaženi Božićnim otajstvom i novogodišnjim odlukama započeli drugo polugodište. Mnogo toga očekuje nas u njemu i između svih planova i priprema, kako za školu tako i za župu, trebamo oslušivati što nam naši vjeroučenici govore, koja su njihova pitanja i potrebe. Moramo im prilagoditi svoj ritam da bi na kraju naš put evangelizacije i odgoja u vjeri došao do svog cilja. Treba oslušivati i pratiti znakove vremena u kojemu živimo, a napose biti otvoreni poticajima odozgo.

Vrijeme Nove godine je i vrijeme novog početka kada želimo odbaciti svoje stare navike i usvojiti neke nove, kada okrećemo novu stranicu. Pokušajmo biti vjerniji najprije Bogu, onda i svome pozivu vjeroučitelja i katehete, strpljiviji sa sobom i s drugima, marljiviji u nastojanju oko dobra i oko onih koji su nam povjereni; odbacimo ono što nas ometa, rastresa, udaljava od Boga i od bližnjih, sve ono što je nevažno i suvišno i usmjerimo svoje ljudske snage u odgoj, zajedništvo i suradnju, a onda i Božji blagoslov neće izostati.

Jedna dobro poznata, stara priča i danas nam može itekako pomoći.

„U XIV. stoljeću u Aziji veliki imperator Tamerlan izgubio je važnu bitku. Bio je primoran bježati da bi preživio. Sigurnost je pronašao u ruševini gdje je sav obeshrabren, žalostan i očajan sjedio ne vjerujući da je on, veliki pobjednik, sada poražen i nemoćan. Dok se tako sažaljevaio, usput je promatrao mrava kako pokušava prenijeti zrno kukuruza na drugu stranu zida. Imperator je brojao koliko puta je mrav pokušavao zrno odnijeti do vrha zida i prenijeti ga na drugu stranu. Vratio se 69 puta. Kada je načinio 70. pokušaj, konačno je uspio pregurati zrno preko vrha. Vidjevši upornost, snagu i entuzijizam mrava, Tamerlan je skočio i odlučio pokušati iznova. Vratio se u rat i pobijedio.”

Ovo je vrijeme kada bismo i mi trebali ostaviti prošlost i izgubljene bitke iza nas, idealna je prilika da se i mi poput tog vojskovođe odlučimo na novi početak, na novu i bolju budućnost. Bog nam je dao jednu veliku moć - moć izbora i iskoristimo ju na pravi način. Bog nam stalno daje priliku za novi početak, a na nama je samo da tu priliku, poput vojskovođe iz priče uočimo i iskoristimo. No često je to teško i naš grijeh i lijenost nam priječe vratiti se esenciji svega i živjeti prave vrijednosti. Stoga, ključno je promijeniti dosadašnje ponašanje i okrenuti se od naših padova prema uspjehu, od poraza prema pobjedi, jer: *Dakle, ako je tko u Kristu, on je novi stvor; staro je nestalo, novo je, evo, nastalo* (2 Kor 5, 17).

Sjetimo se da je Isus svakom grešniku davao novu priliku. Ta prilika za nas još nije propuštena. Zato mudro donesimo nove odluke u novoj godini i trudimo se biti

dosljedni, a to jedino možemo uz molitvu, rad, ispovijed i druge Božje darove. Kada izgubiš bitku, sjeti se da postoji i 70. put za uspjeh i novi početak te da rat još nije završen. Dobro promisli što želiš u novoj godini i koji je tvoj krajnji cilj. Hoćeš li i dalje sjediti očajan i nemiran sažalijevajući se ili se odvažiti krenuti u bitku?

P.s. Zapamti: Nikada nije kasno za prave stvari. Bog te ljubi.

(<https://www.kraljica-mira.info/hr/poucne-price/nova-godina-nova-prilika>)

Dekalog vjeroučitelja (uredila djeca)

Mi smo oni koje želiš odgojiti u vjeri u Isusa.

1. Nemoj nam pričati o Isusu kao što rade u drugim predmetima u školi. Ne treba nam to ni za ocjenu ni za diplomu. Zanimaju nas radosne vijesti za naš život.

2. Ne zaboravi da nas Isus zanima ako ima veze s našim sadašnjim životom. Za sutra ćemo već vidjeti.

3. Beskorisno je da nam govoriš o Isusu ako ne poznaješ naše probleme, naša pitanja, želje, zanimanja. Mali smo, ali smo osobe.

4. Ako želiš da te slušamo, pronađi pravi stav. Prihvaćamo odrasle koji znaju hodati s nama, a da nas ne obvezuju i ne prisiljavaju da držimo njihov tempo i pratimo njihov korak.

5. Oduševi nas svim *da* koje dolaze od Isusa. Ne koji su potrebni da ga slijedimo otkrit ćemo poslije.

Zapamti: „Ako je dovoljna jedna riječ, ne pravi cijeli razgovor, ako je dovoljna gesta, ne izgovaraj riječ. Ako je dovoljna tišina, ne radi niti gesta”.

7. Nećeš uspjeti uvjeriti nas da je Isus *naj* ako nam ne pokažeš da je ono što nudi bolje od onoga što nude ostali koji nam se obraćaju.

8. Zadovoljni smo što poznaješ i uključuješ naše roditelje. Ali zapamti: vjera je osobni izbor. Dakle, mi smo ti koje trebaš uvjeriti.

9. Nemoj od nas tražiti da ti u potpunosti vjerujemo ako ne znaš i ne možeš učiniti da *vidimo i dotaknemo* one koji radosno žive Isusovu ponudu.

10. Ako je istina da je Isus bio strpljiv sa svima, i s tobom je također, onda ni ti ne možeš biti nestrpljiv s nama.

(Iz knjige Tonino Lasconi, *Doppio click sulla catechesi*, str. 12)

Razgovor o Zlatnoj krunici: s. M. Eleonora Merковиć i Nada Skenderović

Sedam Gospinih radosti u srcu vjernika

U nekim krajevima na čast sedam radosti Blažene Djevice Marije tijekom mjeseca siječnja okupljaju se veće ili manje skupine vjernika na zajedničku molitvu. Za tu molitvu primjenjuje se krunica (očenaše ili patrice) sa sedam desetina. Pobožnost se obavlja pred Gospinom slikom. Jedna od onih koja je, sa željom da ju i djeca mole, pokrenula tu pobožnost na području grada Subotice i župe Marija Majka Crkve još 1993. godine, bila je **s. M. Eleonora Merковиć**. Danas ta pobožnost i dalje se obavlja na 7–8 mjesta župe, a u župi Marija Majka Crkve u Aleksandrovu već 13 godina predvodi ju **Nada Skenderović**.

Zv.: Draga s. Eleonora, kako je izgledalo upoznavanje vjernika s molitvom Zlatne krunice?

S. Eleonora: Godine 1993. dobila sam dužnost vjeronaučiteljice. Na taj način imala sam prigodu odmah upoznavati ljude preko djece. Onaj tko mi je pomogao i ohrabrio da upoznam vjernike s tom molitvom, bila je majka **Stipana Kujundžića**, kod kojih smo najprije počeli moliti. Ispričala sam joj priču o Zlatnoj krunici i odmah je znala o čemu se radi, jer to su ljudi nekada molili. Tako se Zlatna krunica počela širiti na cijelom području župe. Govorila sam ljudima o toj molitvi i okupljala ih po kućama. Župnik u Aleksandrovu tada je pomislio da ću vjernike otjerati iz crkve, ali rekla sam mu: „Neka vjernik nauči da može otvoriti kuću te da i ona može biti hram molitve, da i u njihove kuće ulazi Bog i na taj način dobivaju zaštitu nad kućom.“ Nismo

ni svjesni koliko blagoslova i milosti odbijemo iz nekog nepoznatog razloga. Često sam pitala vjernike dolaze li im ljudi u kuću, a oni bi odgovarali „Da, svakodnevno“. Postavila sam im pitanje zašto onda ne bi u nju ušli ljudi moliti. Sveti Pavao rekao je da govorimo jedni drugima u psalmima i u pjesmama, a mi ćemo u molitvama razgovarati. Željela sam približiti ljude, a djecu naučiti moliti glasno. A, evo, u Ulici Petra Horvackog i u tom dijelu Aleksandrova, djeca i danas predvode molitvu.

Zv.: Od 1993. godine do danas, mnoge su se skupine organizirale i otvorile vrata svojih domova. Jeste li na neki način ponosni na to što su se mnoge obitelji uključile u molitvu?

S. Eleonora: Radujem se, prvenstveno, što sam naučila djecu moliti. Ali mi je jako žao kada vidim da mnoga druga djeca i mladi ne znaju moliti one osnovne

Radujem se, prvenstveno, što sam naučila djecu moliti. Ali mi je jako žao kada vidim da mnoga druga djeca i mladi ne znaju moliti one osnovne molitve, a stari više nemaju snage izgovarati ih. /s. Eleonora Merković/

molitve, a stari više nemaju snage izgovarati ih. Krunica upravo služi da se nauče osnovne molitve i osjetila sam da taj poziv Majci Božjoj mnogo duhovno znači. Jednom prilikom pokojni Franjo Legetin rekao mi je da postoje ljudi koji se bave crnom magijom i zatražio da se na tu nakanu moli krunica. Ja o tomu nisam razmišljala, jer samom molitvom taj nečisti duh mora napustiti to zlo. A onda se molilo za zvanja svećenika. Među njima je prvi bio vlč. Goran Jovičić, zatim vlč. Ivica Ivanković Radak, vlč. Vinko Cvijin, vlč. Vladimir Sedlak i mnogi drugi te mislimo da je molitvom nastalo toliko svećeničkih zvanja. Htjela sam i da dođu zvanja za časne sestre, ali, nažalost, ta molitva nije to učinila. Sretna sam i da bude što više svećenika, bez njih ne možemo.

Zv.: Na teritoriju župe Marija Majka Crkve ima 7–8 skupina koje mole. Ima li ih još u nekim drugim mjestima na teritoriju biskupije?

S. Eleonora: Nisam informirana, ni svojedobno kada sam bila u Aleksandrovu nisam se informirala kako to funkcionira na drugim župama. Moja je želja bila da naučim djecu moliti i da znaju da Bog postoji, da se

ljudi zbližavaju, da mržnju i zavist negdje gurnu u kut, da pogledamo jedni drugima u lice i susretnemo se u pogledima.

Zv.: Vratimo se na priču o samoj molitvi Zlatne krunice. Siguran sam da nakon završetka mjeseca siječnja mnogi vjernici dožive tu molitvu. Na koji način ju vi doživljavate?

S. Eleonora: Kada završi ovaj mjesec molitve Zlatne krunice, jako mi nedostaje i onda opet čekaš kada će doći trenutak da se svi okupimo i molimo krunicu. Molitva me vraća u djetinjstvo i osjećam se radosnom. Kao djeca na salašu, isto smo tako molili s majkama, didama i cijelom obitelji. Teta je znala čitati razmatranja, a mi bismo molili otajstva. To je nešto najljepše što dijete proživljava. A župa i vjernici u Aleksandrovu jako mi nedostaju.

Zv.: Kako na kraju mjeseca izgleda završetak pobožnosti Zlatne krunice?

S. Eleonora: Na kraju se sve obitelji i djeca okupe u crkvi, znala je biti puna crkva. Dođu i oni sa salaša i oni iz grada. Djeca su pred svetu misu predvodila otajstvo na mikrofoni, a netko od nas starijih čitao je razmatranja. Meni je kao starijoj osobi i vjeroučiteljici bilo posebno da je to maleno dijete u stanju predvoditi molitvu, i to s ozbiljnošću i sigurnošću. Nakon molitve župnik je služio svetu misu. I njemu je bilo drago. Poslije toga bilo je druženje i veselje.

Zv.: Poruka za čitatelje Zvonika...

S. Eleonora: Ljepotu molitve osjetite onda kada ti ona, dok ju moliš, nije preduga. Kada se uživiš da si s Bogom, onda najedanput nije dugačko. Pozivam sve

koji se do sada nisu uključili u tu molitvu da to učine. Molitva nije preduga, draga je i lijepa, ugodna Bogu. A Bog nas tom molitvom blagoslivlja.

Uputili smo se i na mjesto gdje se moli Zlatna krunica, u župu Marija Majka Crkve. Ta skupina ovdje djeluje već 15 godina, od čega je 13 godina vodi **Nada Skenderović**.

Zv.: Draga Nado, kako se došlo na ideju da se osnuje molitvena skupina u župi Marija Majka Crkve?

Nada Skenderović: Ideja je došla od jedne velike skupine molitelja u Ulici Petra Horvackog, s obzirom na to da smo zbog brojnosti skupine htjeli osnovati još jednu. Ideja je to **Jeke Kujundžić** i moje malenkosti, a bile smo sigurne da ćemo na taj način doći do onih ljudi koji nisu mogli doći do spomenute ulice, već do župe, gdje smo se svaku večer okupljali. Uz dogovor s tadašnjim župnikom vlč. Andrijom Kopilovićem, dobili smo vjeronaučnu dvoranu i već 15 godina ondje molimo Zlatnu krunicu.

Zv.: Koliko je molitelja bilo na početku, a koliko sada?

Nada Skenderović: Na početku je bilo oko 30 molitelja, a poslije sve manje, zbog toga što su mnogi poumrili. Sada ima oko 17 molitelja. Vrlo rado se okupljamo, a već 3. siječnja započinjemo naš susret u molitvi na župi.

Zv.: Kakve su se situacije događale za vrijeme okupljanja?

Nada Skenderović: Situacije su bile razne, događalo se da je vani bio veliki snijeg, pa smo se jedva mogli svi okupiti. Jedne godine kada je bila slična situacija, sjela sam u svoj auto i išla po molitelje i vraćala ih kući. Zatim je znalo biti da u vjeronaučnoj dvorani ne bude toplo, pa smo se znali obući toplije i tako molili krunicu. Uglavnom, snalazili smo se i pomagali jedni drugima.

Zv.: Postoji li mogućnost da se netko novi priključi vašoj skupini?

Nada Skenderović: Nažalost, u posljednje dvije godine nemamo novih članova skupine, ali nekoliko puta zatražila sam od župnika vlč. **Marinka Stantića** da pozove mlade i mlade bračne parove da se priključe, jer jednog dana kada nas starijih ne bude bilo, da oni mogu preuzeti vodstvo skupine na župi.

Zv.: Što za Vas Zlatna krunica znači kao molitva?

Nada Skenderović: Svi znamo da imamo velike potrebe za molitvom u životu. S obzirom na to da je zimsko vrijeme, imamo mnogo više vremena i svatko na molitvu dođe s određenom nakanom, za sebe, obitelj, djecu, unučad. Tako je bilo i s moje strane, pet godina

Poznato je da mladi nemaju baš slobodnog vremena, ali voljela bih da makar izdvoje dane tijekom vikenda i zajedno s nama mole Zlatnu krunicu. Tada će se osjetiti pravo zajedništvo nas vjernika. /**Nada Skenderović**/

sam molila na određenu nakanu i Bog mi je uslišio molitve.

Zv.: Kakav je osjećaj kada dođe završetak te pobožnosti?

Nada Skenderović: Na kraju mjeseca i na završetku pobožnosti, sve skupine se okupe u crkvi na svečanoj svetoj misi. Dobro se osjećamo i čekamo kada će ponovno doći mjesec siječanj da bismo se okupili i zajedno molili Zlatnu krunicu.

Zv.: Što biste poručili našim čitateljima?

Nada Skenderović: Voljela bih, što sam i naglasila više puta, da se makar mlađi članovi obitelji okupe na molitvi i predmole krunicu. Poznato je da mladi nemaju baš slobodnog vremena, ali voljela bih da makar izdvoje dane tijekom vikenda i zajedno s nama mole Zlatnu krunicu. Tada će se osjetiti pravo zajedništvo nas vjernika.

Molitva me vraća u djetinjstvo i osjećam se radosnom. Kao djeca na salašu, isto tako molili smo s majkama, didama i cijelom obitelji. /**s. Eleonora Merković**/

Ususret Međunarodnom euharistijskom kongresu – Budimpešta 2020.

Svi su moji izvori u tebi

U nekoliko narednih brojeva i naš *Zvonik* uključit će se u pripravu za 52. Međunarodni euharistijski kongres koji će se održati ove godine od 13. do 20. rujna u Budimpešti. Za taj veliki i značajan događaj Katoličke crkve, Teološka komisija papinskog odbora za međunarodne euharistijske kongrese objavila je dokument pod nazivom „Svi su moji izvori u Tebi” – Euharistija, vrela života i poslanja Crkve. Radi se o teološko-pastoralnim razmatranjima koji trebaju svim vjernicima pomoći da se što bolje pripreme za taj Kongres.

Služim se tekstom u prijevodu biskupa, mons. Ivana Šaška, a koji je objavio Hrvatski institut za liturgijski pastoral (www.hilp.hr).

Iz povijesti Euharistijskih kongresa

Međunarodni euharistijski kongresi jedno su od velikih javnih očitovanja Crkve koja naglašavaju i vrijednu ulogu euharistije u životu kršćana i u crkvenome djelovanju. Ti su kongresi rođeni 1881., da bi slavili Isusa Krista, stvarno prisutnoga u euharistiji te da bi dali svjedočanstvo o njegovoj neizmjerljivoj ljubavi prema svijetu. Kongresi su pokrenuli povijesne procese rasta vjerničkih zajednica, da bi one, polazeći od euharistijskoga slavlja, odgovorile na očekivanja ljudi i pridonijele stvaranju čovječnijega, pravednijega i mirnijega svijeta.

Mađarska je već ugostila znameniti Međunarodni euharistijski kongres 1938. u Budimpešti. U odmaku od osamdeset i dvije godine takav se događaj obnavlja na istome mjestu, ali u sasvim drugačijim povijesnim i društvenim okolnostima.

Mađarska – domaćin Kongresa

Mađarska je svoj prošli Međunarodni euharistijski kongres, 1938., organizirala pod sloganom „Eucharistia, vinculum caritatis” (Euharistija, sveza ljubavi). Svijet je tada bio prožet velikim napetostima te je postojala snažna čežnja za mirom pred opasnostima novoga rata koji se činio neizbježnim. U Kongresnome himnu vjernici su pjevali: „Sjedini u miru, Gospodine, svaki narod i naciju”, a sudjelovanje pola milijuna ljudi u procesiji i na završnome misnom slavlju postalo je očitovanje u prilog mira među narodima i protiv prijetnje nadolazećega rata.

Bez obzira na to, nije se uspjelo izbjeći drugi svjetski sukob, koji je Mađarskoj donio bolno žalovanje i žrtve. Nakon rata, kršćani su bili progonjeni i zatirani četrdeset godina od strane komunističke diktature: ukinuti su redovi i redovničke zajednice; mnogo je svećenika

i vjernika bilo zatočeno ili deportirano u radne logore; postojala su neprestana mučenja i tlačenja koji je strani režim provodio, a koji je sebe zvao ateističkim; podržavljene su katoličke škole s iznimkom osam srednjih škola; zabranjeno je javno očitovanje vjere. Sve je to uzrokovalo bijeg u inozemstvo stotine tisuća osoba.

Vjera i kršćanske vrijednote preživjele su u katakombama i prenese su na nove naraštaje živih zajednica u skrivenosti, izvan zakonitosti. Tako se broj vjernika koji su živjeli vjeru uvelike smanjio, dok su dva ili tri naraštaja rasla bez ikakvoga vjerskog odgoja. To je korijen raširenoga vjerskog neznanja, ravnodušnosti prema vjeri i, ponekad, čak i neprijateljstva prema Crkvi, koje je pak posljedica desetljećima vođene antiklerikalne propagande.

Nakon „oslobođenja” i promjene režima 1989. godine, u Mađarskoj je došlo do stanovitoga ponovnog procvata vjerskoga života. Povratak demokracije pomogao je otvaranju vrtića, škola, gimnazija i sveučilišta, kako katoličkih tako i drugih kršćanskih konfesija.

U politici i zakonodavstvu ponovno su se pojavile neke kršćanske vrijednote. Mnogo je crkava ponovno otvoreno za bogoslužje; sagrađene su i nove, a kršćanske zajednice svih konfesija dobile su djelomičnu materijalnu naknadu za oduzeta dobra. Dok su razni oblici posvećenoga života ponovno pokrenuli svoje djelovanje, Caritas se svojim djelovanjem proširio u cijeloj zemlji, a rastući broj laika aktivno sudjeluje u društvenome i župnome životu.

Ipak, tijekom proteklih trideset godina, od 1989., mnogo toga promijenilo se i u negativnome smislu. Kao što je to slučaj u drugim postkomunističkim zemljama, i u Mađarskoj je oslabio okvir vjerskoga i vjerničkoga života zbog sekularizacije, laicizacije, traženja materijalnoga blagostanja te zbog relativizma i agnosticizma. To je dovelo do povećanja srednje dobi vjernika i do smanjenja broja praktičnih vjernika, s obzirom na to da od deset milijuna Mađara na nedjeljnoj svetoj misi sudjeluje između 7% i 10%.

Kriza je zahvatila i obiteljski život te svećenička i redovnička zvanja zbog poteškoće u evangeliziranju mladih. I društvena prisutnost Crkve gubi učinkovitost, bez obzira što postoji sve veći broj odraslih ljudi koji traže i koji se obraćaju kršćanskim zajednicama da bi pronašli odgovore na temeljna životna pitanja.

U idućem broju: Ciljevi Kongresa.

Prijateljstvo

Čovjek je po svojoj najdubljoj naravi društveno biće i bez odnosa s drugima ne može ni živjeti ni razviti svoje sposobnosti. Na početku Svetog pisma stoji kako nije dobro čovjeku biti sam, i to se ne odnosi samo na bračnog druga već općenito čovjeku nije dobro biti sam. Čovjeku je potreban prijatelj, netko tko će ga prihvaćati i razumijevati, na koga će se moći oslanjati i koga će i on prihvaćati, razumijevati i davati mu svoju potporu. Čak bi se i brak trebao zasnivati na prijateljstvu muškarca i žene. Prijateljstvo je puno dublji temelj međuljudskih odnosa od puke fizičke privlačnosti, od simpatije pa čak i od zaljubljenosti.

Dok su zaljubljenici okrenuti jedni prema drugima, prijatelji stoje jedan uz drugoga i zajedno su okrenuti prema jednom zajedničkom cilju, povezuje ih neka zajednička djelatnost ili ideja.

do drugoga, pomoću kojega susrećem i upoznajem tu drugu osobu. Prijateljstvo me nadalje izvlači iz vlastitoga individualizma i sebičnosti. Ono me mijenja, usavršava – moju komunikaciju i djela – pomoću prijateljstva duhovno sazrijevam i rastem. Prijateljstvo me diže, povlači na viši stupanj strpljivosti, nesebičnosti, praštanja, odricanja, jednom riječju – prijateljstvo me čini odgovornom osobom. Prijatelj mi je zato dar, najveći i najljepši poklon od samoga Boga. Najdublje prijateljstvo je duhovno prijateljstvo kad je naš isti cilj, kada je temelj našeg zajedništva Bog. Kad smo obojica prema Bogu okrenuti, njega tražimo, o njemu razgovaramo, njegovo kraljevstvo iščekujemo i gradimo. Kršćanska

Prijateljstvo me diže, povlači na viši stupanj strpljivosti, nesebičnosti, praštanja, odricanja, jednom riječju – prijateljstvo me čini odgovornom osobom. Prijatelj mi je zato dar, najveći i najljepši poklon od samoga Boga.

Prijateljstvo nastaje upravo tada kada imam osjećaj da sam sam sa svojim stavovima, kad doživljam kako drugi razmišljaju potpuno drugačije od mene, a onda iznenada otkrijem kako netko dijeli sa mnom uvjerenja, ima slične stavove, zanimacije ili ukuse. U prijateljstvu zajedno primjećujemo nešto, jedan dio stvarnosti koji drugi ne primjećuju. Isto nas dodiruje, ista stvarnost nas fascinira, ista ljepota ili ista istina nas privlači. Zato ne postoji ni umjetnost, sport ni religija bez prijateljstva. To su stvarnosti koji su prisutne u društvu i koje se razvijaju ljudskim prijateljstvima. Prijateljstvo, inače, nikad nije znatiželjno – zapravo u pozitivnome smislu me ne zanima tvoja nacionalnost, tvoja boja kože, tvoj status ili tvoje zanimanje – važno je samo da razmišljaš poput mene, slično kao ja, da mogu s tobom podijeliti svoje najdublje misli i osjećaje, ono najvažnije što mi ne da mira. Važno je da stvarnost vidiš slično kao ja – da me razumiješ, da s tobom mogu o tomu razgovarati. U tom smislu prijateljstva se sklapaju spontano i potpuno slobodno. U prijateljstvu te postupno počinjem upoznavati i otkrivati tvoje osobine, dubine i sve što si ti. Postupno se i ja otvaram tebi, otkrivam ti se, svoje dubine, upravo zato što smo istomišljenici, što se ne moram bojati tvoje osude ili nerazumijevanja.

Prijatelji se postupno približavaju jedni drugima i postupno će se između njih stvoriti atmosfera povjerenja. Prijateljstvo je u tom smislu zapravo jedno sredstvo

zajednica bi trebala biti zajednica prijatelja koje spaja i povezuje sam Bog, a koji nije samo zajednički predmet, nego je i on osobno prisutan kao prijatelj svih vjernika. Ako je Bog moj najbolji prijatelj, i ja dajem sve od sebe da i ja postanem njegov najbolji prijatelj, onda moram primijetiti da je i onom drugome koji sjedi pored mene u klupi Bog također najbolji prijatelj, da i on isto želi dati ono najbolje od sebe da mu postane najbolji prijatelj. Onda imamo zajedničkog prijatelja, nekoga koji nas povezuje pa možemo jedni drugima pomagati i ohrabrivati da doživljavamo bit i snagu prijateljstva – što jest stvarnost Crkve, što jest zapravo stvarnost Presvetoga Trojstva.

Najdublje prijateljstvo je duhovno prijateljstvo kad je naš isti cilj, kada je temelj našeg zajedništva Bog. Kad smo obojica prema Bogu okrenuti, njega tražimo, o njemu razgovaramo, njegovo kraljevstvo iščekujemo i gradimo.

Odsutnost blagdanskoga odsustva

Legendarno tužne radne karijere radnika u Srbiji koji rade kod privatnih poslodavaca tijekom blagdana dobivaju svoje posebno sumorno lice. Bez želje za patetikom, svatko tko ne zna treba znati da je riječ o vrlo velikoj skupini ljudi čije niske plaće ne samo da gotovo onemogućuju čovjeka i obitelji dostojan život nego i značajno doprinose prosjeku plaća u toj zemlji, koji je, ovisno o načinu izračuna, jedan od triju najnižih u Europi. Pojave kao prekovremeni neplaćeni rad, kratki odmori, neprestana napetost i strah od reakcija nadređenih na i najmanje pogreške u radu, smanjena mogućnost bolovanja, netoleriranje dugačkih odsustava

(a posebice materinskih, u kojem slučaju zaposlenice kod privatnika koje rode najčešće planiraju nakon rodiljnoga dopusta tražiti drugi posao), maltretiranje raznim prigodama, rad nedjeljom toliko je uobičajen u Srbiji, a sindikalno angažiranje u privatnim poduzećima toliko nezamislivo da se čini da za radnike zaista nitko ne brine. Ipak, znamo da društvo bez njih jednostavno ne može funkcionirati.

Blagdani su prilično često za te radnike noćna mora. Umjesto da poslodavac iskazuje svoju brigu prema zaposlenima tako što doprinosi njihovom zadovoljstvu i složi se sa (kratkotrajnim) odsustvom za blagdane, to često nije slučaj. U slučaju vjernika katolika protekli Božić je bio jedan od takvih dana. Primjer koji je, teško je to povjerovati, zabilježen baš u Subotici, gdje su većina radnica u jednoj privatnoj trgovinskoj tvrtki katolkinje, koje nisu na dan Božića mogle ostati sa svojim obiteljima, zóran je i morao bi zaboljeti sve članove Crkve. Činjenica da je vlasnik te tvrtke državljanin jedne stare i velike europske katoličke zemlje, čudi još više. Činjenica da je tijekom Božića prethodnih godina ta tvrtka također

radila na dan Božića u Subotici te da je za rad tog dana angažirala one radnice koje nisu katolkinje, dovodeći ih iz drugih ogranaka u Srbiji izvan Subotice, također doprinosi složenosti situacije. Ta tvrtka u Subotici nije jedina u kojoj su za Božić katolici bili na radnim mjestima. Većina takvih katolika prešutjela je to poniženje i za većinu njih nećemo saznati. Konačno, sasvim je identična situacija sa svim ostalim kršćanima koji 25. prosinca slave dolazak Sina Božjega među ljude.

Budući da relativno često čujemo od dužnosnika civilne vlasti da živimo u pravnoj državi, treba vidjeti što kažu pravni propisi. Zakon o državnim i drugim praznicima u Republici Srbiji u članku 4. propisuje: „Zaposleni imaju pravo ne raditi u dane sljedećih vjerskih blagdana: katolici na prvi dan Božića i u dane uskrasnih blagdana počevši od Velikog petka zaključno s drugim danom Uskrsa, prema njihovom kalendaru”. Građani Srbije koji su katolici i koji su zaposleni, dakle, imaju pravo ne raditi navedenih pet dana godišnje. U tom zakonu nema nikakvih iznimki glede toga prava niti je propisano da se to pravo, koje je strogo individualno, može uskratiti. Nažalost, taj je zakon jedan od onih u kojima nisu propisane kazne za neprimjenu njegovih odredbi. To pojedini poslodavci zlorabe internim pravilnicima ili, čak, osobnim odlukama izravnih organizatora posla nameću rad na Božić. Budimo iskreni i recimo da to uglavnom

nije slučaj s tijelima i institucijama lokalne, regionalne i državne vlasti, koje svojim zaposlenima koji su vjernici omogućuju zakonski dopust.

Što činiti u takvim situacijama? Postoji više mogućih rješenja. Vjerujem da bi u obranu radnika trebali stati i njihovi župnici te da bi izravan razgovor s poslodavcima, na vrijeme, riješio takve poteškoće. A i radnici bi, konačno, znali da iza njih stoji Crkva. Vjerujem da, naime, većina radnika nema luksuz da može tužiti svoje poslodavce, a niti dati otkaz.

Dobar se broj čitatelja „Zvonika” sjeća vremena kada je Božić bio na državnoj razini radni dan za sve i kada nije bio obuhvaćen školskim ferijama. Susjeda mi je ispričala da je, osamdesetih godina, u tvornici obuće u kojoj je radila, tražila da je nadređeni pusti da Božić provede s obitelji. Na to je nadređeni odsječno rekao: „Može, ali nakon toga ne dolazi više na posao”. Ona je, dakle, otišla na svoj posao, no dogodila se nesmotrenost i ozbiljno je povrijedila prst te je puštena kući, pa je Božić ipak provela sa svojim. Vjerujem da bi se iz tog primjera dalo mnogo naučiti.

30. siječnja

Blaženi Sigismund Pisarski

Svećenik, mučenik

* 24. travnja 1902. † 30. siječnja 1943.

Sigismund Pisarski jedno je od troje djece Władysława Pisarskog i Stanisławe rođene Banaszkiewiczów. Rođen je 24. travnja 1902. u jugoistočnoj Poljskoj, u gradu Krasnystaw kod Lublina. Njegov rodni grad broji više od 19 000 stanovnika. Maturirao je 1921. godine u gradu Włocławek (preko 100 000 stanovnika). Poslije ispita zrelosti, upisao se u bogoslovno sjemenište u Lublinu te je 1926. godine zaređen za svećenika. Kao mladi svećenik, služio je u različitim župama do 1933. godine, kad je imenovan župnikom župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u selu Gdeszyn. Kao župnik, imao je poseban osjećaj za ljude različitih vjera i različitih narodnosti. Težište njegovoga pastoralna bila je kateheza, ali je u župi uspješno organizirao i Katoličku akciju, moljenje krunice u Ružarskim društvima. Imao je i bratovštinu čiji su članovi molili za milost dobre smrti.

O svećeniku Sigismundu zapisao je župnik Krzysztof Jankowski da je bio je čovjek duboke vjere, koji je zahvaljujući svojoj neposrednosti bio uvijek rado viđen i slušan u društvu ljudi različitih vjera i narodnosti. Osim što se dokazao kao vrsni kateheta, sebi povjerene vjernike znao je uključiti u različite molitvene skupine i bratovštine. Župljani su ga okruživali s poštovanjem.

Kao dobar svećenik, imao je posebno izražen osjećaj za siromašnije župljane. U svemu je srastao sa svojom župom i mjesnom zajednicom pa ne čudi što se aktivirao

i kao dopredsjednik dobrovoljnog vatrogasnog društva. Tijekom Drugog svjetskog rata bio je žestoko progonjen od njemačkih vojnih i policijskih vlasti. Kad su sovjeti zauzeli selo, župnu crkvu pretvorili su u pravoslavnu crkvu. Tada je župnik Sigismund uredio posebnu kapelu u kojoj je služio svetu misu i obavljao obrede. Vazda je bio spreman žrtvovati i svoj život za Crkvu i za ljude. Ostao je vjeran svojim svećeničkim idealima. Resilo ga je ponosno rodoljublje, a uvijek je ostao pravi učitelj tolerancije i suživota različitih nacionalnih skupina. Nikoga nije htio odati Nijemcima. Da je bio spreman na suradnju s okupatorom, mogao je ostati na životu. Nije po svaku cijenu htio spasiti svoj život, ponizno je i odlučno odabrao svoju sudbinu, držeći da više vrijedi čast i dostojanstvo svećenika, nego pod svaku cijenu spasiti vlastiti život. Milošću Božjom dokazao se kao običan čovjek te je tako postao veliki čovjek za teška vremena i zaštitnik pomirenja.

Tijekom njemačke okupacije, Sigismund je uhićen 30. siječnja 1943. godine te je u njemačkoj vojnoj policiji bio podvrgnut saslušanju koje je bilo prije svega okrutno. Ni mučenjem nisu uspjeli skloniti Sigismunda da oda ime jednog komunističkog partizana. Zbog toga što je odbio suradnju, odlučeno je da će ga zatvoriti. Dok su ga prevozili u zatvor, Sigismund je držao krunicu u ruci. Ubijen je u vozilu 30. siječnja 1943. godine.

Cijeloga života Sigismund je bio odan Kristu, poslušao poglavarima i beskrajno volio ljude. Volio je svoje župljane, cijenio pravoslavne kršćane, volio je katolike istočnoga obreda, poštivao Židove. Takvim životom svijetli i današnjem čovjeku, koji pati od tuge, očaja i nezadovoljstva. U dobi od 41 godine pokazao je najveći znak svoje vjernosti. Dao je život, ali nije izdao svoje sugrađane. Primjer vjere i nade blaženoga Sigismunda pomaže i ljudima danas. Toliko je neraspoloženja, tuge, očaja među ljudima. Primjer svećenika Pisarskog svjedoči o tome da Bog uvijek ima posljednju riječ, a ona donosi nadu i milosrđe. Zaštitnik je župnika, vjeroučitelja i ljudi progonjenih zbog svoga uvjerenja.

Sigismunda Pisarskog sveti papa Ivan Pavao II. proglasio je blaženim 13. lipnja 1999. godine u Varšavi, zajedno s još 107 poljskih žrtava nacionalsocijalizma.

Govori vam Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Ispovijed (11)

„Nije dosta po ispovijedi dušu očistiti, nego se trebamo jako za borbu odlučiti. Inače će sotona pakleni sedam duhova još gorih od sebe, u nas dovesti“. (*Biser misli*, 004269)

Isus je pun ljubavi i milosrđa prema raskajanom grešniku. On dobro poznaje čovjeka, njegovu krhkost i slabost. Iskrenom pokorniku Isus oprašta grijeh, ali ga upozorava na opasnost ponovnog pada u grijeh. Zato nam upućuje opomenu ponovnog pada u grijeh i opasnost koja nam prijeti. *A kad nečisti duh iziđe iz čovjeka, luta bezvodnim mjestima tražeći spokoja, ali ne nalazi! Tada rekne. Vratit ću se u kuću iz koje iziđoh“. I došavši, nađe je praznu, pometenu i uređenu. Tada ode i uzme sa sobom sedam drugih duhova, gorih od sebe, te uđu i nastane se ondje. Na kraju bude s onim čovjekom gore nego na početku. Tako će biti i s ovim opakim naraštajem* (Mt 12, 43-46). Ni ne mislimo kakva je opasnost biti neoprezan s obzirom na napasti koje vrebaju sa svih strana našega kršćanskog života. Zavodljivost svijeta nudi nam razne sadržaje koji ne odgovaraju Božjim zapovijedima i evanđelju Isusa Krista. U izboru svjetskih ponuda treba biti jako oprezan!

Isus je živio i pobijedio kušnje da nas pouči da je kršćanski život po sebi ozbiljna borba, opasna borba čiji je ishod neizvjestan. Isus nas potiče na neprekidnu budnost pred svim izazovima sotone. Budnost nas poziva na ozbiljnost, odricanje, sposobnost odreći se svega onoga što nas udaljava od slušanja riječi Božje. Sredstva koja nam pruža Crkva u borbi da nas neprijatelj ne zateče pospane, jesu: molitva, produženo slušanje Božje riječi, sveta misa, sakramenti, sabranost, post i askeza. Svakoga kršćanina koji želi slijediti Isusa i živjeti po evanđelju čeka trajna borba između dobra i zla. Naš kršćanski život nije jednostavan put koji ide od svjetla do svjetla. Kršćanski život je neprestana borba između tame i svjetla, mučna borba, koja stavlja u pitanje našu vjeru i ljubav prema Bogu. U svijetu se vodi dramatična borba između Boga i sotone. Na ovome svijetu nema odmora niti primirja između svjetla i tame. Svakog jutra kada ustanemo, borba je već kod našeg kreveta, ne napušta nas ni noću. Ona se odvija unutar nas koji smo prvo bojno područje gdje su posijani dobro sjeme i kukolj. Za borbu trebamo biti spremni svaki dan obnovljenim

srcem. Nitko nije pošteđen kušnje. U sebi nosimo svoje ljudske slabosti, bolesti pa i one teške bolesti. Tu su i duševne bolesti, skrivene i nevidljive, rane male i velike koje nas uznemiruju i teško se nosimo s njima. Kada u sakramentu ispovijedi iskreno ispovjedimo svoje grijehe, sotona je ljut, milost Božja koja nas obasjava tjera sotonu od nas. On luta po pustim mjestima tražeći spokoja, ali ga ne nalazi. On niti ne može naći spokoja, jer je zavodnik, napasnik, mora uvijek napadati onoga tko slijedi Isusa. Zato odlučuje ponovno se vratiti onamo odakle je otjeran sakramentom svete ispovijedi. Kada vidi dušu čistu, smirenu, on uzima sa sobom sedam drugih duhova gorih od sebe i ponovno se nastani u duši. Neoprežnošću čovjeka, koji ne hrani svoju vjeru molitvom, povezanošću s Isusom u svetoj misi i pričesti, taj zli duh s još sedmoricom zlih duhova gorih od njega ponovno se nastani u duši čovjeka. S tim čovjekom bude gore nego je bilo na početku. Strašno je i jezivo to slušati, a kamoli tako nešto doživjeti u svome životu.

Otac Gerard, o lukavosti zavodnika sotone i naše borbe da nas ne zaskoči, dobro zapisuje: „Na čemu nije ‘patent’ borbe, neće imati nikakve zasluge!“ (Isto, 004315) Isus nas poziva i hrabri na borbu protiv zavodnika đavla. On se sam suočio s njim kada je bio kušan u pustinji četrdeset dana i četrdeset noći. Isus se suočio sa sotonom licem u lice i pobijedio ga. Sotona je veliki kukavica. Ne treba ga se bojati. Prva naša obrana kada nam nudi što nije Božje, treba biti zaziv iz molitve Oče naš: „I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zloga“. Tisuću puta ponavljati taj zaziv i sotona neće imati vlasti nad nama. Ondje je potrebno veliko pouzdanje u Boga i njegovu moć nad sotonom. Čim posumnjamo u Božju moć, sotona trijumfira i hvata nas. Sveta Terezija Avilska govorila je zašto svi govore: sotona, sotona... Zašto ne govore. Bog, Bog...! Duh Sveti učvršćuje naš nutarnji duhovni život. U tom Duhu, koji je vječni dar duhu čovjekovu, djeluje na naš ljudski duh da se s naše strane otvorimo Bogu koji nas posvećuje. Darom milosti sakramenta svete ispovijedi, ulazimo u novi život, u nadnaravnu zbilju božanskog života i postajemo prebivalište Duha Svetoga (usp. Rim 8, 9), u koji sotona ne može ući niti nas okužiti. Tko živi u Bogu i od Boga, taj živi po Duhu, misli na ono što je duhovno, od toga bježi zavodnik đavao.

(nastavlja se)

Zamalo ljubić

ili

o knjizi „Buđenje gospođice Prim“ Natalie Sanmartin Fenollera

Roman „Buđenje gospođice Prim“ poklonila mi je draga prijateljica prije tri godine kada je knjiga i objavljena u prijevodu na hrvatski jezik u nakladničkoj kući Verbum. Španjolska autorica Natalia Sanmartin Fenollera pojavila se na književnoj sceni s tim svojim prvijencom i u isti tren osvojila međunarodnu uspješnost. Sjećam se prijateljičina oduševljenja, kao i vlastite dirnutosti nad ljepotom misli i prefinjenošću stila kojim su ispisane stranice te knjige. Izuzetno nam je bilo zanimljivo što se autorica nije predstavljala kao kršćanska spisateljica, a da smo nas dvije neoborivo prepoznavale i oduševljavale se prirodom njezina svjetonazora duboko prožetog kršćanskim vrijednostima.

prekomjernim uplitanjem sugrađana u tuđe živote. Smatrala se feministicom, ali feminizam koji njezine nove susjede žive, nije mogla lako pojmiti. I na koncu, Prudencija Prim, iako veoma kvalificirana radnica, ipak nije bila kvalificirana za posao na koji se prijavila jer je poslodavac jasno naznačio *da se oglasa klone osobe s visokoškolskim i poslijediplomskim obrazovanjem*. Već pri prvom susretu s čovjekom iz naslonjača, zameću se teme o književnosti i obrazovanju, zatim o obitelji, prijateljstvu i ljubavi o kojima knjižničarka i njezin poslodavac kategorički iznose različita stajališta. Te krijesnice rasprava između dvaju potpuno različitih likova prate i krijesnice međusobnih snažnih simpatija i pri-

vlačnosti. Najveći prijemor nastaje oko teme braka koji je po građanima neodvojiv od procjene zajednice, a ne isključivo individualni odabir, a po *čovjeku iz naslonjača* proizlazi i neminovno uključuju i treću osobu, što za nekoga tko ne vjeruje nema nikakvog značaja. Kako će se razviti njihov odnos, neka ostane otvoreno pitanje.

Glavni likovi romana

Roman je naslovljen po gospođici Prudenciji Prim čije ime i prezime oslikavaju karakter lika, izuzetno obrazovane i uspješne mlade žene koja vlada sobom i svojim životom. Prudencija se javlja na oglas za posao privatne knjižničarke u imaginarnom, neobičnom, utopijskom gradiću San Ireneo de Arnois koji na prvi pogled djeluje uronjeno u neka davno prošla vremena. Građani San Irenea prikazuju se kao dobrovoljne izbjeglice iz modernog svijeta koje grade život na onim vrijednostima koje suvremenost potire, a koje su se tijekom povijesti pokazale kao jedini i pravi temelji za sigurnu, lijepu i sretnu budućnost. San Irineo nazivaju gradićem *po mjeri čovjeka*. Drugi glavni lik romana jest upravo grad San Ireneo, odnosno šarolik katalog njegovih građana koji ne odstupaju od svog stila života i svojih načela koje povezuje ideja izvrsnosti. Oni su pomalo ekscentrični, ali šarmantni, izgrađuju mrežu dinamičnih odnosa u kojima su često nametljivi pa čak i nepristojni, ali su konstantno dobronamjerni i iznimno iskreni. Prudenčin poslodavac, misteriozni, čudni, pomalo mračni, neimenovani *čovjek iz naslonjača*, o kojem neki govore da je *možda čak i luđak*, treći je glavni lik tog romana.

Sukob među likovima

Napetost među spomenutim likovima i sukobi jasno se očituju od početka romana. Došavši u novi gradić, gospođica Prim nadala se novim prijateljstvima, ali ne

Živjeti otvorenih očiju

Buđenje gospođice Prim djelo je koje otvara brojna pitanja o suvremenom životu, o obrazovanju, vjeri, ljubavi, obitelji,... I kako je samim naslovom rečeno, proces buđenja gospođice Prim je tek započeo, a kuda će ju odvesti i čime će rezultirati ostaje na nama za procjenu. *Kako bi budan čovjek mogao poželjeti živjeti u snu?*, pita se *čovjek iz naslonjača*. Skupa s njim svi znamo da i pored iskustva živoga Boga prečesto hodamo zatvorenih očiju za ono bitno, uljuljkani u krute društvene forme ili vlastite ograničenosti te da bez nade i svakodnevnog buđenja u duhovnom smislu nema sretne budućnosti ni za gospođicu Prim ni za nas.

Razgovori i svađe, ispovijesti i rasprave, sve je to premašivalo okvire njihova ugovora. Uznemiravalo osjećaje i temelje nevinog duha gospođice Prim. Kako objasniti da je ono čega se boji to da na kraju ne povjeruje u nešto što ne postoji samo zato što on u to vjeruje? U potrazi za istinom, makar i po cijenu ljubavi, tko još odlaze svoje oružje?

Kakav ste mentalni stav izabrali za ovu godinu?

Svaka nova godina i simbolično i stvarno poziva nas na neku vrst novog početka. Što je to što u svakom od nas započinje?

Ljudi u prvom mjesecu godine obično kreću temeljiti određene vizije budućnosti i projektirati ih u obliku želja, na koje svakako imaju pravo. Zatim ih pretvaraju, više ili manje, u svoje ciljeve. Što je cilj jasnije postavljen, velika je vjerojatnost da ćemo pratiti korake koji vode do ostvarenja istog.

Kolika je vaša razina zadovoljstva?

U vezi s tim, neka istraživanja pokazala su da svaki čovjek ima razinu osobne sreće i zadovoljstva koji njeguje. Ako smo, na primjer, doživjeli ili ostvarili nešto što nam je važno, vjerojatno će taj događaj ili doživljaj utjecati na opći koeficijent trenutačnog zadovoljstva koji će se na trenutak povećati. Nakon toga, razina vlastite sreće vraća se na početnu vrijednost. Također, negativni događaji ili neočekivana loša iskustva utjecat će na snižavanje te razine, ali kada se osobe prilagode tim, ne uvijek lakim okolnostima, vraćat će se na svoju temeljnu vrijednost. Taj fenomen često je uočljiv nakon sahrana, kada uz žalost u nekom ambijentu obitelji ljudi počnu ćaskati i voditi čak ugodne razgovore. Oni se ubrzo vraćaju svom opsegu, uvjetno rečeno zadovoljstva ili raspoloženja. To nas i vodi k pitanju koje možemo sebi postaviti, a to je: je li moguće mijenjati tu standardno-bazičnu razinu zadovoljstva kojom svatko od nas raspolaže? Odgovor, iako složen, glasi da je moguće.

Što nas određuje – iskustva ili uvjerenja?

Veliki broj vjeruje da je definiran svojim iskustvom, možemo i potvrditi da sva naša iskustva sigurno utječu na nas, jer sudjeluju u oblikovanju naših predstava stvarnosti i oblikuju naša uvjerenja. Ono što je važno da znamo jest da iskustva sama po sebi nisu toliko važna, jer sama po sebi nemaju nikakvo značenje. Mi smo ti koji dajemo značenje svojim iskustvima. Ona su tek prazna mapa koju svaka osoba boji svojim razumijevanjem i interpretacijama.

Jedna moja klijentica je rastavu smatrala svojom najvećom pobjedom jer se konačno obračunala s kompromitiranjem, dok je druga isto doživjela kao poraz jer njezina očekivanja i očekivanja sredine nisu podržavali taj iskorak vrijednim. Jedan isti događaj svatko može protumačiti različito.

Isto se događa i s bolešću. Naše razumijevanje dat će emotivni ton situaciji u kojoj se osoba nađe, ali prije svega njezin ili njegov mentalni stav je li bolest isključivo prijetnja ili opomena. Vide li ju kao priliku koja ih poziva

na veliku životnu promjenu. Bolest, iako za većinu nas jest neugodno iskustvo, sama po sebi nije ni ugodna ni neugodna. Ipak, neki ljudi su svoju bolest doživjeli kao izvanrednu priliku i izazov, što je za njih bio i početak ozdravljenja.

Novi mentalni stav i davanje važnosti

Ako svoju pozornost počnemo usmjeravati na ono što je u nama pozitivno, u drugim ljudima i u okolnostima u kojima se nađemo, povećavamo i vjerojatnost da se osjećamo sretnijim. Zapravo, radi se o promjeni mentalnog stava. Nije, kao što neki misle, dovoljno „samo pozitivno vjerovati“ i primjećivati onu „svjetliju stranu svega“. Važno je da ono što počnemo primjećivati, počnemo i doživljavati kao nešto važno. Istraživanja su ukazala na to da ljudi koji imaju pozitivnu sliku o sebi, koji smatraju da se bave poslom koji je koristan i koji misle da su dovoljno zdravi, imaju osjećaj zadovoljstva i ispunjenosti.

Kvaliteta slike o sebi

Ono što, međutim, češće srećemo u ovom poslu, jesu ljudi koji imaju takav mentalni stav da pronalaze mane i greške i kod sebe i kod drugih, i na taj način najprije uočavaju ono što ne valja, a zanemaruju ono što valja.

Često u slici o sebi zadam osobi da navede sedam svojih dobrih osobina, a ona stane kod druge i ne može dalje... Ono što je nezgodno jest da je istodobno u stanju nabrojati u jednom dahu i deset svojih negativnih osobina. Kada se tomu doda prakticirana vjera, onda kao da uslijedi natjecanje sa samim sobom i uvježbano navođenje svojih mana.

Tri dobre stvari za svaki dan

Nije dovoljno da netko danas odluči da će u narednih nekoliko dana „misлити pozitivno o sebi“, već je važno da osobi to prijeđe u neku vrst navike, uspostavljajući na taj način novi i svježiji mentalni stav.

Jedan od učinkovitih načina jest da osoba počne svakodnevno bilježiti jedno iskustvo koje im je bilo u redu, nešto što je dobro uradila ili doživjela, u sebi ili u interakciji s drugima. Tako će ući u kondiciju u kojoj će početi navoditi svaki dan tri stvari koje su po njoj pozitivno označile protekli dan. To bi trebalo raditi u kontinuitetu, najmanje tri mjeseca. Na taj način osoba vremenom može povećavati doživljaj osobne sreće i zadovoljstva.

Vrijedilo bi u svoju agendu o ciljevima uključiti i usavršavanje te vještine. Zašto ne? Izazovite sebe i naučite se zadovoljstvu jer ćete tako biti dobrodošli kako sebi tako i drugima. Uostalom, ne morate nužno uvijek biti u pravu, ali sasvim sigurno možete naučiti biti sretni.

Izgrađivanje karaktera

Sve katoličke obitelji nalik su jedna na drugu...

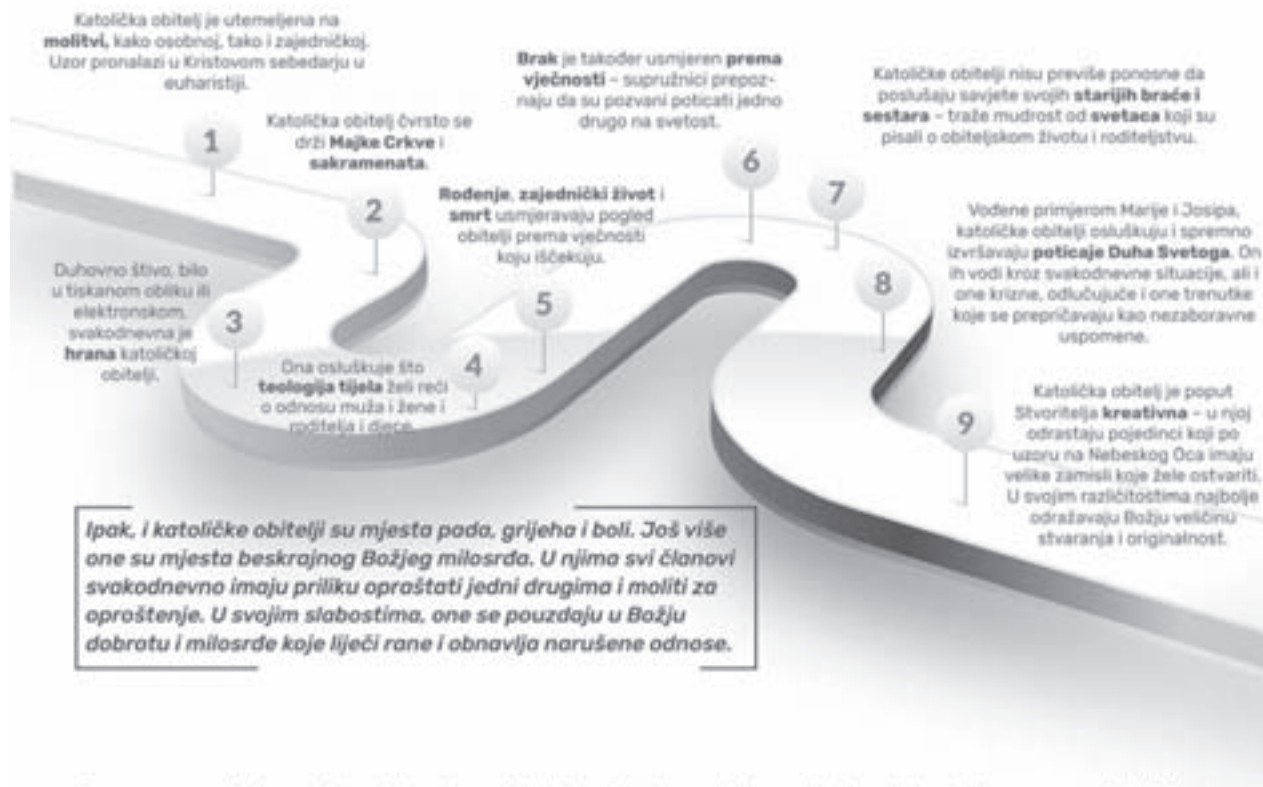
Dragi čitatelji Zvonika,

Na našoj Obiteljskoj stranici ove godine dočekala vas je nova obitelj Petra i Ane Gaković. Prihvatili smo ovaj izazov svjesni da imamo vrlo malo obiteljskog i bračnog iskustva, a najmanje roditeljskog. Roditeljstvom smo blagoslovljeni tek nekoliko mjeseci. Ipak, na stranicama Zvonika osjećamo se odavno kao na domaćem terenu. Budući da smo često pisali za stranicu mladih, sada smo samo okrenuli nekoliko stranica, u životu, a tako i u Zvoniku.

No, naše skromno iskustvo nije nas uplašilo, baš naprotiv, ono je samo prilika za učenje, otkrivanje blaga Crkve koja nam nudi uzore tolikih svetaca koji nas nadahnjuju u obiteljskom životu.

U svakodnevnim susretima, kao i dugogodišnjim prijateljstvima vidimo toliko izazova za život u katoličkoj obitelji. Sve nas to potiče da tražimo odgovore, pronalazimo rješenja i tragamo za svime što će nam pomoći da ostvarujemo svrhu svog poziva života u braku. S vama ćemo dijeliti to blago koje otkrivamo.

Nastojat ćemo donositi teme o bračnom životu, sagledavajući poticajne i one otežavajuće okolnosti. Također ćemo doticati obiteljske teme – odnos prema djeci, ali i prema roditeljima. U obiteljskim se temama svatko može pronaći, ali kada razmišljamo o katoličkoj obitelji ona se po nekim načelima razlikuje od ostalih.

Svemu ovome težimo u izgradnji našeg obiteljskog života, a ujedno su to i sredstva koja nas posvećuju i čine ispunjenima u ovom pozivu. U nadi da ćemo na ovim stranicama prenijeti makar dio toga, oslanjamo se na zagovor Nazaretske obitelji i, nama posebno dragih, roditelja sv. Male Terezije, sv. Luisa Martina i sv. Marie-Zélie Guérin.

Odgov djece tema je koja se sagledava s mnogo strana. Skoro da ne postoji osoba koja nema stavove o toj temi, od stručnjaka u različitim područjima, roditelja i onih koji to još nisu... Uspjeh odgoja često se ogleda u poslušnoj i samostalnoj djeci, uspješnoj u školi, sportu, glazbi, stranim jezicima.

Svatko od roditelja mogao bi definirati osobni cilj odgoja djece, no kršćanski roditelji prije svega imaju jedan cilj – vječni život svoje djece. Usmjeriti djecu na put svetosti ideal je kršćanskog odgoja. Takav pogled na odgoj vjerojatno nećemo često susresti u priručnicima, a i dobronamjerni usputni odgojni savjetodavci iz okoline rijetko će poticati roditelje na taj cilj. Krepost ili vrlina kojoj kao kršćani težimo unutarnji je stav, sposobnost da se bira i čini dobro. Vidjeti kako djeca rastu u krepostima, najveći je razlog za radost kršćanskih roditelja!

O tome kako razvijati poticati djecu na krepostan život, kako ih poučavati kršćanskim vrlinama pisat ćemo u narednim brojevima *Zvonika*. Poslužit ćemo se primjerima iz knjige *Izgrađivanje karaktera*, Davida Isaacs. Pokušat ćemo dati pregled osnovnih kršćanskih vrline i navesti konkretne primjere kako djecu poučavati određenoj vrlini. Takav pristup svakako ne bi trebao izgledati kao trening ili ukalupljivanje djece. Roditelji bi prije svega mogli početi od otkrivanja pozitivnih osobina svoje djece. Vidjeti koje su vrline već dobro razvili, a tek onda uočiti koje im nedostaju. To prije svega može biti prilika za vježbanje poniznosti i samih roditelja. Vjerojatno će roditelji prvo uočiti upravo one mane svoje djece s kojima se i sami suočavaju. Budući da djeca u obitelji najviše uče na primjeru roditelja, prvi će korak biti rad roditelja na sebi. U takvim ozračju, gdje članovi obitelji potiču jedni druge na izgrađivanje, stvara se skladan odnos.

Vrline pomažu jedna drugoj, međusobno se dopunjuju i rezultat razvoja vrline je radost. Osoba koja živi kreposno, radosna je što čini dobro. Kao kad djeca uče voziti bicikl, čitati i pisati – u razdoblju učenja jako su usredotočena na ono što rade. Nakon nekog vremena, ona istu radnju obavljaju rutinski i bez napora i postižu isti ili još bolji rezultat. Isto tako razvija se krepostan život. Kao što će malo dijete strani jezik najbolje naučiti igrom i u prirodnom okruženju, također će razvijanje kreposti od malih nogu u svakodnevnim situacijama odrastanja djeci olakšati usvajanje dobrih navika, učvrstiti u njima odluku da biraju i čine dobro.

U izgrađivanju karaktera, iznimno je važno uzeti u obzir dječju dob. Ako pogledamo bilo koju dobru naviku, možemo primijetiti da se ona može prakticirati manjim ili većim intenzitetom. Možemo biti strpljivi samo sa svojim djetetom i sa svim ljudima u razgovoru. Možda nam uspijeva biti strpljivima kada smo dobre volje, a ako znamo biti strpljivi i kada smo umorni, možemo reći da smo bolje ovladali tom vrlinom. Kada poznajemo i svoje slabosti u dosegu nekih vrline, moramo još više uskladiti svoja očekivanja od djece u skladu s njihovom dobi. Također, važna je motivacija koja djecu potiče da se trude. Možda će u početku biti samo riječ o poslušnosti prema roditeljima, želja za pohvalom ili nagradom, ali kako dijete odrasta, trebalo bi nadići takvu vrstu motivacije. Također, neke od vrline djeci mlađe dobi su apstraktne i nedostižne, a neke se mogu početi razvijati od najranije dobi i vremenom usavršavati.

Sveti Grgur Nisenski rekao je da je svrha kreposnog života postati sličnima Bogu. To je put neprestanog usavršavanja koje uz Božju milost može biti popraćeno radošću i potaknuto ljubavlju. U idućem broju pisat ćemo o velikodušnosti, vrlini koja nas potiče da postupamo nesebično i na korist bližnjih.

Ispočetka

Krug je polako krenuo ispočetka. Nova godina je stigla, pred nama su novi izazovi. Izazovi koji možda nisu ni malo laki. Sad već nešto manje od 366 dana donosi nam novo vrijeme koje valja iskoristiti na najbolji mogući način. Katkad nam se čini da nemamo vremena za gubljenje jer živimo previše brzo. Dani nam prebrzo prolaze, uvijek nam nedostaje sat-dva više u danu. Možda su neki od nas donijeli neke važne novogodišnje odluke. Ako ih još uvijek niste počeli ispunjavati, ne brinite, imate još dovoljno vremena. Još punih 11 mjeseci! Uf, pa ovaj mjesec je već skoro prošao! Kada prije?! Svakako, pored svih obveza koje vas čekaju, uvijek nađite mjesta za molitvu. Sjetite se da ste Božja djeca i da vaš

cilj nije ni novac, ni politički interes, ni slava, nego život vječni. Ovaj svijet će jednom nestati, ljudi vas se možda neće sjećati, ali Isus hoće. Radite sve na dobrobit ljudi, širite svoju vjeru i nemojte je se sramiti. A sve ostalo, kao što su dijete, teretane, kupovina raznih predmeta doći će. Bog je za sve predvidio svoje vrijeme.

Larisa

Zimski oratorij 2020.

„Vi ste svjetlost svijeta”

Od 6. do 10. siječnja održan je u župi sv. Roka 4. zimski oratorij. Prijavljeno je 72 djece iz župa: Sv. Rok, Uskrsnuće Isusovo, Sv. Terezija Avilska, Isus radnik i Sv. Trojstvo. Ovogodišnja tema bila je: „Vi ste svjetlost svijeta”. Kako bi temu približili djeci, animatori su duhovnim radionicama razgovarali s djecom kako mogu biti svjetlost drugima u svijetu. Da bi im to još bolje posvijestili, dani su im primjeri djece svetaca koja su u istoj dobi kao i oni bili svjetlost svijetu oko sebe. Čak je i kreativna radionica pratila temu pa su tako sudionici imali prilike naučiti izrađivati svijeće. Velika novina bili su duksevi koje su zahvaljujući projektu mogli izraditi. Oratorijske majice koje dobiju na ljetnjem oratoriju, djeca rado nose i u drugim prilikama pa je tako nastala ideja da se napravi nešto i za zimu. Na leđima dukseva isprintan je slogan salezijanaca i don Boscov slogan „Da mihi animas cetera tolle” što znači „Daj mi duše, drugo uzmi”. Duksevi su služili i da se djeca razaznaju po ekipama, pa su tako bile „Plave fritulice” (svijetlo plava ekipa), „Galaksija” (tamno plava ekipa), „Pipi duge čorape” (siva ekipa) i „Dica ljubavi”

(crvena ekipa). Još nešto drugačiji bio je koncept priredbe koja je započela himnom oratorija „Ti, svjetlost svijeta”. I prvi i drugi razred su imali svoju točku, ali sve ostale sekcije koje su se pripremale tijekom oratorija bile su usmjerene na jednu predstavu. Tako su sudionici mogli odabrati scenografsku, kostimografsku, tehničku sekciju, orkestar, poetsku ili dramsku sekciju. Djeca su sama izrađivala rekvizite potrebne za predstavu, osmislili su i izradili kostime, šminku, frizure. Tehnička grupa bila je zadužena za osvjetljenje i ozvučenje, dok su pripadnici orkestra, poetske i dramske sekcije nastupali. U programu je, osim toga, bilo plesa, pjesme, igara, znanstvene radionice, a gledao se i film. Velečasni Andrija Anišić pomogao je djeci da temeljito ispituju svoju savjest, a zatim su se djeca mogla ispovjediti kod njega i fra Danijela Maljura. Program je završio misom i prigodnom priredbom, a na kraju su se svi mogli počastiti kolačima koje su spremile mame, od kojih je izabran i najbolji.

Iskra Božje ljubavi (savjest)

Savjest je čovjekova duhovna sposobnost za razlikovanje dobra od zla. Ona prosuđuje moralnu vrijednost naših djela. Čovjek bi trebao biti spreman činiti dobro, a izbjegavati zlo. Kršćanin bdije nad samim sobom i svojim djelima. Nastoji ih uskladiti s Božjim zapovjedima.

Savjest je iskra božanske ljubavi koja je skrivena u nama. Kada učinimo dobro, savjest je zadovoljna, mirna. Kada učinimo zlo, osjećamo grižnju savjesti. Savjest treba prosvijetliti i ojačati, odgojiti, uz pomoć Božje riječi koja je svjetlo našem putu.

Savjest je Bog utisnuo u naše biće. Ona je najintimnije središte čovjeka. Kakva je naša savjest? Živimo li u skladu s njom? Pokoravamo li se njenom sudu? Jesmo li hrabri ostati vjerni svojoj savjesti i onda kada drugi govore drugačije? Ili se pokoravamo ljudima?

Bog nam govori u glasu savjesti. Savjest je mjesto susreta s Bogom. Bog je mjera i putokaz konkretnog moralnog djelovanja čovjeka. Jer u čovjeku se često stvara napetost između biti i željeti.

Ispravna savjest je Bogom oblikovana. Ne smije biti rigorozna (stroga) ni preosjetljiva. Niti popustljiva. Savješću čuvamo svoju slobodu i čistoću života. Naša savjest pomaže nam da zdravo prosuđujemo svoj život i sačuvamo ga da bi bio lijep dar svima koji nas poznaju.

Kada smo sami s Bogom, Njegov glas odzvanja u našoj nutrini. Duh Sveti nas vodi, a On nam daje ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrotu, vjernost, krotkost, uzdržljivost. Naša savjest je otvorenost prema Bogu, Njegovu zakonu ljubavi i slobode. Živeći po savjesti, živimo po vjeri. Jer vjera je prosvjetljuje.

Jednostavna i čista savjest odraz je i ishod molitve, sakramenata. Ona tada predstavlja unutarnju sabranost. Potrebno je čistiti srce da bi čovjek djelovao u skladu s voljom Božjom. Kada se događa promjena srca snagom Duha Svetoga, događa se obraćenje, nastaje novi čovjek, čovjek čiste savjesti.

Jelena Pinter

Šest savjeta sv. Ivana Bosca za sretan život

Živite samo za Boga – „Dajte Bogu najveću moguću slavu i častite ga svom dušom. Ako nosite grijeh na svojoj savjesti, riješite ga se čim prije u dobroj ispovijedi.”

Budite sluge drugima – „Nikada nemojte nikoga uvrijediti. Iznad svega, budite pripralni drugima služiti. Očekujte i tražite od sebe više nego od drugih.”

Budite oprezni u svojim vezama i odnosima – „Ne vjerujte onima koji nemaju vjere u Boga i koji ne poštivaju Njegove odredbe. Oni koji se ne ustručavaju Boga uvrijediti i koji Bogu ne daju ono što trebaju, mnogo lakše će vas uvrijediti, a čak i izdati kada im se za to pruži prilika.”

Trošite razumno – „Ako ne želite propasti, nemojte nikada trošiti više

nego što zaradite. Uvijek to imajte na umu te ispravno procijenite svoje prave mogućnosti.”

Budite ponizni – „Budite ponizni. Ne govorite mnogo o sebi i nikada se nemojte pred drugima hvaliti. Onaj koji sebe uzdiže, čak i ako ima prave zasluge, riskira da drugi prestanu o njemu misliti dobro. Onaj koji teži

samo za slavom i čašću zasigurno će skončati kao šupljoglavac... Neće imati mir duše i bit će nepouzdan u svemu čega se prihvati.”

Nosite svoj križ – „Nosite na svojim plećima svoj križ i uzmite ga onakvog kakav jest, malen ili velik, bilo da su vam ga dali prijatelji ili neprijatelji i od kakva god drveta da je napravljen. Najinteligentniji i najsretniji čovjek je onaj koji, znajući da mu je nositi križ čitavog svog života, radosno i suzdržano prihvaća križ koji mu je Bog poslao.” /catholicgentleman.net/

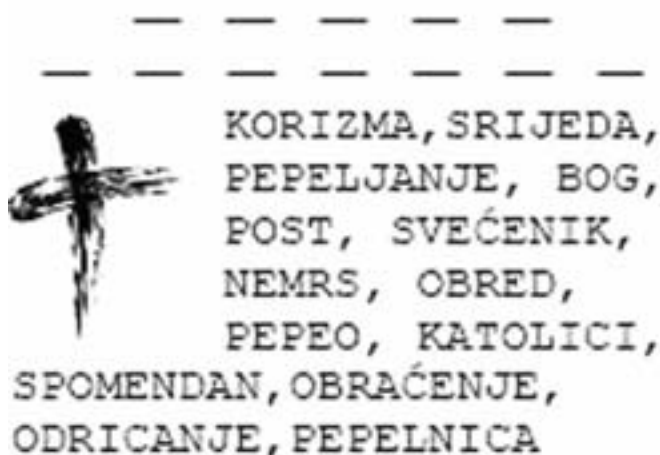
Draga djeco!

Vrijeme je poklada, blagoslova domova, ali polako trebamo misliti o korizmi koja ove godine započinje 26. veljače. Stoga poslije Pepelnice, Sv. Blaža i Valentinova počnite razmišljati kojim djelima ljubavi tijekom korize želite počastiti Isusa? Što sve možete uraditi?! Možete se odreći igrice, mobitela, televizije, slatkiša, čokolade, pomagati roditeljima u kućanskim poslovima, ići na križni put, pomagati starima, više

i bolje učiti... Treba li još ideja? Budite odvažni u odlukama, odgovorni prema sebi, jer dobra odluka u „treniranju“ sebe koristi najviše vama, draga djeco, stvarajući od vas jake ličnosti. Odvažnost i upornost ne dolaze jednim klikom miša, nego snagom kojom pobjeđujete sebe, da uskratish sebi nešto što volish, a izvrshish ono što sam sebi zapovjediš. Želim vam hrabrost, odvažnost, upornost.

Riješi osmosmjerku!

N I C I L O T A K P
O A C I N L E P E P
D Č D I G O B P S A
R K I N E Ć E V S M
I T P P E L A O R Z
C S E O J M B R M I
A P I A S R O J E R
N E N D E T A P N O
J J A D E J I R S K
E O B R A Ć E N J E

Red u glavi

U glavi svakog dječaka
najprije prave red
tata i mama,
baka i djed,
a potom i ostali.
Svatko nešto pričvrsti,
stegne, olabavi,
nešto namjesti,
doda, popravi,
i strike i tete,
i učitelj u školi,
a onda jedna djevojčica
u njegovoj glavi
opet sve zabrljavi.

Božidar Prosenjak

Valentinska ljubav

Lani, baš na dan
svetog Valentina,
susreli se jedan Tin
i jedna Valentina.

Ljubav je bila slatka
ali vrlo kratka,
koliko i sam
sv. Valentina dan.

A ove godine možda će
sv. Valentin opet
pomoći Tinu
jer još nije zaboravio
svoju Valentinu.

Nada Sabadi

Nagradni izlet za najbolje recitatore na hrvatskom jeziku u Vojvodini

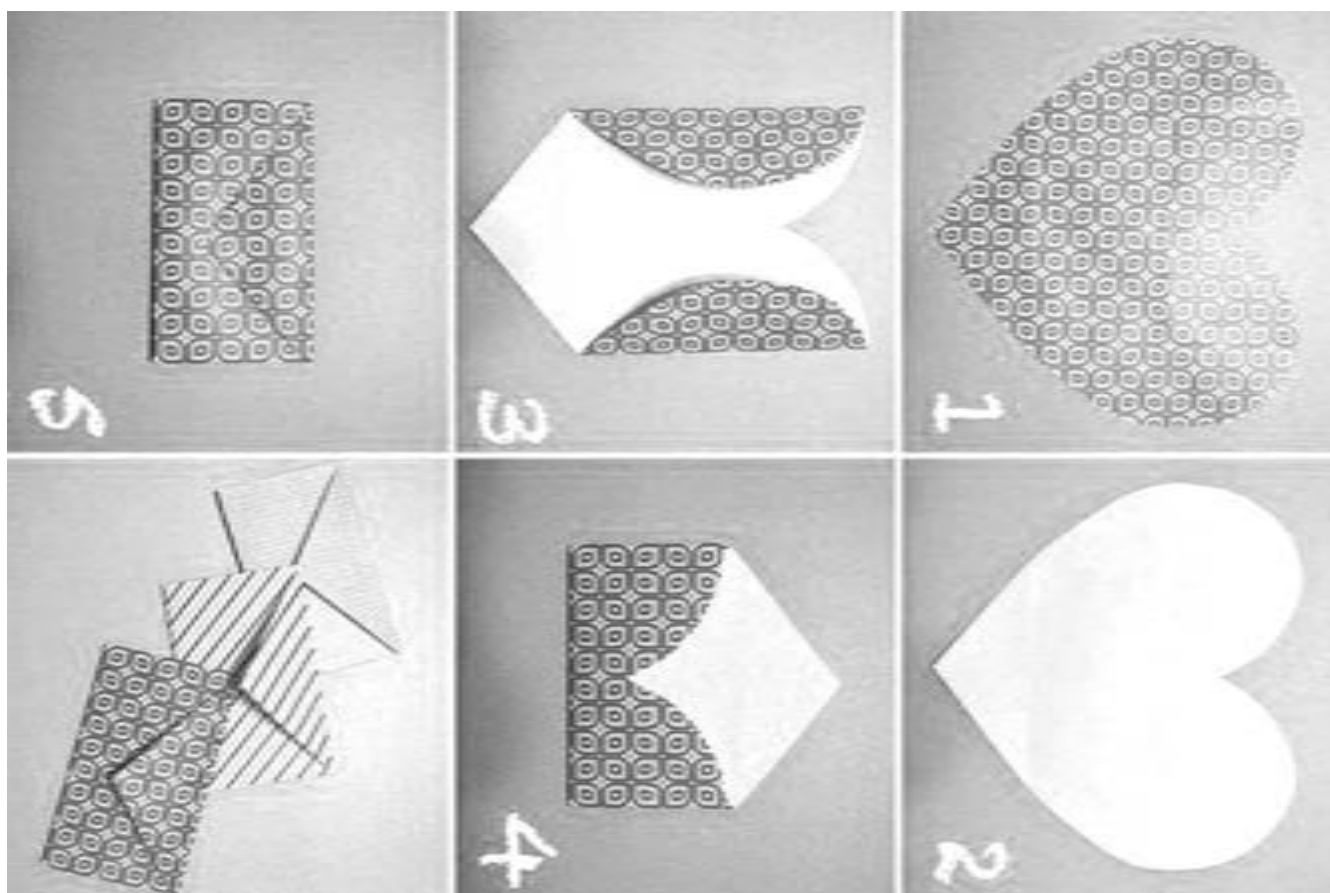
Hrvatska čitaonica iz Subotice je i ove godine organizirala nagradni izlet za pobjednike XVIII. Pokrajinske smotre recitatora na hrvatskome jeziku.

Ova jednodnevna ekskurzija u Osijek upriličena je 7. prosinca 2019. godine. Recitatori i njihovi mentori iz Subotice, Male Bosne, Tavankuta, Žednika, Đurđina, Sonte, Berega, Monoštora i drugih mjesta iz Vojvodine pogledali su božićnu predstavu „Božićna panika” u Dječjem kazalištu „Branko Mihaljević”, nakon čega im je Gradsko poglavarstvo i Kazalište organiziralo prijam. Posjetili su i Muzej Slavonije te Franjevačku

crkvu i samostan sv. Križa na Tvrdi gdje su im kao i svake godine franjevci pripremili objed. Posebna atrakcija bila je četrdesetominutna vožnja uz animaciju prekrasno okićenim i osvijetljenim božićnim tramvajem po Osijeku, a posjetili su i „Advent u Tvrdi”.

Izradi masku za pokladni maskenbal!

Put u Emaus kao model sudjelovanja u društvenim medijima

Neprestani razvoj komunikacijske tehnologije stavlja pred nas nova pitanja o tome kako se njima koristimo, kako djeluju na nas i na naše međuljudske odnose. Društveni mediji, poput Facebooka, Twittera, Instagrama i drugih, omogućavaju stvaranje društvenih mreža u kojima osobe provode svoje vrijeme, komuniciraju, istražuju, informiraju se i izgrađuju svoje stavove. Već prije Drugog vatikanskog sabora, Crkva je nastojala pronalaziti pozitivan stav prema medijima i prepoznavati načine kako razumjeti i evangelizirati novu kulturu, stvaranju kojem mediji snažno doprinose. U tekstovima spomenutog Sabora, kao i poslije, uočava se još snažnije potreba za prepoznavanje svijeta komunikacije kao „novog areopaga“ s kojim je potrebno ući u dijalog i sudjelovati u njemu, kako bi u njemu učinili nazočnom poruku Evanđelja.

Prije govora o mogućnostima navještaja Radosne vijesti, potrebno je voditi računa o osnovnim pravilima ponašanja koja nužno utječu na odnose i komunikaciju, o količini vremena koje provodimo u tom virtualnom svijetu. Biti nazočan i komunicirati u društvenim medijima ne može imati prioritet pred konkretnim čovjekom: njegovim svakodnevnim brigama i potrebama. Ako ih se ne koristi na konstruktivan način, virtualne društvene mreže mogu biti put bijega od samoga sebe, od svojih obveza i problema. Na virtualnim društvenim mrežama, kao i na svakom drugom mjestu gdje ljudi borave, postoje pisana i nepisana pravila ponašanja. Spomenut ću samo neka od njih:

iza svakog računala nalazi se konkretna osoba, što pretpostavlja temeljno poštovanje svake osobe i njezinog dostojanstva,

transparentnost pretpostavlja svijest svakog korisnika da računa s činjenicom da ono što je jednom objavljeno na Internetu, nije moguće potpuno obrisati; iako će možda biti maknut s profila, objavljeni sadržaj ostaje arhiviran te na različite načine i dalje dostupan,

poštivanje pravila ponašanja ili bonton na Internetu kao skup pravila ponašanja koja su slična onima u svakodnevnom životu, potrebno je poštivati.

U promišljanju kako aktualizirati Radosnu vijest i pozivati čovjeka današnjeg vremena punini radosti zajedništva, očite su poteškoće koje Crkva na tom putu susreće. Navještaj Božje riječi teško dopire do čovjeka današnjeg vremena, u svijetu gdje prevladava mentalitet koji njegov duhovni život, slobodu stavlja u drugi plan. Kršćanska zajednica, međutim, ulaže napore da bi

pronašla načina kako učiniti Evanđelje bliskim čovjeku današnjeg vremena pa tako i u društvenim medijima.

Temelj kršćanskog života je Isus Krist, živa Riječ, pa je važno u navještaju usvojiti njegov pristup čovjeku. To ne činimo zato što smatramo da ćemo doslovno preslikati Isusov model na situacije u kojima se nalazimo, nego zato što u njemu pronađemo potvrdu temeljnih načela kršćanskog života.

Kao paradigmu pristupa evangelizaciji u društvenim mrežama, može nam biti orijentir put učenika u Emaus i susret s uskrslim Isusom (usp. Lk 24,13-33), koji je predložio papa Franjo u govoru članovima Papinskog vijeća za sredstva društvene komunikacije 2013. godine. Papa je naglasio da navještaj vjere u društvenim mrežama nije prije svega tehnološke naravi. „Moramo se zapitati:

jesmo li sposobni i tamo donijeti Krista ili još bolje voditi prema susretu s Kristom?“ Papa naglašava da je naš put djelovanja u društvenim medijima onaj kojega je pokazao Isus, koji nakon uskrsnuća na putu prema Emausu susreće dvojicu svojih učenika. Pokušajmo iz tog susreta prepoznati poticaje za način djelovanja.

Odlazak učenika, izgubljenost, dezorijentiranost. Učenici razočarani žele napustiti svoje dosadašnje iskustvo. Iako napuštaju Jeruzalem koji ih podsjeća na veliku tragediju koja se tamo dogodila, svoje teške misli i probleme ipak nose sa sobom. Internet možemo promatrati kao trg ili put kojim prolaze ljudi. Kao što ni učenici nisu znali zašto idu prema Emausu, tako i danas mnogi odlaze na društvene mreže sa sličnim raspoloženjem: razočaranja sa životom, besmisla života i preopterećenosti svim vrstama problema. Mnogi lutaju virtualnim prostranstvima bez cilja. Kao što je Isus susreo učenike na putu prema Emausu, susrećemo ljude na tom putu

digitalnih prostranstava, gdje uvijek postoji netko čije srce traži put, nadu i istinu.

U hodu s čovjekom. Što možemo učiniti u takvom susretu? Isus se približio učenicima i krenuo s njima. Biti pristupačan ili pristupiti drugome čovjeku jest dobar početak evangelizacije na društvenim mrežama. Uči u društvenu mrežu i krenuti s ljudima koji se tamo nalaze, biti rame uz rame s njima znači ujedno i vjerojatnost susreta s ljudima različitih svjetonazora i stilova života. Tu ćemo pronaći vjernike koji dolaze u crkvu redovito ili povremeno, ali i one koji tamo nikada ne ulaze. Isus se nakon uskrsnuća nije objavio svima, nego pojedinim osobama koje će postati njegovi svjedoci. Virtualne društvene mreže ne funkcioniraju na principu masovne komunikacije, nego svaki čovjek individualno stvara svoj put prema informaciji koju traži ili koju će slučajno susresti. Prvi je korak približiti se konkretnom čovjeku, osobi.

Slušati. Nakon što se približio učenicima, Isus je pošao s njima te nije odmah počeo govoriti. Pustio je ih je da oni govore, pažljivo ih slušajući da bi prepoznao njihove brige i tjeskobe. Oni mu govore o razočaranju koje su doživjeli u Jeruzalemu, o Isusovoj smrti, čak s gorčinom govore i o ženama koje su ih zbunile govoreći da je Isus živ. O evangelizaciji u današnjem vremenu zanimljivo piše filozof dramaturg Fabrice Hadjadj naglašavajući: „Kada ste u misijskom poslanju i neka osoba vam izjavi: ‘Ne vjerujem u Boga!’, budite oprezni, nemojte odmah skočiti na nju riječima: ‘Ali kako, pa treba vjerovati u Boga!’, jer možda ni vi ne vjerujete u onog boga o kojemu on govori. Pitajte ga najprije što za njega znači riječ Bog.“ Da bi mogli posredovati poruku drugome čovjeku na razumljiv način, potrebno je upoznati ga i čuti što on o tome znade i kako vidi stvarnost o kojoj želimo govoriti.

U današnjem vremenu kada se informacije umnožavaju na svim razinama komunikacije, svi žele govoriti, a sve je manje onih koji su spremni slušati. Pastoralni djelatnici imaju u današnjim prilikama života svakodnevno iskustvo susreta s ljudima koji imaju potrebu govoriti o

problemima koji ih pogađaju. Možemo ih zaista smatrati učiteljima slušanja. Taj princip je primjenjiv na virtualnim društvenim mrežama. One, naime, funkcioniraju na principu komunikacije prema osobi, a ne prema skupini ljudi. Budući da ta komunikacija nije jednosmjerna upoznavanje sugovornika, njegovih misli i preokupacija neminovno je za uspješno posredovanje poruke.

Poučiti. Nakon što je poslušao učenike i njihovu jadicovku, Isus im upućuje snažnu kritiku: *O bezumni i srca spora da vjerujete što god su proroci navijestili!* (Lk 24,25) Učenici su spremni prihvatiti Isusovu kritiku jedino zato što ih je njima nepoznati suputnik prethodno saslušao. Nakon što su se otvorili njegovom govoru, Isus im može pomoći otkrivajući im Pisma, da bi povezali sve događaje te konačno prepoznali da je onaj koji im govori njihov Učitelj. Autoritet na društvenim mrežama nije preslika autoriteta iz svakodnevnog života, već se gradi postepeno. Mnogi se ljudi danas osjećaju zbunjeni, teško povezuju informacije različite sadržajem i konotacijama te ne uspijevaju vidjeti cjelinu, već su zatvoreni u svoj maleni svijet. Potrebno ih je saslušati, steći povjerenje da bi bili prijemljivi za razumijevanje šireg konteksta od onoga u koji se počesto sami zatvaraju.

Nenametljivost. Po dolasku u Emaus, Isus želi poći dalje, međutim ostaje samo na nagovor učenika. Njegova je nazočnost diskretna i nenametljiva te se on ne koristi njihovom slabosti i nestabilnost da bi se nametnuo. Pravo zajedništvo se ne nameće nego proizlazi iz želje i potrebom da se bude zajedno. Evanđelje se prihvaća slobodno, a virtualne društvene mreže mogu biti sredstvo koje će osobu uputiti prema evanđeoskim vrijednostima.

Prema susretu. Konačno, nakon što su ga učenici prepoznali u lomljenju kruha, Isus iščezava ispred njihovih očiju. Potrebno je pratiti drugoga do trenutka kad će „stati na svoje noge“, ne navezivati ga na sebe. Važno je, također, ne postati naporan ili navezivati osobe na sebe, napose kada se radi o mladim ljudima, nije dobro navezivati ih na sebe, nego pomoći im u odrastanju i omogućiti im da budu samostalni. To je zrelost koju Crkva treba naučiti za sebe samu, ali i u odnosu prema drugima.

Kao što se u epizodi o Emausu punina susreta dogodila u zajedništvu lomljenja kruha, tako navještaj vjere trebamo usmjeravati prema zajedništvu s konkretnom zajednicom. Isus je obećao da će ostati s nama u sve dane do svršetka svijeta, no on se ne nameće, nego je tu kao uskrslu suputnik na našem životnom hodu.

Iz tog odlomka iz Lukinog evanđelja susrećemo one elemente koji mogu biti djelotvorni pratitelji evangelizacijskog poslanja Crkve na virtualnim društvenim mrežama: približiti se, biti u hodu, slušati, poučavati, da bi konačno došli do trenutka zajedništva. Kao cilj ovog posljednjeg, vidimo mogućnost da se to zajedništvo ostvari u konkretnom životu osobe koja će prepoznati put Evanđelja kao navještaj uskrsloga Spasitelja.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

U novu godinu s malim mravom i žutim cvijetom...

„Mali mrav probudio se rano ujutro. Treba danas uraditi veliki posao. Gladna usta larvi, njihovih mališana, čekaju. Nakon zahvale Bogu što mu je danas dao život, krenuo je na put prema lišću i travi. Imao je sreće. Ubrzo je našao toliko materijala i hrane da je jedva nosio. Odjednom ga nešto zakoči. Misleći da će se lako otkaçiti od neke bode divlje ruže ili kamenčića, nastavi tegliti. No neuspješno. Spusti breme na zemlju, okrenu se, ali ne ugleda ništa. Ponovno pod teretom bremena osjeti da ne ide dalje. Spusti ponovno teret, okrene se i ništa... Kada malo bolje pogleda, ugleda natruli iver desetak puta veći od bremena trave i lišća. A baš taj iver će pomoći jer treba larvama da dobiju čvršću hranu, ojačaju zube i kosti, a krilatima će dati snagu za letenje. Okrenuv se lijevo i desno ne opazi ni jednog prijatelja da mu dođe u pomoć. A morao je zbog obima ivera krenuti drugim, duljim i težim putem. Pljunu u mravlje šačice i polako, korak po korak, dogura i dovuče iver do mravinjaka. Samo se naslonio na iver gledajući druge kako dolaze. Oni će taj vrijedni teret još teže odvući po zemlju. Koje li radosti ostalih... Da se nije okrenuo i ugledao iver i krenuo drugim putem, ne bi razveselio druge i pomogao mladima. Eto kadgod trebaš ostaviti prvo breme pa uzeti teže i nezgodnije da bi donio veselje u kuću.“

Dagi moji stari i nemoćni prijatelji. Nije li se i nama, ne jednom, tako dogodilo. I kad se nismo plašili drugog težeg puta, uvijek nas je na kraju dočekalo zadovoljstvo i radost u srcu. Prisjetimo se samo pastira kod Isusova rođenja. Anđeo im javlja Radosnu vijest o rođenju Spasitelja. Odjurili su do označenog mjesta i našli sreću svog života. Kako su radosno gledali djetešce koje se smiješilo. Nisu se ravno vratili svome stadu, nego drugim putem otišli do drugih pastira da bi im oduševljeno prenijeli najnoviju vijest. Tri Mudraca, zvjezdoznanca, tri kralja, tuđinaca imali su čast i milost da saznaju preko zvijezde za rođenje novorođenog kralja. Zvijezda je bila njihova vjera. Došli su u Jeruzalem tražeći dijete. Umjesto veselja, našli su na strah i strepnju. Vođeni zvijezdom došli su mladom Kralju i poklonili se te mu dali darove dolične Njegova dostojanstva. Sretni što su ga vidjeli otišli su kućama drugim, okolnim putem. Radosno su svima govorili što su doživjeli. Drugi teži put obično donosi radost i

veselje. Nama se to ne čini uvijek baš tako. Pročitajmo legendu o malom cvjetu.

„Indijska legenda kaže da je jedan posjetitelj ušetao u rascvjetani vrt. Sa svih strana slušao je tužbalice nezadovoljnog cvijeća i drveća. Mango je rekao da bi radije bio kokosova palma. Zašto? Zato što je od palme sve korisno: plod, lišće, grane i deblo. S druge strane kokosova palma zavidjela je mangu na njegovim plodovima koji se za skupe devize izvoze iz Indije. Sve biljke bile su ljubomorne jedna na drugu. Svaka od njih mislila je da je druga biljka ljepša, cjenjenija i korisnija. Nisu ni razmišljale da su pravo bogatstvo u svojim stablima, plodovima, lišću... Samo treba pogledati s druge strane i vidjeti koju radost donose jedna drugoj i mnogima na svijetu. U jednom trenutku čovjekov pogled zaustavio se na jednom malom žutom cvijetu koji je radosno cvjetao u svom kutku vrta. Sagnuo se i upitao ga:

- Zašto se ti ne žališ i gundlaš kao svi ostali?

Cvijet je odgovorio:

- Promatrao sam kokosovu palmu i zavidio joj na lišću koje se raskošno leluja na vjetru. Želio sam da i ja donosim divne, sočne plodove kao mango. Jednog dana pomislih: ako je Bog želio da budem kao kokosova palma ili mango, On bi me takvim stvorio. Želio je da budem mali žuti cvijet pa zato želim biti najbolji žuti cvijet koji je ikad postojao“.

Jeste li vidjeli što kaže mali žuti cvijet? Bog nas je stvorio takvima kakvi jesmo. Daje nam mogućnost da živimo život radosno. A mi često gledamo kako je drugi u boljem položaju, kako je dobio više dobra, sposobnosti i talenata. Zašto su mogli pastiri vidjeti Isusa pa tri Mudraca zatim apostoli i mnogi drugi. Zašto mi nismo političari, doktori znanosti, liječnici, ekonomisti... Možda smo tako razmišljali i do Nove godine. I u tome smo ostarili. Ako možemo, pođimo u crkvu, svetkujmo misu, ispovjedimo se, pričestimo, dobro pogledajmo i čujmo Isusa i... I odlučimo krenuti drugim putem iz crkve. Putem radosti, prihvaćanja svog života, prihvaćanja drugih, razumijevanja, praštanja, strpljenja i ljubavi. Teži je to put, ali vodi u vječnu sreću. Takvi kakvi jesmo budimo najbolji na svijetu. Samo takvi možemo sve najbolje pružiti sebi, drugima i Bogu. Dragi moji stari, bolesni i nemoćni prijatelji, želim vam Božji blagoslov u novoj godini, na još jednoj dionici životnog puta prema Bogu.

Zaboravljena dimenzija...

Da bi čovjek bio oblikovan za život, potrebno mu je znanje i odgoj. Čovjek je razumno i slobodno biće i teško je matematički postaviti njegov cilj. Osobito kada se ima u vidu genetski potencijal i okolnosti života koji u mnogome mogu utjecati na razvoj osobnosti. Kada razgovaramo kao vjernici, onda tu nužno ima utjecaja i vjersko-moralno stanje pojedinca, jer smo i duhovna, a ne samo tjelesna bića.

To da čovjek treba na te dvije noge ulaziti u život, uglavnom svi uvažavamo. To se tako i događa, nekad s većim ili manjim naglaskom na jednu ili drugu stranu. Posve je vidljivo, kod pripremanja mladih ljudi za život, kada se radi o srednjim, višim i najvišim obrazovnim ustanovama, da se o tome vodi računa, jer osim teorije, koriste se i praksom.

Međutim, želio bih skrenuti pozornost na etičko-moralnu stranu osobnosti. Čini mi se da tu zaostajemo. U to nas uvjerava svakidašnjica. Dapače, rekao bih da je stanje alarmantno, jer su znakovi izostanka tih vrijednosti svima sve očiti! Nažalost, jedan razlog je u tome što smo vjersko isključili iz svakidašnjeg života pa dobivamo ljude s diplomama bez etičko-moralne odgovornosti. To se najbolje vidi kad ljudi dobiju povjerenje u javnom životu. Kad im se povjeri briga za ljude i materijalna dobra u manjim ili većim razmjerima. Kada treba doći do izražaja sagledavanje stvarnosti po prirodnom zakonu: *res clamat ad dominum*, što znači: stvar više za vlasnikom ili gledanje na čovjeka po evanđeoskom principu: ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga! Kad treba doći do izražaja istina, pravda, dobrota, a najviše prava ljubav! Onda nam često to sliči na onu narodnu uzrečicu: kada se radi o savjesti, onda je krava moja! Ili ona druga: tko jači, taj kvači! To sliči kući bez temelja. Dovoljno je da ima zidove, vrata i prozore, da se slikovito izrazimo.

Nažalost, ljudi uporno zaobilaze tu činjenicu pa su nam zatvori puni nesretnih, često mladih ljudi, koji nisu naučili ispravno živjeti. Manjak odgoja je temeljni problem! Mladom čovjeku treba pokazati cilj i smisao života. Treba mu pomoći vidjeti svoje pravo, a ne lažno dostojanstvo! Postoje apsolutne i relativne vrijednosti koje treba poznavati i prihvatiti ili ne prihvatiti! Život i novac nisu jednake vrijednosti! Tijelo i duh nisu jednake vrijednosti!

Zašto ljudi tako teško prihvaćaju to da znanje još ne rješava sve probleme na zemlji. Znanje jako napreduje, ali odgoj zaostaje! Znanje treba staviti u službu čovjeku! U to nas uvjerava činjenica da se napretkom znanja ne rješavaju problemi u svijetu, već se umnožavaju! Treba još i odgojen čovjek po etičko-moralnim principima! Treba plemenit čovjek! Treba pošten čovjek! Treba pravedan!

Ono što je učinjeno na intelektualnom području je za pohvalu, ali zabrinjava ono što manjka, a važno je!

Došli smo do toga da smo svojim znanjem ugrozili sami sebe i jedni druge. Da smo postigli to da sad nitko ne želi biti odgajan, jer smo uvjereni da svi sve znamo. A kako izgleda svijet koji smo stvorili, to je manje važno. Opasno je kada onima kojima je sve dobro nije toliko važno što drugi trpe.

Čovjek je tu nestao! Ili bolje, čovjek nije paralelno napredovao prema onom: *Medice, cura te ipsum!* (Liječniče, izliječi sam sebe!) Došli smo do toga da smo svojim znanjem ugrozili sami sebe i jedni druge. Da smo postigli to da sad nitko ne želi biti odgajan, jer smo uvjereni da svi sve znamo. A kako izgleda svijet koji smo stvorili, to je manje važno. Opasno je kada onima kojima je sve dobro nije toliko važno što drugi trpe.

Sreća je naša što imamo zdrava i svima dostupna, Bogom dana rješenja, a zovemo ih: 10 Božjih zapovijedi, s obećanjem da ćemo dugo živjeti i da će nam dobro biti na zemlji! Možda se nekom to čini banalnim. Međutim, takvih „banalnosti“ ima u svijetu, kao što je na primjer ključ od kuće. Sve imam, i novca, i hrane, i robe,... ali nemam ključ i moram ostati pred vratima. Mislim da ćemo se složiti da Onaj koji je čovjeka stvorio, ipak ima „pravi ključ“ od svakog ljudskog srca, pa i našega!

700 godina Berega (Bačkog Brega)

(nastavak)

Bereški župnici

Josip Miloš rođen je u Sonti 28. siječnja 1933. godine. Teologiju je studirao u Zagrebu od 1955. do 1960. godine. Ređen je u Sonti na Petrovo 1960. godine. Bio je privremeni upravitelj župe Tavankut od 9. prosinca 1960. do 1. srpnja 1961. godine. Od 21. srpnja 1961. do 3. rujna 1962. godine bio je kapelan u subotičkoj župi sv. Roka i istovremeno upravitelj crkve sv. Aleksandra u Subotici (danas je to župa Blažene Djevice Marije Majke Crkve). Od 3. rujna 1962. do 2. srpnja 1964. godine bio je upravitelj župe u Bačkoj Palanci, Obrovcu, Čelarevu i Staroj Palanci. Od 2. kolovoza 1964. do 6. kolovoza 1966. bio je upravitelj župe u Subotici – Kelebija i kapelan u Subotici – Sv. Terezija. Od 2. kolovoza 1964. do 6. kolovoza 1966. obavljao je i dužnost ceremonijara u katedrali. Upraviteljem župe u Titelu, Loku i Mošorinu imenovan je 6. kolovoza 1966. godine. Kapelan u Bajmaku postao je 17. rujna 1966. godine. Upraviteljem župe u Šupljaku i Hajdukovu je postao 9. studenog 1966. godine. Na toj službi ostao je do 30. kolovoza 1969. godine. Od 30. kolovoza 1969. do 1. studenog 1983. obnašao je dužnost upravitelja župe u Vajskoj i u Bođanima. Od 1. listopada 1983. do 31. srpnja 1990. godine bio je župnik u Kelebiji i arhivar u biskupijskom arhivu. Josip Miloš sređivao je „kalački arhiv” – arhivsku građu, koju je Kalačka nadbiskupija vratila Subotici. Radi se o građi od 1918. do 1945. godine. Od 15. listopada 1989. do 8. srpnja 1991. godine bio je profesor grčkog jezika u sjemenišnoj gimnaziji „Paulinum”. Od 29. rujna 1989. do 8. srpnja 1991. godine je bio duhovnik u Paulinumu. Ispovjednikom i pokoničarom za subotičku katedralu imenovan je 28. rujna 1990. godine. Bio je aktivan u u Biskupijskom zbornom sudištu, a bio je i član Prezbiterskog vijeća te član Vijeća za liturgiju. **Župnikom u Beregu imenovan je 1991. godine. Kao župnik u Beregu djelovao je do 1997. godine,** kada se zbog drugog moždanog udara morao povući u svećenički dom „Josephinum” u Subotici u mirovinu. Tijekom mirovine, postao je ispovjednik u subotičkoj franjevačkoj crkvi, gdje je više sati dnevno boravio u ispovjedaonici. Njegovao je franjevačku duhovnost, koju je ponio iz Sonte preko Bača do Subotice. Volio je arhiv, istraživanje povijesti. Volio je liturgiju i ispovjedaonicu. Umro je 20. srpnja 2006. godine. Nakon svete mise u crkvi sv. Lovre u Sonti, sahranjen je 24. srpnja 2006. godine u svećeničku grobnicu u Sonti.

András Molnár rođen je u Malom Iđošu 13. veljače 1945. godine. Četiri godine teologije slušao je u Đakovu, a dvije posljednje u Zagrebu, gdje je diplomirao 1973. godine. Iste je godine 6. svibnja ređen u Malom Iđošu. Od 7. svibnja do 9. lipnja 1973. bio je privremeni upravitelj

župe Tornjoš i Utrine. Od 9. lipnja do 15. studenog 1973. godine bio je kapelan u Čantaviru. Kapelan u Adi bio je od 15. studenog 1973. do 27. veljače 1974. godine. Upraviteljem župe u Bajši postao je 27. veljače 1974. godine. Župnikom u Bajši imenovan je 25. siječnja 1984. godine. Na toj službi ostao je do 17. svibnja 1986. godine, kada je imenovan župnikom u Staroj Moravici i Pačiru. Službe župnika u Pačiru razriješen je 1992. godine. Službovao je još u Bezdanu, u župi Kevi, Utrine i Obornjača, gdje je umro 2006. godine. **András Molnár bio je privremeni upravitelj župe u Beregu od 31. listopada 1997. do 10. rujna 1998. godine.** U to je vrijeme stolovao je u Bezdanu te je po potrebi izlazio u Breg.

Davor Kovačević rođen je 1959. godine u Slavonskom Brodu u tamošnjoj župi Duha Svetoga. Njegovi su roditelji Zvonimir i Jelena Morosavljević. Teologiju je završio 1993. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika ga je 8. rujna 1993. godine zareadio tadašnji kotorski biskup Ivo Gugić. Od mlade mise do 1998. godine služio je u Kotorskoj biskupiji u župama Prčanj, Stoliv i Lepetane, a onda je četiri godine služio u župi Sušanjskoj. **Berešku župu preuzeo 10. rujna 1998. godine.**

Škola

Godine 1876. Breg je imao školu s dvije, a 1909. s četiri učionice. Godine 1876. nastavni jezik u školi bio je mađarski. Godine 1856. u školu je dolazilo 262 učenika. Godine 1885. u školu je trebalo dolaziti 132 dječaka i 120 djevojčica u dobi od 6 do 12 godina, a u dobi od 13 do 15 godina u školu je trebalo dolaziti 58 dječaka i 59 djevojčica. Od tog broja u školu je stvarno dolazilo 106 dječaka i 91 djevojčica u dobi od 6 do 12 godina i od starije dobi 26 dječaka i 28 djevojčica. Godine 1914. u Beregu je bilo 149 dječaka i 145 djevojčica koji su trebali biti upisani u školu. U školu je išlo 147 dječaka i 144 djevojčice. Bilo je i 82 dječaka i 41 djevojčica koji su ponavljali razred. Popis seoskih učitelja svjedoči da su od 1856. do 1914. godine učitelji bili, bar što se prezimena tiče, osim njih troje, uglavnom Mađari.

Selo koje je dalo svećenika i redovnika

Iz Berega je rodom franjevac Stipan Vujević, isusovac Marin Kovačev, svećenik Matija Čatalinac, Marko Kovačev, Josip Radičev, Johannes Lohrbach, Matija Nikolin, Stipan Tomašev, Adam Kovačev, Marin Tubić (koji je nakon nekoliko godina napustio svećeništvo), isusovac Ivan Vinkov, svećenik Daniel Katačić i redovnica Krstijana Gorjanac u Družbi sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga u Zagrebu.

Simbolika crkvenih vrata

Ulazna vrata crkve Pohođenja Blažene Djevice Marije u Kljajićevu

Vrata su važan dio kuće, razdvajaju ono unutarnje od vanjskog. Židovski izabrani narod na svojim kućama gradio je niska vrata s dovratnikom i nadvratnikom od drveta ili kamena. Vrata su imala ključ kojim su se zaključavala i otključavala. Veliku ulogu imala su u starozavjetnim obredima. U Knjizi izlaska čitamo o slavljenju Pashe, u vezi s vratima stoji sljedeće: *Neka uzmu krvi i poškrope oba dovratnika i nadvratnik kuće u kojoj se bude blagovalo* (Izl 12, 7). U Novom zavjetu nalazimo tekstove koji govore o uskrsnom Kristu koji prolazi kroz zatvorena vrata. U kršćanskoj umjetnosti otvorena vrata simboliziraju Krista, a zatvorena Mariju Bogorodicu. Možemo zaključiti da su vrata imala značajno mjesto u životu izabranog naroda, a i u životu apostola imala su duboko značenje.

Pri izgradnji Jeruzalemskog hrama vrata dobivaju važnost, jedan poseban obred i blagdan povezuje se uz vrata. Psalm 118 čuva iskustvo hodočasničkoga susreta s hramom i hramskim vratima. Nakon što je Nehemija dao obnoviti gradske utvrde, narod na blagdan sjenica u svečanome ophodu obilazi zidine te dolazi pred hram čija su vrata zatvorena, a levit predvođeni puk poziva *Otvorite mi širom vrata pravde, ući ću Gospodinu zahvaliti!* Dok skupina levita iz hrama odgovara: *Ovo su vrata Gospodnja, na njih ulaze pravedni!* Po ulasku u hram, levit zajedno s narodom viče: *Zahvalit ću ti što si me uslišio i moj postao spasitelj* (Ps 118, 19-23). Svečani dijalog pred vratima hrama nosi u sebi svu dramu koja je vlastita simbolizmu vrata. U novom zavjetu Isus sebe naziva vratima: *Ja sam vrata. Kroz me tko uđe, spasit će se: i ulaziti će i izlaziti i pašu nalaziti* (Iv 10, 9).

Prikaz spomenutog evanđeuskog djela nalazimo iznad ulaznih vrata crkve u Kljajićevu. Crkva Pohođenja

U Novom zavjetu nalazimo tekstove koji govore o uskrsnom Kristu koji prolazi kroz zatvorena vrata. U kršćanskoj umjetnosti otvorena vrata simboliziraju Krista, a zatvorena Mariju Bogorodicu. Možemo zaključiti da su vrata imala značajno mjesto u životu izabranog naroda, a i u životu apostola imala su duboko značenje.

Blažene Djevice Marije u Kljajićevu izgrađena je krajem 18. stoljeća, a današnji izgled dobila je u prvoj polovici 19. stoljeća u stilu klasicizma. Radi se o jednobrodnoj građevini s atrijem i predvorjem u koji se ulazi kroz drvena vrata. Drvena vrata su smještena u ukrasni okvir izrađen u stilu i po pravilima klasicizma. Nažalost, danas se taj ukrasni okvir već nalazi u poprilično lošem stanju, ali iznad vrata je lijepo sačuvan reljefni prikaz dobrog pastira i stada ovaca. Na nadvratniku su ispisane riječi: „Isuse dobri pastiru smiluj nam se.”

Ulazna vrata crkve uvijek su glavni dio crkvenog pročelja. Oko ulaznih vrata simetrično se raspoređuju drugi ukrasni dijelovi ili prozori, niše za postavljanje skulptura. Barokni izgled ulazne fasade pročelja samostalna je forma s pravilnim proporcijama. Dok je na pročeljima crkava građenih u stilu klasicizma ulazna fasada više kao ukrasni okvir ulaznih vrata, dio pročelja nije samostalan.

Cijela povijest čovjeka odvija se između dvojica vrata, između vrata Edenskog vrta i nebeskog Jeruzalema. U odnosu Boga i čovjeka uvijek postoje jedna vrata. Već na početku svog postojanja, čovjek je iskoračio kroz vrata saveza s Bogom, ali Bog je u povijesti u više prilika pred čovjeka postavio otvorena vrata svog milosrđa. U osobi Isusa zapravo je otvorio najveća vrata u povijesti. Isus je kao dijete kroz ta vrata sišao među nas ljude i postao nam bratom, ali kao svako malo dijete zaboravio je za sobom zatvoriti vrata i ona su od tada ostala otvorena. Uvijek su simbol rastajanja i ponovnog početka, započinjanja i prekida odnosa s Bogom, izlaska ili povratka Očevu domu.

Predstavljen CD sa skladbama Franje Štefanovića

HKPD „Jelačić” iz Petrovaradina objavilo je CD s djelima koje je skladao petrovaradinski skladatelj Franjo Štefanović i predstavio ga 7. prosinca u Petrovaradinu.

Nazvan je „Hajdmo, braćo” po naslovu himne Hrvatskoga pjevačkog društva „Neven” iz Petrovaradina kojem je Štefanović jedno vrijeme bio ravnatelj. Na CD-u nalazi se svjetovna i duhovna glazba u izvođenju zbora te petrovaradinske udruge kojem su pomogli solisti opere Srpskog narodnog kazališta. Glazba je bila, uz dopuštenje upravitelja župe Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima **preč. Marka Loša**, izvođena i snimana u Kapeli Gospe od mira u Srijemskim Karlovcima, uz orguljašku pratnju **Vlaste Pokas**. Zborom HKPD-a „Jelačić” ravнала je **prof. Vesna Kesić Krsmanović**, a voditeljica zbora „Bajićevi slavuji” Glazbene škole „Isidor Bajić” bila je **Senka Nedeljković**.

Samostalna izložba Josipe Dević u Vukovaru

U sklopu programa XXII. vukovarskih adventskih svečanosti drugu samostalnu izložbu „Svijet anđela” imala je umjetnica iz Subotice Josipa Dević.

Izložba je otvorena 13. prosinca u Hrvatskom domu u Vukovaru, na inicijativu i poziv ravnateljice Hrvatskog doma

Ivane Miličić. Na izložbi uz svakog anđela koji je proistekao iz ruku autorice, stajao je i prigodni citat koji je nazočne dodatno potaknuo na razmišljanje. Više od 30 anđela našlo je mjesto u izložbenom prostoru, a valja naglasiti kako je svaki od njih ručne izrade i unikatan.

Božićni koncert u Monoštoru

KUDH „Bodrog” iz Monoštora priredilo je 14. prosinca tradicionalni koncert uoči Božića, koji je bio naslovljen kao „Koncert božićnih pahuljica”.

Ove godine koncert su iznijeli najmlađi članovi „Bodroga” i njihovi gosti – dječji tamburaški orkestar HGU „Festival bunjevački pisama” iz Subotice. Recitalom, kratkim igrokazima, pjesmama i glazbom mališani su najavili najradosniji kršćanski blagdan – Isusovo rođenje. Potrudili su se i roditelji koji su za tu prigodu pripremili kostime koji su dodatno upotpunili božićnu bajku iz Monoštora.

Izložba slika s kolonije „Panon”

Likovna djela nastala u lipnju 2019. godine, na osmom sazivu Umjetničke kolonije „Panon Subotica” predstavljena su na izložbi koja je 16. prosinca otvorena u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici.

Postav čine djela čak 33 autora, mahom slike nastale u različitim tehnikama (ulje, akril, crteži) uz po jedan kiparski i fotografski rad. Većinom su to djela amaterskih slikara, članova udruge HLU „Croart” iz Subotice, koja je i organizirala izložbu te gostujućih udruga „Bel art” iz Belišća (Hrvatska) i „Panon art” iz Dušnoka (Mađarska). Sukladno lokaciji i samom nazivu kolonije, na slikama dominiraju panonski motivi – ruralni i urbani pejzaži, mrtve prirode, animalni motivi... Izložbu je otvorio likovni kritičar **Mile Tasić** koji je ocijenio da kvaliteta radova koji nastaju na toj koloniji iz godine u godinu raste. U programu otvorenja sudjelovao je ženski vokalni sastav Srednje medicinske škole iz Subotice pod ravnanjem profesorice **Emine Tikvicki**.

Božićni koncert u Petrovaradinu

HKPD „Jelačić” iz Petrovaradina priredio je 20. prosinca tradicionalni božićni koncert u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu.

Božićne pjesme koje su dio glazbene baštine Petrovaradina, među kojima i skladbe glasovitog Ilije Okrugića Srijemca, činile su okosnicu repertoara ovogodišnjeg božićnog koncerta na kojem su nastupili mješoviti pjevački zbor HKPD-a „Jelačić“, recitatori Jelačićeve dječje kreativne Petrovaradionice te gosti – mješoviti pjevački zbor KUU „Kristal-Sladorana“ iz Županje.

„Tiha noć u Đurđinu“

Uoči jednog od dvaju najvećih kršćanskih blagdana, 21. prosinca, HKPD „Đurđin“ organiziralo je u mjesnoj župnoj dvorani božićni koncert i izložbu božićnjaka naslovljene kao „Tiha noć u Đurđinu“.

Božićne pjesme pjevali su župljani podijeljeni u tri dobne skupine: osnovnoškolci, srednjoškolci te stariji vjernici koji pjevaju pod euharistijskim slavljinama dugi niz godina. Program su osmislile i sa sudionicima uvijek bale vjeroučiteljica iz Đurđina **Verica Dulić** i glazbenica iz Subotice **Nela Skenderović**. Osim glazbenog dijela programa, organizirana je i izložba božićnjaka koje su izradile žene iz Đurđina, a bilo je kolača i iz Subotice i Mirgeša.

Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini

Četvrti i posljednji nastavak Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini za 2019. godinu održan je 21. prosinca u Art kinu Lifka u Subotici.

Prikazan je film „Moj dida je pao s Marsa“ redatelja **Marine Andree Škop** i **Dražena Žarkovića**. To je prvi hrvatski znanstveno-fantastični film za djecu koji upotrebljava najsuvremenije filmske tehnike i u hrvatskoj kinematografiji dosad nezabilježene posebne efekte. Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini održava se u organizaciji udruge Artizana iz Zagreba, u partnerstvu sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Art kinom Lifka i uz potporu HAVC-a i Društva hrvatskih filmskih redatelja.

Božićni koncert u Somboru

HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora organizirao je 22. prosinca u Hrvatskom domu u Somboru božićni koncert i izložbu božićnih kolača – božićnjaka.

Predstavljeno je 12 božićnjaka koje su pripremile žene iz Sombora i s okolnih salaša. Uz ŽPS „Kraljice Bodroga“ iz Monoštora sudjelovala je Klapa „Zrinjski“ iz Osijeka, pjevačka skupina HKUD-a „Vladimir Nazor“, Mađarska građanska kasina, Udruga Nijemaca „Gerhard“ te pojedinci i glazbeni sastavi.

U Koprivnici održana Zimska škola hrvatskoga folklora

Grad Koprivnica je od 3. do 12. siječnja bio domaćin tradicionalne Zimske škole hrvatskoga folklora koja se u organizaciji Hrvatske matice iseljenika održava već 26. godinu.

Škola hrvatskoga folklora namijenjena je ponajprije obrazovanju voditelja i članova hrvatskih folklornih i tamburaških sastava, kako u Hrvatskoj tako i izvan njezinih granica. Ove godine obrađivane su pjesme, plesovi i glazba panonskoga područja u tri sekcije: plesna, tamburaška i tradicijska glazbala za oko 120 polaznika iz cijele Hrvatske, Njemačke, Švicarske, Austrije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Argentine i Srbije koju su predstavljali **Senka Horvat**, **Zdenko Ivanković** i **Nenad Temunović** iz Subotice te **Ana Hodak** iz Sota.

Devetnica Gospi Lurdskoj

Franjevačka crkva sv. Mihaela, arkandela

2. veljače – 11. veljače 2020.

Pobožnost krunice u 17 sati, a sveta misa u 17.30 sati.

Duhovna obnova za mlade

Župa Marije Majke Crkve Subotica

Od petka navečer, 14. veljače do nedjelje popodne 16. veljače 2020.

Sudjelovanje na Duhovnoj obnovi se ne naplaćuje.

Nema noćenja u župi, a hrana osigurana.

Prijavljenima će se javiti još detalja obnove.

Natječaj za XV. HosanaFest

U nedjelju, 20. rujna 2020. u Subotici će se održati petnaesti po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest*.

Slogan ovogodišnjega HosanaFesta je *Ima smisla*. U tu svrhu Organizacijski odbor HosanaFesta raspisuje natječaj za prijem novih skladbi koji će biti otvoren od 1. veljače i traje do 1. travnja 2020. Uvjeti natječaja i sve informacije za prijavu skladbi možete pogledati na službenoj stranici festivala: <http://www.hosanafest.suboticka-biskupija.info>.

Poziv hrvatskim pjesnicima u Vojvodini za „Liru naivu 2020.“

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu *Ivan Antunović* Subotica upućuju poziv za osamnaesti susret hrvatskih pučkih pjesnika pod nazivom *Lira naiva 2020*.

Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3 – 5 svojih (neobjavljenih) pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci. Pokrajinski susret pjesnika *Lira naiva 2020*. bit će održan 23. svibnja 2020. godine u Somboru.

Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret), u wordu, treba poslati do 1. travnja 2020. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili elektroničkom poštom na adresu: katarina.celikovic@gmail.com

Detaljnije informacije mogu se dobiti telefonom na broju +381/64-211-3186.

Hodočašće u Svetu zemlju

Termin: 16. – 25. studenog 2020.

Cijena: 860 €

Informacije i prijave: vlč. Dominik Ralbovský

Mob.: +38163 7540766; E-pošta: rdominik@centrum.sk

Božić u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici

Pastirska igra u crkvi sv. Roka u Subotici

Obilježavanje 50. obljetnice HKC „Bunjevačko kolo“

Polnočka u crkvi Josipa Radnika u Đurđinu

Polnočka u crkvi Marka evanđelista u Žedniku

Betlehem u crkvi Srca Isusova u Tavankutu

30. tradicionalni Božićni koncert u katedrali

Koncert Zagrebačkog kvarteta u Sinagogi

Zimski oratorij 2020.

Dani biskupa Ivana Antunovića 2020. u Augustinianumu

Koncert VIS-a *Ritam vjere*

Zimski oratorij 2020.

Zimski oratorij 2020.